

CAPITOLUL XI – ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR

11.1. Locuințele țărănești, creații populare autentice

Locuința (habitatul), reprezintă spațiul privat al fiecărei familii și constituie un element central în viața cotidiană. Pentru a înțelege condiția umană și relația dintre natură și cultură, este important să analizăm interdependența dintre cultură, comunitățile rurale și spațiul natural pe care acestea îl amenajează și îl locuiesc. În cazul satului găgeștean, această relație se definește prin terenul pe care este construit satul, adică – *vatra satului* – și terenurile productive din jurul acesteia.

Alegerea locurilor pentru satele ce formează comuna Găgești s-a făcut, probabil, printr-un ritual simbolic, precum *bătutul parului* sau o altă tradiție similară din vechime, de către întemeietorul satului, cum ar fi, tragerea unei brazde de jur împrejur, numită *brazda țarinei* – care marca hotarul satului sau intravilanul, desemnând clar ce se afla în interior și ce era în afara sa. Acest lucru s-a realizat în toate satele comunei Găgești, stabilindu-se și proprietățile care delimitau vatra satelor. Intrarea în sate se făcea printr-un loc, un drum marcat cu o poartă, așa a apărut și noțiunea de *poarta țărnei*, locul de intrare în sat. Putem aici exemplifica: la Găgești, intrarea se făcea dinspre Urdești, la Tupilați dinspre Poșta Elan, la Giurcani dinspre Șuletea, la Peicani dinspre Fâlcium sau Murgeni.

Așezările rurale de pe Valea Elanului, situate în zona de deal, s-au format ca rezultat al unor factori specifici, atât fizici, cât și socio-economici, având la bază trei componente fundamentale: populația, vatra și moșia. Aceste așezări se caracterizează prin simplitate și flexibilitate, permițând adaptarea rapidă la situații periculoase, pentru a asigura condițiile de viață, siguranța familiei și, pe cât posibil, scăparea temporară din fața amenințărilor.

În trecut, locuitorii satelor își petreceau întreaga viață în sat și nu-l părăseau decât în situații excepționale. Spațiul de locuit era modest, specific țăranilor din sud-estul Moldovei, iar caracterul agro-cerealier și de creștere a animalelor dădeau nota dominantă a modului de viață al populației și implicării în diverse activități productive.

Vatra satului, reprezintă partea care delimitează cadrul geografic al satului (intravilanul), elementele sociale (populația) și cele edilitare (case, anexe), toate dispuse în funcție de necesitățile comunității, moștenite din moși strămoși.

Obârșia satelor, este legată strâns de resursele naturale esențiale vieții, în principal, sursele de apă potabilă pentru populație și animale, dar și pentru agricultură. Terenurile pe care sunt și azi amplasate casele sătenilor, coincid, în mare parte, cu cele stabilite la înființarea satelor, cu extinderile ulterioare, făcute

după reformele agrare din 1864 și 1921, 1945. Multe terenuri au fost dobândite inițial din strămoși, pierdute în anumite perioade, cum a fost cea de clăcășie, apoi redobândite prin împrumuturile efectuate de autorități, de cele mai multe ori pe aceleași amplasamente.

Casă bătrânească, Giurcani - 1910

Locurile de casă, erau amplasamente tradiționale, păstrate și în prezent în vatra satelor pentru înființarea de noi familii.

Locurile de grădină (curăturile), pentru a cultiva legumele necesare gospodăriilor, amplasate tot în intravilan sau cât mai aproape de zona de locuit.

Locuințele țărănești în vechime, până pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, erau case de suprafață cu o singură încăpere și cu tindă. Uneori în partea din spate aveau și o anexă în prelungirea acoperișului, folosită pentru adăpostirea diferitelor unelte casnice.

Casele erau mici, acoperișul în patru ape, învelite cu coceni, paie sau stuf, mai târziu cu olane sau tablă, fiind construite din paiantă, acea împletitură din nuiele, cu rădăcinile îngropate adânc în pământ, după care se bătea de o parte și de alta lut cu paie. Se mai construiau case și din acei pari fixați între cosoroabă și pământ, umpluți la fel cu lut și paie. Pe interior și exterior erau lipite cu pământ galben, pleavă și balebă de cal, făcute și vărute. Ușile erau înguste și joase, din scoarță sau din lemn, cioplite și închegate, ferecate și prinse în balamale din curele de bou. Ferestrele erau reprezentate de o gaură rotundă sau pătrată făcută în perete peste care se întindea o bășică de porc sau piele de oaie.

Atunci când a apărut sticla, ferestrele erau tot mici cu o cruce de lemn la mijloc. La început aceste căsuțe erau luminate cu opaiț, folosindu-se seul de oaie sau de la alte animale. Lampa cu gaz a apărut mult mai târziu, pe la sfârșitul sec. XVIII-lea, odată cu demonstrația inginerului scoțian William Murdoch, însă în

comuna Găgești a apărut abia la jumătatea sec XIX-lea. Hornul era mic, cu o sobă din piatră lipită cu lut sau fără o sobă, numai cu vatră, unde se făcea focul zi și noapte. În horn se punea un fier în care se atârna un lanț cu cârlig la capăt, unde se punea ceaunul. Când se mesteca mămăliga, ceaunul se fixa într-un scaun întors cu cele trei picioare în sus, un fel de trepied. De multe ori nu exista nici horn, având o ursoaică (fumul ieșea în pod și pe sub streășina casei).

Mobilierul se compunea dintr-un pat, o lada de zestre, o măsuță cu 3 picioare și scăunele, un blidar pentru vase. Masa se servea la măsuța cu trei picioare și pe scăunele, obicei ținut până târziu, chiar și până la sfârșitul sec. XX se întâlnea la unele gospodării acest mod de servire. Patul era fixat lângă horn sau lângă sobă,

Ladă de zestre, Tupilați - 1925

fiind confecționat din patru picioare de lemn bătute în pământ cu o leasă împletită din nuiiele peste care se puneau paie sau fân, iar mai târziu au apărut mindirele (un fel de saltele), umplute cu paie sau fân, acestea menținându-se chiar până pe la jumătatea sec. XX. Pernele erau din niște saci umpluți cu fân, mai târziu au apărut pernele din puf de gâscă sau rață. Pe la sfârșitul secolului al XIX-lea a apărut și patul din scândură pentru cei mai avuți. Deasupra patului era întinsă o culme care ținea dintr-un capăt în altul al peretelui, prinsă de grindă. La capul patului se punea *lada de zestre* crestată și înflorată, prinsă în cuie de lemn. În fața sobei era un suport fixat pe o laviță sau pe un dulap din lemn pentru vase, iar măsuța cu 3 picioare se afla într-un colț sau sub pat.

Pereții erau împodobiți cu diferite țesături lucrate în casă, cu ajutorul războiului de țesut. Dintre cele mai cunoscute obiecte casnice folosite, erau cuverturile, prostirile, leghicere, ștergarele, fețele de masă, perdelele. Prostirile de pat, un fel de cearșafuri care acopereau patul, fiind făcute din in sau cânepă.

Leghicer de perete, Tupilați - 1953

Ștergarele, la fel, făcute din in sau cânepă. Mai existau și ștergare din borangic. Leghicerele, țesute sau alese, în patru sau mai multe ițe, chiar până la 18-20 ițe, bătute cu lână vopsită în diferite culori, se foloseau culori vegetale. Toate împodobeau casele sătenilor, existând și diferențe specifice fiecărui sat.

Multe din aspectele prezentate s-au menținut până aproape de sfârșitul secolului al XX-lea. Prin anii '70 și chiar '80 ai secolului trecut, în sate încă se mai țesea, iar zarva războiului de țesut și zbârnâitul suveicilor prin rosturile ițelor, mai ales în nopțile lungi de iarnă, încă mai vuiau în anii din urmă. În toate satele comunei Găgești, meșteșugul țesutului s-a folosit din plin, nefiind gospodină în sat să nu practice această îndeletnicire. Aici, merită să consemnăm pentru posteritate faptul că, majoritatea femeilor din satele comunei Găgești erau bune gospodine, cunoscătoare ale țesutului și păstrătoare ale tradițiilor populare.

Referitor la istoricul caselor de locuit, pe la jumătatea sec. XIX-lea au apărut casele de suprafață cu două camere, tindă și bucătărie. Cele mai vechi case existente și astăzi în satele comunei Găgești sunt construite inițial din ceamur, urmate apoi de cele din vălătuci cu paiantă, chirpici, cărămidă arsă și mai apoi, din beton, B.C.A. sau cărămidă refractară. În ultima perioadă au apărut și construcții moderne, unele refăcute din vechile case care au fost modernizate, existând azi o proporție însemnată a acestora, având atributele unor locuințe urbane. Mergând prin sate, încă se mai văd aceste modeste căsuțe, ce altădată au fost făcute de mâinile truditoare ale străbunilor noștri, care mai stau și astăzi, încă semețe, amintindu-ne câtă trudă au depus străbunii noștri pentru a le construi. Ele se înfățișează demn și serios față de toate celelalte case care au apărut în ultima perioadă, ducând pe mai departe mărturia nevoilor, suferințelor și bucuriilor neamului nostru, de generații întregi.

Orientarea caselor era, în general, de-a lungul ulițelor, cu o structură „degajată ” față de acestea. Construcțiile gospodărești au evoluat în timp în funcție de apariția unor meșteșuguri și meșteșugari, trecându-se de la bordeiele săpate în pantă, la case din paiantă și chirpici, până la cele din cărămidă și beton, de astăzi. Gospodăria găgeșteană (caracteristică tuturor satelor comunei) se încadrează în tipologia zonei Țării Moldova de Sud (zona de deal) cu unele caractere specifice fiecărui sat, date, în general de meșteșugarii locali care și-au pus amprenta pe fiecare construcție, una mai semeată decât alta. Locuințele apărute în ultima perioadă în sate, sunt în general asemănătoare din punct de vedere arhitectural, materiale folosite și amenajări interioare, însă se deosebesc de casele tradiționale și parcă nu au farmecul lor.

Cele mai vechi, acoperite cu tablă sau olane din ceramică, cu două sau trei coșuri (bageacuri) de fum, multe vechi și afumate de trecerea anilor peste ele, ne dau imaginea unor case locuite și în care încălzirea se făcea cu lemne, aceste sate tradiționale, îmbătrânite de vreme. Ușile și geamurile din lemn, construite în general de meșterii satului, sunt astăzi înlocuite tot mai mult cu materiale noi, din termopan. Focul s-a făcut multă vreme cu resturi vegetale, paie, hlujeni, bețe de floarea soarelui, hălăciugă, crengi de salcâm, etc. Pe una

din părțile laterale ale caselor sunt construite mai multe acareturi necesare gospodăriei: chiler, căsoaie, bucătărie de vară, beci, poiată, grajd pentru animale, etc. În fața casei există și o mică grădiniță pentru flori sau pomi fructiferi. Tot lateral, exista și un cuptor de pâine, în trecut, folosit cam o dată pe săptămână sau la două săptămâni pentru copt pâinea ori alte produse specifice cu ocazia diferitelor sărbători, cum ar fi: colaci, cozonaci, plăcinte. Pentru coacerea turtelor, specifice zonei, se folosea și plita de la sobă, iar mai târziu au apărut acele role de copt, instalate în interiorul sobei de încălzit.

Casă tradițională, Peicani (aprox. 1948)

Alegând o casă la întâmplare, mai reprezentativă din punct de vedere tradițional din unul din satele comunei Găgești, analizând-o, am constatat:

- casa este acoperită cu tablă galvanizată, în parte ruginită, cu șarpantă în patru ape, cu o lungime cuprinsă între de 9 m și o lățime de 3, 5 m, construită din paianță, cu pereții lipiți cu lut galben, atât pe interior cât și pe exterior, vopsită frumos pe exterior, iar pe interior, văruiți.

- are două camere și o tindă, la unul din capete o cameră bucătărie, care de cele mai multe ori este folosită și pentru dormit. Tinda casei, un spațiu de formă dreptunghiulară, cu o întindere de 2,5 m /3m, servește pentru cămară, aici gospodarii își păstrează diferite lucruri de valoare, hainele de sărbătoare și multe alte obiecte trebuincioase gospodăriei;

- soba din camera de zi, are și plită pentru gătit.

- una din odăi este amenajată frumos, folosită pentru oaspeți la zile de sărbătoare, bine îngrijită;

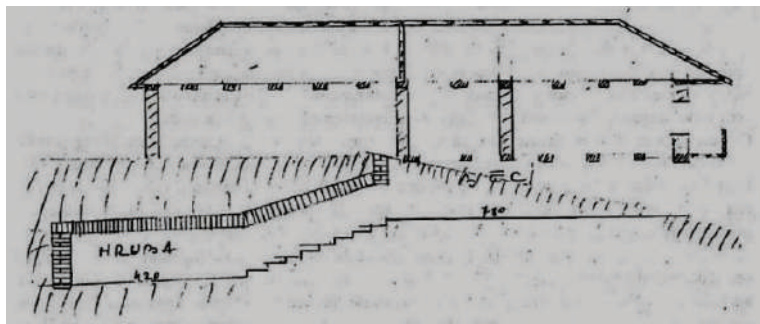
- ambele camere sunt îmbogățite cromatic pe pereți, fiind împodobite cu modele florale diverse, podoabe, cum ar fi: covoare (leghicere), cuverturi, țolice, carpete, toate țesute în casă de către gospodine. De fapt, această bogăție

cromatică am întâlnit-o și la ștergare, la broderia croșetată pentru milieuri și la multe alte obiecte ce împodobesc frumos casa.

-sunt prezente prispele din lut, deși majoritatea caselor au prispele din scândură sau zidite din beton, cu o înălțime de 70-80 cm și o lățime de 40-80 cm. De prispa casei este legată o mare parte din viața țăranului nostru, după zbuciumul unei zile de muncă și suferințe, aceasta îi oferea odihna binemeritată, așezându-se cu fața în sus pe ea, sau stând rezemat și cu mâinile încrucișate, așteptând lăsatul serii sau sosirea de la oraș a copilului lor drag.

-la exterior se disting elementele tradiționale specifice: florăria de la bagdadie și cerdac; florăria de la coamele caselor învelite cu tablă galvanizată; florăria de la porțile de intrare, etc.

Elementele definitorii din trecut, cum ar fi: zidirea cu vălătuci și chirpici, lipitul cu pământ galben și multe altele, ce definesc specificul acestor sate, sunt pe cale să fie uitate, adevărații meșteri populari au cam dispărut din sate, însă lucrările lor, adevărate opere de artă încă mai sunt vizibile și astăzi.

Schiță construcție casă tradițională - 1948

Ograda

În satele de astăzi, curțile gospodariilor sunt bine delimitate și alăturate cu o dispunere de-a lungul văii și pe coasta dealului, împrejmuite cu garduri din nuiele sau plasă de sârmă împletită, iar la strada principală din scândură, beton sau fier forjat.

Ograda aparține unei singure familii, delimitată strict de vecini prin garduri și care include pe teritoriul său: casa de locuit, dependințele gospodărești, grădina de flori și zarzavat și aria. În arie se depozitau paie, cocii, vrejii de floarea soarelui, lemnele de foc, etc. Tot în arie mai este amplasat acum și coșarul pentru porumb, construit din nuiele de salcâm sau salcie. Tot aici este amplasat și grajdul de animale, compartimentat pentru diferite specii, pentru bovine (vacă cu vițel) oi și porci. De asemenea, lateral, există și un coteț pentru păsări (găini și rațe).

A existat întotdeauna și o suprafață destinată grădinii, pentru necesitățile imediate ale gospodăriei, aceasta se află în afara perimetrului curții, ducând

până la pâraul satului, în multe situații (în cazul existenței acestuia în unele sate). În zona destinată grădinii de zarzavat, gospodinele își semănau toate legumele trebuincioase pentru cele patru anotimpuri, plecând de la salate, bobul de primăvară, castraveți, roșii, cartofi, ceapă, mărar, țelină leuștean, fasole pentru păstăi sau boabe, etc.

Astăzi, prin ogrăzi, pe ici colo, mai vezi teascuri de zdrobit struguri, râșnițe pentru boabe de cereale, grape din spini și altele, semn că cei în vârstă cu greu se dezbar de ele, unele fiind încă folosite.

Alimentarea cu apă a caselor se face și astăzi prin fântâni sau puțuri forate la mică adâncime, construite de către săteni (vezi anexa 4).

11.2. Portul popular

În satele comunei, mai sunt recunoscute și azi, deși au cam dispărut, ștergarele, covoarele, leghicere cu trandafiri, sumanele, ii-le înflorate, cămășile de borangic, cuverturile, sumanele din lână și multe alte obiecte confecționate în gospodăria proprie, atât pentru împodobit casele cât și pentru vestimentație.

Nu a existat în trecutul îndepărtat un costum popular specific zonei. În anul 1944, învățătorul Ioan Arteni menționa într-o monografie restrânsă pentru satul Găgești că numai o femeie, Dorofte, venită din Ardeal, purta ie în permanență. Bătrânii satului nu-și amintesc de un costum popular distinct în fiecare sat, acesta era specific zonei de sud a Moldovei, existând până prin anii '70, ai secolului trecut, o îmbrăcăminte specifică zilelor de sărbătoare, conform pozei alăturate.

*Familie tradițională, Tupilați
(port popular) - 1960*

Bărbații, iarna, purtau pantaloni și haine din suman alb (țesături din lână făcute în casă), majoritatea de culoare albă dar și de alte culori (maro, negre), îmbrăcate peste cămăși și izmene, din in sau cânepă, țesute la fel, în casă, iar la mijloc încinși cu un brâu alb țesut tot în casă. În zilele mai geroase peste această îmbrăcăminte purtau cojoace sau bunde din piei de oaie. Pe cap purtau căciuli de astrahan, negre sau brumării, din piele de miel, iar în picioare, opinci din piele de porc sau vițel, legate cu șuvițe din păr de cal sau curele din piele de vită. Uneori, cei mai înstăriți, purtau și cizme din piele de bou, iar *vara* purtau pantaloni și cămăși din in sau cânepă, în general albe, iar pe cap – pălării, șepci,

bascuri și chiar căciuli din piele de miel. În picioare opinci sau gumari. Mai târziu au apărut gumari, cisme, sandale și pantofi.

Femeile, iarna, purtau fuste țesute sau împletite din lână, de obicei în culori închise. Peste cămășile din in sau cânepă, obișnuiau să poarte pulovere, ilicele, flanele sau bunde. La biserică sau în călătorii, purtau șaluri groase din lână. Pe cap, femeile purtau vara, baticuri sau casânci negre, de multe ori țesute în casă. În picioare, purtau ciorapi din lână, opinci, gumari sau șoșoni, iar *vara*, purtau fuste din stambă, cânepă, in sau lână toarsă mai subțire și basmale subțiri. În picioare purtau opinci, gumari sau mergeau desculțe.

*Familia Nedelcu Gh. tradițională, comuna Găgești
1956 - Nedelcu Gh*

Fetele de măritat purtau cămăși albe, din bumbac sau in și fuste împletite sau croșetate în casă, iar la zile de sărbătoare umblau cu capul descoperit sau purtau basmale din borangic. Baticurile din stambă au apărut mai târziu. Femeile purtau întotdeauna pestelcă, atât la îmbrăcămintea de lucru cât și la cea de sărbătoare, așa cum se evidențiază în fotografia din imagine.

Începând din anii '70, ai secolului trecut, portul a început să cam dispară, au apărut și alte materiale pentru haine, cum ar fi: stofele din lână, țesăturile din in și bumbac, materialele sintetice, fâșuri, basmale, etc., dispărând acea costumație specifică zonei, deși și astăzi mai sunt încă folosite ilicele împletite din lână toarsă și colorată, bundele, căciulile de astrahan și altele.

11.3 Hora satului

Dintre evenimentele culturale importante în viața satului găgeștean, hora era elementul definitoriu al satului găgeștean, îmbrăcând două aspecte: sărbătoare comunitară și dans popular.

Hora ca sărbătoare comunitară, sau ca eveniment, se desfășura cu ocazia unor sărbători religioase sau comunitare. Acestea aveau loc odinioară pe maidanul din centrul satelor sau la o răscruce de drumuri, adunând întreaga comunitate. În toate satele se organiza și lângă râul Elan sau lângă pâraul satului, la Tupilați în zona numită, Pichirea, la Găgești, pe maidanul de lângă magazinul sătesc de azi, la Peicani pe maidanul din fața magazinului sătesc, la Giurcani, pe

maidanul de lângă școală, dar aceste locuri se mai schimbau în funcție de preferințelor celor care organizau evenimentul. Era o tradiție care unea oamenii, oferind ocazia de a sărbători împreună și de a întări legăturile sociale dintre săteni.

Hora reprezenta un ritual important pentru diferite categorii sociale: fetele de măritat, flăcăii întorși de la armată, tinerii neînșurați, dar și pentru momente mai speciale precum ieșirea din doliu a miresei și multe alte situații. De asemenea, horele erau organizate cu ocazia diferitelor sărbători religioase, de Paști, de hramuri ale satelor, de ziua Recoltei, ziua comunei sau a satelor. Hora era jucată la petreceri, în general duminica și cu ocazia sărbătorilor din timpul anului. De fiecare dată se împletea hora ca dans popular cu cea spirituală, din timpul sărbătorilor religioase.

Ca dans popular, acei pași în „mers” domol de dans, plin de liniște și solidaritate sufletească, cu o tradiție de sute de ani în aceste locuri, prin modul în care se desfășura, impresiona mulți călători curioși, care admirau ținuta dreaptă a participanților prinși în cerc. Este un dans tradițional românesc, folosit în mod special în Moldova, care reunește întreaga comunitate într-o adunare, într-un cerc mare. Toți cei prezenți se țin de mână, făcând trei pași pe diagonală în față, urmați de bătaie cu dreptul, apoi în spate, tot trei pași și bătaie cu stângul, învârtind cercul în sensul invers al acelor de ceasornic.

Participanții sunt acompaniați de muzica lăutărească în general, fanfarele fiind specifice zonei noastre. Această horă se dansează și azi la nunți și la toate întrunirile de familie. Muzica cu lăutari de la acest dans popular, este nelipsită, a apărut de aceea și denumirea de hora satului sau simplu, „hora”. Este o imagine fermecătoare să vezi oamenii legați unul de altul, făcând câțiva pași înainte, apropiindu-se, zâmbindu-și și lăsând supărările deoparte. Deși pare un moment de despărțire, hora exprimă, de fapt, apropiere și înțelegere. Acest dans este mai mult decât o simplă mișcare; este un simbol al unității, bucuriei și tradiției. La nunți, sărbători și adunări, oamenii vin veseli să joace hora, chiar și cei aflați în dificultate, iar atmosfera este plină de căldură și comuniune. Hora este, așadar, o expresie vie a spiritului comunității și a legăturilor care o unesc. La horă se aud diverse strigături și chiuituri, semn că toată lumea se distrează și uită de necazurile zilnice.

O strigătură de la hora din Peicani, culeasă de la bătrânii satului: *unde joacă peicănenii/ dedesubt pământul geme!*

Și o alta din satul Tupilați:

*Frunză verde d-alior,
Ci vii bade târzior
Ori de mine nu ți-e dor?
Ba mi-i dor puicuță, tare;
Nu pot trece un deal ș-o vale,*

*Că pe vale-s bicăjei
Și pe deal îs cireșei
Și- ntre noi doi oameni răi
Și pe vale-s bicăjele
Și-ntre noi două cățele,*

*Ne-ar mânca și n-au măsele,
Ne-ar pierde și n-au putere,
Da` la cățele le-om da*

*Zahăr dulce și-or crăpa,
Doară pe noi ne-or uita!*

La sărbătorile menționate, se organizau hore și baluri cu fanfare aduse de tinerii din sat care reveneau din armată și urmau să se căsătorească. Fanfarele erau aduse de tineri, din localități precum, Valea Mare, Cozmești, Hoceni, Vaslui, etc. Horele de pe maidanele amintite, din centrul satelor, prelungite cu balurile care se desfășurau în școli sau în ultimii ani în sala de ședințe a C.A.P. Găgești, unde toți sătenii veneau bine îmbrăcați, unele fete purtând costume populare tradiționale, cu bluze albe și fuste negre cu voal, iar băieții în cămăși albe și pantaloni negri, era o adevărată sărbătoare și o competiție între tineri. Uneori izbucneau și scandaluri, asta pentru că la hore și baluri veneau și flăcăi din celelalte sate de primprejur, iar flăcăii din satul respectiv nu permiteau flăcăilor din alte sate să le joace fetele.

Tot cu ocazia horelor sau a balurilor, unii băieți „furau” fetele de măritat, le duceau acasă pentru căsătorie, iar a doua zi, tot mai multe familii implicate se întâlneau pentru „împăciuire” și pentru a da binecuvântare tinerilor, iar planificarea nunților era deja stabilită.

La Ziua Recoltei, pe timpuri, se organiza un mare bal, se mai numea și *balul brigadierilor*, care se ținea tot în școli sau pe maidan. În anul 1962, în toate satele la încheierea colectivizării agriculturii, s-a ținut un bal mare la care au participat majoritatea familiilor din sate. Au venit atunci și activiștii de partid de la raion. Instructorul Seidecaru, era nelipsit la toate balurile din satele comunei, dansând cu multe femei prezente la bal, ieșind uneori și unele discuții sau altercații.

Aspect din hora satului, comuna Găgești - 1973

Horele și balurile se mai făceau și cu formații locale de instrumentiști populari. În sate, existau mai mulți instrumentiști și soliști care animau aceste evenimente cu cântece tradiționale, însă cel mai plăcut era atunci când veneau în sate, fanfarele de care am pomenit mai sus. Dintre instrumentiști, la Tupilați, Chicu Ciobanu era cunoscut pentru talentul său la flaut, clarinet și fluier, Mitre David, poreclit Ghebosul, cânta la cimpoi și cobză, Ștefan David era cel care cânta la vioară, învățându-l să cânte și pe Gheorghe Mihal. Toader David, Vasile David

(Doboșeru), David Marin (Stalin) și Gheorghe Dima erau toboșari pricepuți, specialiști în percuție, la Găgești, Gheorghe Juncu (văcar), cânta la vioară, Bălan Ilie(văcar), și Juncu Ioan la fluier, Juncu Nelu la acordeon, la Giurcani Crăciun Ion și alții.

11.4 Datini și obiceiuri

Totalitatea creațiilor artistice, obiceiurile și tradițiile populare, reprezentate prin, fapte, fenomene, și manifestări, fac parte din datini și obiceiuri.

a) Leacuri, superstiții, obiceiuri

Existau oameni care practicau leacuri tradiționale. În Tupilați, familia Aftene Ghiță și urmașii săi, cunoscuți pentru lecuirea fracturilor, entorselor și altor boli *tratate* cu descântece sau *puse la loc*. La Peicani, erau cunoscuți acei nălbări, sau vraci, cei care se ocupau de vindecarea cailor și vitelor bolnave. Descântecele erau de deochi, de ursită, de bubă neagră, de dalac, și multe altele.

Mulți foloseau ascultatul grâului și controlul boabelor pentru a stabili timpul prielnic de recoltat, ori foloseau diferite alte metode, cum ar fi, ascultatul sunetului harbușilor, în urma lovirii cu vârful degetului arătător, acesta dacă era copt, trebuia să *sune a plin*.

Totodată, în sate, se spunea despre unii săteni că aveau în ei pe „lucrul cel rău”, sau „necuratul” sau alții „deochiau”, în Tupilați, fiind cunoscuți Vasile Done și Ioan Ceriu pentru așa ceva.

Câteva superstiții care mai există și astăzi în sate, transmise din generație în generație:

- Visele aveau semnificații speciale: strugurii albi în somn anunțau supărare, cei negri boală sau necaz, iar un mort înviat era semn de bucurie;
- Dacă se vărsa rachiu la masă, era semn de ceartă sau pagubă;
- Primul pahar de rachiu se bea întreg, iar înainte se turnau câteva picături pentru morți;
- Pentru bubele dulci de primăvară, se freca zona cu cârpă umezită în rachiu și se ungea cu untură de porc;
- Rândunelele care zburau jos anunțau ploaie, iar dărâmarea unui cuib aducea ghinion.
- Casele cu multe cuiburi de rândunică sub streșini aveau noroc tot anul;
- Când cucul cânta prima dată primăvara, era bine să arunci bani spre el pentru prosperitate;
- Copiii erau ridicăți în sus la venirea unui străin sau la aniversări, pentru sănătate și creștere;
- Culoarea roșie era folosită pentru a proteja pomii, animalele și copiii de deochi;

- Se scuipa pe cineva când îl întâlneai, pentru a-l proteja de deochi, iar acest gest era folosit și la îmbăierea copiilor sau când vedeai ceva neobișnuit;
- Zilele săptămânii aveau semnificații: luni și joi erau bune pentru muncă, marți și sâmbătă nefaste, iar duminica era zi de odihnă;
- De Bobotează, era bine să mergi călare pe un cal alb, iar căderea de pe cal aducea ghinion;
- Nu era bine să șezi în colțul mesei;
- Scânteile din foc anunțau oaspeți, iar dacă focul se stingea greu, oaspeții rămâneau mult.
- Gunoiul nu se scotea seara, pentru a nu aduce pagubă;
- Descântecelile se făceau seara și dimineața, până la răsărit;
- Semințele de porumb nu se împrumutau înainte ca gospodarul să își semene tot ogorul, pentru a nu pierde norocul;
- Copiii nu trebuiau să se uite prin sită sau ciur, ca să nu devină „sașii” (uitatul cruciș);
- Expresii precum „satul lui Cremene” (sat fără stăpân), „lipitoarea satului” (cămătarul), „a se supăra ca văcarul pe sat” (a se supăra fără motiv) sau „a fi poșta satului” (a duce bârfe) erau folosite frecvent;
- Norii negri anunțau furtună sau grindină, iar oamenii înfingeau cuțite sau topoare în pământ pentru a alunga norii și a risipi fulgerele;
- Soarele la toacă, arăta ora 16, iar când se bătea toaca la biserică, anunța credincioșii că mâine este sărbătoare religioasă;
- Bătrânii se orientau după stele, cunoscând poziția lor în funcție de anotimp;

Superstiții legate de pământ și roadele lui

Deseori când intram în casele vechi din unele sate, vedeam la fereastră sau pe peretele de lângă aceasta, câteva spice, așezate cu grijă în fața unei icoane sau legate într-un colț. Nu era din motive estetice, era un gest sacru, o binecuvântare tăcută, un legământ între pământ și om, între muncă și recunoștință.

Spicul de grâu nu este doar un simbol al recoltei. Este semnul că cineva a trudit, că pământul a rodit și că Dumnezeu a fost cu tine în acel an. A-l pune în casă înseamnă a-ți aduce rodul înăuntru, în suflet, în rugăciune, pentru că spicul de grâu simbolizează, pe de o parte, viața – dintr-un bob se face pâinea, din pâine se trăiește, iar belșugul – multe boabe într-un singur fir, semn că natura nu e zgârcită. Pe de altă parte, semnifică speranța – pentru că după fiecare semănat vine secerișul; rugăciunea – în grâu se zice că „Dumnezeu a pus mâna Lui”, este semnul încrustat chiar pe bobul de grâu.

Un spic de grâu într-o casă îți amintește mereu de câmpul care ne dă de mâncare, este o rugăciune în același timp și un gest de a-i mulțumi pentru roadele bogate, spunea și bunicul meu. Și poate că, în zilele noastre, în care

cumpărăm totul și uităm să mai ascultăm pământul, ar fi bine să punem din nou spice la icoană, să ne aducem aminte că nimic nu crește fără muncă, iar pentru cultivarea lui, țăranii aveau nevoie de pământ, iar pentru obținerea lui, au dus o luptă aprigă de veacuri, mijlocul lor principal de existență.

Cu privire la „vrăji”, acestea erau considerate în lumea satului tradițional „practici necurate”, prin care vrăjitoarele apelau la *duhurile necurate (Diavol)*, pentru împlinirea dorințelor și alungarea suferințelor, folosind plante, cum ar fi: mătrăguna, dosnică, clopoței, sau animale care simbolizau duhurile rele: broaște, șerpi, muște, păianjeni. În vechime se credea că vrăjile făcute pentru furtul rodului câmpului și animalelor, aveau consecințe nefaste asupra întregii comunități, motiv pentru care erau temute de toți oamenii.

Cele mai înfricoșătoare practici magice vrăjitoarești erau: turnarea cositorului, plumbului și cerii, prin care se urmărea în unele cazuri vindecarea unor boli grave, iar în altele îmbolnăvirea ori moartea dușmanilor. În lumea satelor noastre, se apela de multe ori la vrăjitoare, chiar și fetelor cărora „le-a trecut rândul” și nu s-au măritat, fetele ne jucate la hore și chiar mamele „flăcăilor tomnatici”. Ele apelau la „Farmece” sau „Făcături”, fără a solicita ajutorul *necuratului*, de prevenire sau alungare a relelor atribuite dușmanilor și împlinirea unei dorințe individuale. Se solicita ajutorul divin (*Maica Precista*), sau al celor cerești (*Soarele, Luna, Stelele*), iar legatul și dezlegatul farmecelor se făcea după un anumit ritual magic și doar de babele inițiate special în aceste practici. Interesantă este originea acestor practici magice străvechi: descântecul este de origine latină, vraja de origine slavă iar farmecele de origine greacă.

Blestemul este un „act de magie” verbală, prin care se invocă mânia sau urgia unei divinități asupra unei persoane, a unui obiect sau a unei acțiuni în scop de răzbunare sau pedepsire. Unii cercetători susțin că în Biblie găsim cel mai dur blestem, venit din partea lui Dumnezeu la adresa lui Adam și a Evei, după săvârșirea păcatului primordial: „*Blestemat să fie pământul din pricina ta! Cu trudă să te hrănești din el, în toate zilele vieții tale. Spini și pălămidă să-ți aducă și să mănânci buruienile câmpului. Întru sudoarea frunții tale să mănânci pâine, până când te vei întoarce în pământ, căci din el ai fost luat. Căci pulbere ești și în pulbere te vei întoarce.*”⁶⁸¹

Dintre categoriile de blesteme întâlnite în lumea satelor de demult, blesteme rostite de mame, blestemele iubitelor la adresa iubiților necredincioși, blestemele soțiilor aflate sub stăpânirea diavolului, cel mai grav și de temut era însă blestemul părintesc, despre care se credea că *era greu sau aproape imposibil de anulat*.

La cea mai mică supărare ori la necazuri mari, din „gura pocită” a „aproapelui” se întâmplă și astăzi să „tune și să fulgere”, *necuratul*: „Să dormi somnul de veci!”, „N-ai mai vedea fața Soarelui!”, „Mâncate-ar viermii și

⁶⁸¹ Geneza, III, 17-19.

veninul!”, „Săriți-ar ochii din cap să-ți sară! ” „Găsite-ar moartea!”, „N-ai mai ajunge întreg!”, „Praful și pulberea să se aleagă de tine!”, „Să n-apuci ziua de mâine!”, „Să n-ajungi să te mai scoli!”, „Să rămâi strâmb!”, „N-ai mai călca iarbă verde! ” „Cântați-ar prohodul!”, etc.

b) Obiceiuri și tradiții de iarnă

Obiceiuri de Crăciun

Tradițiile și obiceiurile populare sunt elemente ce definesc un popor, o comunitate, oferindu-i identitate, motiv pentru care trebuie cunoscute, conservate și protejate. Tradiția este, de fapt, o legătură între trecut și prezent și exprimă moștenirea de obiceiuri și norme de comportament specifice unui popor. Este cartea de vizită a unei nații, iar cu ocazia aceasta, este o bună valorificare a tradițiilor și obiceiurilor. Sărbătorile de iarnă, încep chiar cu serbarea copiilor școlari dinainte de Crăciun, ce s-a organizat și se organizează și astăzi în toate școlile din comuna Găgești, unde copiii, de fapt, rememorează colindele ce le vor cânta în această perioadă.

Obiceiurile de altădată începeau cu tăiatul porcului de Ignat, între 18 și 20 decembrie după un ritual anume, cu pârlire ori jupuire. Înainte-vreme, se obișnuia numai jupuirea, întrucât pielea era absolut necesară pentru confecționarea opincilor. Toți bărbații și chiar copiii de vârstă școlară purtau opinci din piele de porc sau vițel.

Tranșarea începea cu capul porcului, dar înainte de aceasta, se făcea pe capul porcului un semn ritualic al crucii, după care se tăia o bucată din coada porcului și se arunca în coteț, obicei care se făcea în speranța, că anul următor va exista un porc și mai gras în băătură pentru a fi tăiat. Dacă în timpul tranșării se constata că porcul are splina lungă, asta însemna că iarna va fi lungă. După tranșare se mânca pomana porcului și se servea o băutură, de obicei rachiu.

Pomana porcului, pentru cei care nu posteau era un moment important al lunii decembrie, în care toți cei care participau se așezau la masă și împărtășește hrana, munca și amintirile. Gospodinele se ocupau apoi de spălatul mațelor pentru prepararea caltaboșilor, a cârnaților și a tobei (stomacului porcului), care se detașau fiecare, se spălau bine și curățau de grăsime. Toba se umplea cu carne, grăsime și bulgur, se fierbea, rezultând acea chișcă deosebită, apoi intestinul subțire pentru cârnați și intestinul gros pentru caltaboși. Grija deosebită a sătenilor era și pentru detașarea vezicii urinare, care după spălare și frecare cu sare, se umfla cu aer și se agăța de grinda casei pentru a arăta celor care veneau în vizită cât de mare a fost porcul de Crăciun.

După tranșarea cărnii urmau alte operații, întinderea pielii într-o covată, punerea și sărarea pieselor tranșate, înfășurarea cu pielea rămasă, maturare timp de trei zile, până în ziua de Crăciun, numai bună pentru a se pregăti bunătăți și servi la o mesă îmbelșugată după o perioadă de post îndelungată.

Satele comunei Găgești erau bogate în tradiții, păstrând de-a lungul anilor datinile și obiceiurile străvechi. Din păcate, unele dintre acestea nu se mai păstrează astăzi.

Crăciunul este una din cele mai importante sărbători ale creștinilor, fiind sărbătorită cu mult fast. În cele trei zile cât ține sărbătoarea, familiile primesc vizita nașilor și a altor rude de la oraș, petrecând cu veselie și voie bună. Cu câteva zile înainte de Crăciun, copiii se pregătesc pentru a merge și a colinda cu „Steaua” și cu „Cei trei Crai de la Răsărit”, obiceiuri care se mai organizează și astăzi de către copiii până pe la vârsta de 10-14 ani.

Steaua, ca obiect de colindat, este confecționată din două bețe puse în cruce, având la mijloc un carton rotund sau o sită, cu poza Maicii Domnului, pe ambele fețe. Între bețe sunt înșirate diferite petale din hârtie creponată și colorată. La mijloc un mic clopoțel. Colindul este cântat în casele gospodarilor, de grupuri formate din câte doi copii fiecare, începând din prima zi de Crăciun, pe 25 decembrie. Dacă nu se termină de colindat în prima zi, se continuă și a doua zi, pe 26 decembrie, până ajung la toți gospodarii satului.

Cântecul, Steaua!

*Nașterea ta, Hristoase,
Dumnezeul nostru,
Răsărit-a lumii lumină cunoștință,
Către dânsa care slujește stelele,
Căci de la stea s-a învățat,
Să se închine ție,
Soarelui dreptății,
Și să te cunoască pe tine,
Răsăritul cel de sus.
Doamne, mărire ție!
În orașul Bethleem,
Veniți boieri să privim,
Căci astăzi ni s-a născut
Domnul fără de început!
Din Fecioara Maria
Și din neamul lui David,
Zămislit din Duhul Sfânt!*

Amin, Amin!

*Unul dintre copii,
continuă să spună:*

*Tot omul de sub soare,
Când îi vine vremea moare,
Omul bea și veselește
Iar de moarte nu gândește!
Atunci moartea îl ia din locul
luminat
Și îl duce în locul întunecat și îi zice:
Omule, omule, dacă ai frați și surori,
fii și nepoți,
Împărțește avuțiile tale la toți!
În vecii vecilor, amin!
La mulți ani!”*

Copiii primeau în general bani, în anii '50, ai secolului trecut, cam un leu sau doi lei la fiecare gospodărie.

Cântecul, *Trei crai de la răsărit!*

Este un obicei organizat de copiii mai mari, de obicei între 12-14 ani. Cei care formează această ceată, compusă din trei copii, au o costumație aparte, formată din:

- căciulă de crai, făcută dintr-un schelet din lemn ce urmărea conturul unei căciuli adevărate, pe care se înșira hârtie colorată și se fixa câte un clopoțel;
- combinezonul, format dintr-o cămașă din pânză albă, lungă;
- un pulover sau o flaneu roșie;
- izmene albe; ciorapi albi; opinci de porc; o cârjă din fier.

Toți craii cântau următorul cântec:

*Sfânta maica a lui Iisus
Rătăcește în jos și-n sus,
Pe un plai scăldat în soare
Prin fânețe numai floare,
Câtând loc să odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-L nască!
La un grajd de boi sosește,
Jos în iesle poposește,
Boii blânzi la ea suflau,*

*Și pe fiu mi-l încălzeau!
Odihnită, maica sfântă,
Îngerii din cer îi cântă!
Maica trandafir la față,
Cuprinzându-și pruncu-n brațe,
Îl alintă și-l dezmiardă,
Și de acum până în vecie,
Amin, Doamne, Slavă Ție!*

Cu dor și bucurie, la anu` și la mulți ani!

Au existat în sate și alte variante de cântec, uitate însă.

Copiii primeau bani de la fiecare gospodari, mulțumind-le și urându-le „La mulți ani”!

Obiceiuri de Anul Nou

Tradițiile de Anul nou, erau oarecum asemănătoare în satele comunei, cu mici diferențe în satul Tupilați care avea și unele specifice. Cea mai frumoasă tradiție și obicei de Anul Nou, comună tuturor satelor, era *plugușorul*. În ziua de ajun, pe 31 decembrie, copii formau cete din câte 3-4 copii și chiar mai mulți și mergeau la fiecare gospodărie, cutreierând tot satul, recitând plugușorul spus în cor în fața casei.

Plugușorul, așa cum l-am cunoscut noi, la cumpăna dintre ani, este o colindă agrară, având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. Recitarea este într-un ritm vioi și plin de optimism, însoțit de strigături și sunete de clopoței. În trecut, atunci când gospodarii aveau boi de muncă, tinerii mergeau pe la familiile cu fete de măritat și foloseau prilejul pentru *îngropatul anului*, cu plugul tras de doi boi care aveau o brazdă în curtea fiecăruia. Îmi amintesc, în anul 1958, în majoritatea curților din Tupilați, au avut trase brazde deși nu aveau toți fete de măritat. După ce-ți aveau ogradă, tinerii se așezau în fața geamului și urau un

plugușor cu aceeași temă, munca depusă pentru obținerea pâinii, creșterea animalelor și bogăția pământului în anul ce avea să vină.

O variantă de plugușor adaptată după tatăl meu, Ion Nedelcu, colindată în acea perioadă o redau în continuare:

*Aho, aho, copii și frați
Stați puțin și nu mânați!
Lângă boi v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați!
Măine anul se înnoiește,
Plugușorul se pornește
Și începe a ura,
Pe la case a colinda.
Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are.
Semne bune de belșug,
Pentru brazda de sub plug.
Plugușor cu patru boi,
Ia mai mânați măi flăcăi! Hăi, hăi...
S-a sculat mai an,
Bădica Traian,
Și-a-ncălecat
Pe-un cal învățat,
Cu șaua de aur,
Cu nume de Graur,
Cu frâu de mătase,
Împletit în șase,
Cât vița de groasă.
El în scări s-a ridicat,
Peste câmpuri s-a uitat,
Să aleagă-un loc curat,
De arat și semănat.
Și-a pornit într-o joi,
Cu un plug cu doisprezece boi.
Boi boureni,
În coada codălbei,
În frunte ținăței.
Ia mai mânați, măi flăcăi! Hăi, hăi...
Cu luna, cu săptămâna,
Își umplu cu aur mana.
Și el vru sa vadă
De-i dete Dumnezeu roadă.*

*Era-n spic cât vrabia,
Era-nalt cât trestia!
Ia mai mânați, măi flăcăi! Hăi, hăi...
Traian iute s-a întors
Și din grajd alt cal a scos.
Un alt cal mai năzdravan,
Cum îi place lui Traian.
Negru ca corbul,
Iute ca focul,
De nu-l prinde locul.
Cu potcoave de argint,
Ce dă sporul la fugit.
Traian iute-a-ncălecat,
La Tighina- apucat
Și oțel a cumpărat,
Ca să facă seceri mari,
Pentru secerătorii tari.
Și-altele mai mititele,
Pentru fete ocheșele
Și neveste tinerele.
Cum a dat Dumnezeu an,
Holde mândre lui Traian,
Astfel să dea și la voi
Ca s-avem parte și noi.
Să vă fie casa, casă;
Să vă fie masa, masă;
Tot cu mesele întinse
Și făcliile aprinse.
Și la anul să trăiți,
Să vă găsim înfloriți,
Ca merii,
Ca perii,
În mijlocul verii,
Ca toamna cea bogată
De toate-ndestulată.
De urat, am mai ura,
Dar mă tem că vom-nsera,*

*Pe-aici, pe la dumneavoastră,
Departa de casa noastră.
Și ne-așteaptă și-alte case,*

*Cu pâine caldă pufoasă,
Cu vinul de viță-aleasă,
Hăi, Hăi, mânați măi!*

LA ANUL ȘI LA MULȚI ANI!

Trupa de Anul Nou (Jienii)

O altă tradiție a zonei, o adevărată stagiune de teatru popular, formată din 11 membri, având o costumație specifică fiecărui membru pe care reprezenta o categorie socio-profesională: *anul nou, anul vechi, ciobănaș, vânător, jian, jieniță, soldat, haiduc, ciocoi*. Piesa îi are în centrul atenției pe Anul vechi, dar și pe haiduc, jian și ciobănașii de la oi. Este o piesă de teatru autentică, cu mască și cojoc, purtate de anul vechi și costume specifice, clopote, tălânci, coif și alte instrumente purtate de ceilalți membri care reprezintă personajele enumerate.

Este de fapt o luptă între bine și rău, între vechi și nou. Toți gospodarii satului primeau această trupă, nimeni nu se culca până nu ajungea și la gospodăria lui. Trupa începea dint-un capăt al satului, în jurul orei 18, seara, și se termina a doua zi, pe la ora 12. Unii gospodari îi puneau la masă, îi serveau cu plăcintă și diverse prăjituri. Primeau bani de la fiecare gospodar. Acest obicei se desfășura după un scenariu foarte bine pus la punct. După stabilirea trupei, se făceau repetiții, acestea începeau cam de pe la *Sfântul Mihai și Gavrilă*, de pe 8 noiembrie. Clopotele de la picioarele unora din formație, cornul de bou în care sufla tot timpul unul din membrii trupei pentru a anunța sosirea Anului nou, erau momente unice în viața satului, gospodarii fiind îndemnați să țină porțile deschise căci se apropie de gospodăria lor. Intrarea în gospodărie era dictată de ordinea în care se desfășura piesa de teatru. Formația intra în șir indian, după care se așeza în cerc și cântau la început în cor:

Iată Anul Nou s-a apropiat (bis)

Din ceruri, vă vine-mpodobit (bis)

Ca un împărat (bis)

De la domnul Sfânt și inecuvântat (bis).

(Intră Anul Nou și cântă): Eu sunt Anul Nou sosit

De lume foarte dorit

În lume când am intrat

Lumea toată am curățat

De ciume și de holere

Și de alte boale grele (bis)!

Anul Nou, se adresează Anului Vechi, fără melodie (teatral):

Bună ziua veterane, Boier mândru, căpitane, Cine ești? Voiești a-mi spune?

Care este al tău nume? Ești tu Ștefan ori Mihai, Glorios mergând la rai? Sau

vreun bun apărător, Pentru acest cinstit popor? Hai vorbește mai curând, Că-ți zbor crierii în vânt!

Anul Nou se repede cu buzduganul la Anul Vechi, iar Anul Vechi se adresează Anului Nou:

Bă, eu sunt Anul Vechi trecut, Care multe am pătit, Pentru acest popor cinstit! Iar tu, o ramură-rămureață, Dintr-a moșneagului bătrâneată, Prea mare îndrăzneală ți-ai luat, Pe mine de m-ai întrebat? Căci eu cu bătrânețile mele, Îmi vine să mă răzbun pe tinerețile tăle!

Vânătorul se adresează Anului Nou și Anului Vechi:

Anul Nou și Anul Vechi, de cât veți certa, Mai bine un cântec a-ți cânta.

Cântă Anul Nou, Anul Vechi, Vânătorul și haiducii:

Acest an cu veselie, Cu toate că bani nu avem, Veseli suntem și un cântec să cântam!

Intră soldatul și se adresează Jianului: *Măi haiduce înarmat, Spune pe ce ușă ai intrat! Între-acești trei te-ai oprit, Și te-ai pus la tâlcuit. Hai vorbește mai curând, că-ți zbor crierii în vânt!*

Jianul: *Bă, eu sunt Iancu Jianu, Spaima codrilor și moartea fanarioților! Bună oară de nu crezi, Mergi în codrii mari și vezi! Unde-s tufele mai mici, Stau la pândă-ai mei voinici! Unde-s tufele mai mari, Zac în sânge grecii-avari! Și ei sunt haiducii mei, Care bagă gloanțe-n voi!*

Soldatul: *Măi Jiene înarmat, La răspunsul ce mi l-ai dat, Meriți să fii arestat, Și păzit de acest vânător, Să nu mai faci pradă și omor!*

Jianul: *Și cum mă, de la prima întâlneală, Să mă pui tu pe mine la opreală? Căci eu le furia ce mă găsesc, Îmi vine să te zdrobesc! Cu a mea flintă ghintuită, Pentru capul tău gătită!*

Soldatul se adresează vânătorului: *Sari măi frate vânător, Și-mi dă o mână de ajutor! Că pe acest Jian îngrozitor, Îmi vine să mi-l omor! Cu a mea sabie săbioară, Iubita mea surioară! (se repede la Jian)*

Cu al meu paloș de gătlej, Carnea ție, s-o mănânci, Pielea, mie, de opinci!

Ciobanul: *Bună judecată! Dar să mergem la turma de oi.*

Anul Vechi: *Vom merge, dar mai întâi, Să cânt un cântec! Și ca să vă încredințați, Armele jos să le lăsați, Și veți sta sub paza mea, Pân` Jianul va scăpa.*

Jianul: *Ah, fraților, înainte de a-mi lua pedeapsa, Să mă lăsați să cânt un cântec! Maică scumpă maică, Fiul tău dorit, Vino, el te cheamă, De-l vezi chinuit! Lanțurile-s grele, păcatele mele, Temnița-i adâncă, groaza mă mănâncă!*

Vânătorul se adresează soldatului: *Hai, frate, fă-ți datoria, Căci Jianul și-a împlinit cântecul!*

Soldatul se repede cu sabia la Jian: *Hai, îplinească-se!*

Intră fata(jieniță): *Oprește omorul, nemernicule! Iar tu, vânătorule primește acest bilet.*

Vânătorul citește biletul: *Toți cei care au fost osândiți la moarte, Sunt liberi să meargă ori unde vor vrea! Semnează, Caragea. Armele de jos vi le luați, Și de aceea voi plecați!*

Se dezleagă Jianu și ridică armele, Cu toții cântă: *Iha, tra, la, la, a scăpat Jianu da! (bis)*

Fata(jienița): *O, tu tinere ciobănel, Parcă ești sorbit de mine, Nu vorbești ca mai înainte.*

Ciobanul: *O, tu, tânără copiliță, Albă ca o porumbiță, Ochii tăi de viorele, Mi-au sorbit mințile mele.*

Fata: *Dați dovezi.*

Ciobanul: *Prin ce?*

Fata: *Prin cântec!*

Ciobanul: *Voi cânta!*

Cu toții cântă, iar ciobanul cântă pe fondul corului:

Frunză verde leuștean,

Mă făcut mama cioban,

Cioban mândru și voinic,

Să n-am teamă de nimic,

Dragi îmi sunt,

Oițele, ca și copilițele!

Ciobanul se așază în genunchi și se adresează Jianului, pe melodie: *Măi, Jiene, fătul meu, Vede-te-aș voinic flăcău! Căpitan peste haiduci, Primește-mă în ceata ta, Ca să mă pot răzbuna Pe această liftă păgână, Care mi-a furat o turmă!(Arată la Anul vechi) Jianul îl ia de mână și îi spune pe melodie: Te primesc în ceata mea, Cu scop de a te răzbuna, Pe acea liftă păgână, Care ți-a răpit o turmă! La haiduci a cuvântat: Tânăr codru și frumos, Sub poala de codru verde, Tânăr codru și frumos, Acolo să mă-ngropați, Tânăr codru și frumos, Cine o trece să mă vadă, Tânăr codru și frumos, Pe mine să mă jelească, Tânăr codru și frumos.*

Fata, pe melodie: *O, pasăre ce zboară în locuri depărtate, Și iarăși se întoarce de unde a plecat, Dar n-ați văzut voi oare o mamă doritoare? N-am văzut și adesea am petrecut plângând Adio linguriță, adio castronaș, Adio pâine neagră cu gustul tău amar! De tine să aibă parte calicul de brutar! Adio ziduri înalte cu grilaj de fir! De voi să aibă parte domnul grefier! Adio gardiene cu Țignal de gât! Mai fluieră la serele, să-ți treacă de urat!*

Cu toții, pe melodie:

Sus, sus, sus la munte sus,

Sus române sus,

Acolo Jianu-i dus,

Sus, române sus. (bis)

Jianul cântă: *Iancul bea și veselește, Țara-l plânge și-l jelește,*

Cu toți cântă:

Sus, sus, sus la munte sus,

Sus române sus,

Acolo Jianu-I dus,

Sus, române sus. (bis)

Jianul: *Haideți români după mine, Să vă învăț a trăi bine!*

Toți: *Sus, române, sus!*

Jianul: *Căci nu știm vremea cum vine!*

Toți: *Sus, române, sus!*

Jianul: *Și omul ia cât rămâne!*

Toți cântă: *Sus, române, sus! Ce cu toți l-am așteptat, Noi suntem veseli cu toți, Te felicităm!(bis)*

Intră Jianul, cântând: *Foaie verde măr domnesc, Toată vara eu muncesc, (bis) Pe ogorul boieresc. Ce folos de munca mea, Intră-n punga altuia! (bis) Mă dusei și la palat, Crezând că voi fi scăpat, Când la poartă la palat, Iată un ciocoi gulerat!*

Ciocoiul întreabă: *Ce poștești tu, opincare?*

Jianul: *Vreau dreptate, boier mare!*

Ciocoiul: *Haide, haide, fugi de aici! Drepturi nu-s pentru calici!*

Jianul: *Dacă e vorba pe așa, Pe toți dracul să vă ia! Să nu vă fie cu mânie De mă voi duce în haiducie!*

Jianul se adresează haiducilor: *Bună seara, măi flăcăi! N-ați văzut vre-un cotei? Căci gerul iernii a sosit Și noi bani nu am făcut!*

Răspunde un haiduc: *N-am văzut măi, dragă Jiene, Căci de vedeam vreunul cu punga plină, Încercam și eu această rugină! Drept în piept eu i-o puneam, Și noi pe loc bani aveam!*

Jianul: *Bine, bine frații mei!*

Vânătorul: *Băi, Jiene îngrozitor, Care faci numai omor! Nu sili a te grăbi, Pe acest om a-l nimici, Căci eu sunt frate cu el, Și te împușc ca pe un miel! Iar el e frate cu mine, Și te împușc ca pe un câine! Hai, Jiene, tu cu mine, Și nu mă lăsa pe drum! Fie-ți milă, zău, de mine! Hai te rog, fii suflet bun! O, Jiene! nu te teme! Ușa e închisă, cum o știi, Cu lăcată haiducească, Cu doisprezece chei.*

Jianul: *Scumpă, dragă Sultănică, Te-am iubit și te iubesc! Și vei fi a mea soție, Te-nsoțesc până la mormânt!*

Intră ciobanul pe melodie: *Foaie verde de țaraș, Măi mugure, măi! Păsărică de pe deal, Măi mugure, măi! Vede-te-aș în pățulaș! Măi mugure, măi. (bis)*

Ciobanul se adresează Anului Vechi: *Bună seara, boieraș! Pe aicea prin oraș, N-ați văzut un doctoraș? Mi s-au îmbolnăvit oițele, De o pustie de gălbează, Numai Cel de sus să le vază.*

Anul Vechi: *Ehe-he, nepoate, nepoate, Cheptine bălțate, Pe din deal de sat, Câinii să te latre, Ce mai doctoraș? Eu sunt bunul doctoraș!*

Jianul cântă: *Viclenia și vânzarea! Vezi, Jianu a scăpat, Banii sunt toți trași pe sfoară, Înșelați pe veci vor fi, Cele ce a fost să moară, Iată-l acum este viu!*

Cu toții:

Iha, tara la, la ! A scăpat Jianu, da ! (bis)

Fata: *Ah, Jiene, fiindcă te-am scăpat de la moarte, Să mă lași să-ți cânt un cântec!*

Ciobanul: *Voi cânta!: Frunză verde de arțaraș.*

Toți: *Tra, la, la, la, la,*

Ciobanul: *Eu sunt mândru ciobănaș!*

Toți: *Tra, la, la, la, la,*

Ciobanul: *Gluga îmi este a mea casă,*

Toți: *Tra, la, la, la, la,*

Ciobanul: *Cața-mi este de nevestă!*

Toți: *Tra, la, la, la, la,*

Ciobanul: *Masa îmi este pe un picior,*

Toți: *Tra, la, la, la, la,*

Ciobanul: *Așternutul, câmp cu flori.*

Toți: *Tra, la, la, la, la,*

Jianul întreabă pe cioban:

Ciobanule, de trăiești, spune-mi mie cine ești?

Ciobanul: *Sunt păstor și trăiesc bine, Nu știu împărații ce au cu mine, Într-o țară atât de mică, Nu mi-i frică de nimică! Chiar pe urs de-l văd în drum, Nu mă sperii nici de cum! Și pe lup de-l întâlnesc, Cu a mea bătă mi-l lovesc! Astă vară, când eram la munte, Oițele î-mi pășteau, Și eu din fluier le doineam, Iar un râuleț care curgă, Parcă zicea. Fericită-i viața ta!*

Ciobanul se scoală și cântă cu toții: *Azi cu toți, cu bucurie, Românilor, veniți! Pe Iancul din câmpie, Cu toți să-l însoțim! Găsiți armele noastre, În grabă s-alergăm! Din câmpurile noastre,*

Pe barbari să-i alungăm! Iancule mare, bravule tare! Cu noi să fii! Tu ne însoțești și ne-nsoțești, Ca pe ai tăi fii!

Soldatul: *Băi Jiene-ngrozitor, Care faci ades omor, Lasă-te de haiducie, C-ai să mori în pușcărie! Lasă-te și de furat, Că ai să mori împușcat! Și vino la mine. Să-ți dau boierie!*

Jianul: *Bă, de le fac, de nu le fac, Toate pe lume le trag! De le zic, de nu le zic, Tot port nume de haiduc! Decât cu boierimea ta, Să n-am ce bea și ce mânca, Decât argat la voi, Mai bine cioban la oi! Cu capul pe mușuroi, Cu ochii țințiți la oi.*

Soldatul: *De nu vrei să te supui, Iată flinta-n piept ți-o pun!(Îi pune flinta în piept)*
Cântă cu toții: *Tânăr codru și frumos, Ce stai cu crengile-n jos, Vezi, Jianul a scăpat, Tânăr codru și frumos, Din ochi negri a lăcrimat, Tânăr codru și frumos.*

Cu toții pe melodie: *Măi stejar pletos și verde, Tra la, la, la, la, Ce-ți înalți vârful în pădure? Tra, la, la, la, la, De sub tine nu se vede, Haiducii în codru verde. Tra, la, la, la, la, Tra, la, la, la, la, Am țară mult iubită, Tra, la, la, la, la, România e numită. Tra, la, la, la, la, Și am găsit haiduci în ea, Tra, la, la, la, la. Bonjur de la noi, Vă lăsăm cu bine și cu sănătate! Dar vă și rugăm să nu vă supărați, Primiți cu bucurie la tot ce v-am cântat, LA ANUL ȘI LA MULȚI ANI!*

Trupă de Anul Nou (Jienii) s-a desfășurat din vechime, an de an, în satul Tupilați și satele din jur, până prin anii 2000. Astăzi, din cauza reducerii numărului de tineri din sat, din păcate, acest obicei, deosebit de frumos, nu se mai desfășoară.

Ciobănașii

O altă trupă formată din 4 sau 5 tineri adolescenți, care au o costumație formată din: căciuli de astrahan negre, combinezon alb, pantaloni albi, un brâu

Ciobănașii de la Tupilați - 1975

țesut special, opinci în picioare și clopoței legați la fiecare picior, ce zornăie asurzitor, iar un corn din coarne de bou, din care suflă un ciobănaș, anunță gospodarii de venirea lor și apropierea Noului An. Deplasarea lor în grup începe pe la orele 16, după amiaza, pe data de 31 decembrie, mergând la fiecare gospodar. Desfășurarea lor este asemănătoare celei de la

Trupa de Anul Nou, tot o scenetă de teatru, însă mult mai mică, ce se desfășoară în toate satele comunei, chiar și astăzi în unele dintre ele.

Acesta începe cu un cor pe care-l cântă la început cu toții:

Iată Anul nou care s-a apropiat,
din Ceruri vă vin împodobiți, ca un
împărat, de Dumnezeu cel Sfânt și
Binecuvântat.

Ciobanul rămas în tindă, cântă: Albe-
mi sunt oițele,
Mândrii ciobănașii mei.
Mai Albe ca florile,
Mândrii ciobănașii mei.
Când le cresc cornițele, Mândrii
ciobănașii mei,

Și la fete țâțele, Mândrii ciobănașii
mei.

Toți din casă, cântă: Măi ciobane, fugi
la oi. Măi ciobane, măi, Că-ți mor oile
de foame, Măi, ciobane, măi!

Ciobanul singur cântă: Măcar toate
de-or muri, Mândrii ciobănașii mei,
Mie rău nu mi-ar venii. Mândrii
ciobănașii mei. Io o lume am fermecat,
Mândrii ciobănașii mei, Nu c-al vostru
împărat, Mândrii ciobănașii mei.

Toți cântă: Nu vorbi de împărat, Măi, ciobane, măi, C-ai să pierzi și ai să lași, Măi, ciobane, măi.

Ciobanul, intră în casă, spunând: Bună ziua, frații mei! Dar voi cine sunteți și cum vă numiți?

Alt cioban din grup: Noi suntem patru ciobănași din podișul Transilvaniei, Dar tu cine ești și cum te numești?

Ciobanul le spune: Io sunt un mândru ciobănaș din Găgești!

Alt cioban: De venirea acestui ciobănaș frumos, Să cântăm cu toții un cântec duios.

Toți în cor cântă:

Frunzuliță pătrunjel,
Sunt ciobanul frumușel,
Iubesc câmpul, florile,
Fetele și oile, măi!
De-ar venii iarna mai tare,
Să iau sarica-n spinare,
Și cizmulitele-n picioare
Să mă duc la șezătoare.
Șezătoare de onoare,
Und-se adună domnișoare,
Să le pișc de țâțșoare,
Să le mușc de buzișoare.
Dimineața prin pădure,
Trec fetițele la mure,
Hai și noi după nuiiele
Să ținem calea la ele!
Să le mâncăm murele, măi!
Să le mâncă murele, măi!
Să le sărutăm gurile!

Alt cioban cântă: Măi, ciobane de la oi,
Ce cauți tu printre flori? Măi, ciobane, măi.

Cu capul pe mușuroi, Măi ciobane, măi!

Cu ochii bunghiți la oi, Măi ciobane, măi!

Toți în grup cântă: Acest an e cu plăcere, Cu toți să cântăm,

Și l-această adunare, Cu toți să urăm!

Ura, ura, anul 2025...An de bucurie, an de veselie,

Această așteptare la noi ni s-amplinit,

Și Sf. Vasile la noi iarăși a sosit.

Odată cu Anul Nou cel de mult dorit,
Cu flori și cu trandafiri, Roșu împodobit.

Ciobanul venit între ei, întreabă: Dar voi cine sunteți ?

Toți cântă: Noi suntem, noi suntem,
Unirea, Unirea, Uniunii Tineretului Democrat Român (*bis*).

Hai cu toții-într-o unire,
Să dăm glas de mulțumire,

C-această adunare,
Să strigăm cu toții tare.

Hai cu toți, cu toții,
Pân` la ceasul morții,

Ura, ura, roz-mălina,
Că d-acum și-ntotdeauna,

Bine voi să fiți, bine voi să fiți,
Cațele să strălucească,

Pintenii să zuruiască,

Pe acest pământ, pe acest pământ!

Bonjur de la noi,

Vă lăsăm cu bine

Și cu sănătate

Și cu fericire!

Dar vă și rugăm,

De am greșit ceva,

Nu vă supărați,

Fiți buni și iertați!

La Anul și la mulți ani!

După terminarea cântecului, unii gospodari invită tinerii la masă și îi servesc cu plăcintă și cu un pahar cu vin în sănătatea Noului An, iar la plecare primesc bani.

Capra

Obicei străbun, menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor și succesul recoltelor. A fost un obicei foarte îndrăgit de copii pe care l-au învățat cu multă plăcere, fiind organizat, an de an, aproape în toate satele cu ocazia Anului Nou.

Moșneagul și baba: Ța, Ța, Ța, căpriță,
Ța, Ța, Ța, Ța, căprița mea Ța, căpriță de
la munte,

Cu steluță alba-n frunte!! Ța, ta, ta,
căpriță, ta. Săi în sus și nu mai sta!
(*Capra joaca in ritm vioi*)

Moșneagul:

Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,

Ca pun mâna pe nuia!

Si nuiua-i de cireș,

N-ai să știi pe und-să ieși!

Ta, ta, ta, caprito, ta!

Nu te da nu te lăsa!

Ca de când te-am cumpărat

Mult necaz tu ne-ai mai dat

Si cerând mereu la fân M-ai făcut un
moș bătrân.

Ta, ta, ta, caprito, ta,

Ta, ta, ta, la munte ta,

Dar de când te-ai liniștit

Vânătorul te-a zărit,

Pușca la ochi a luat

Si pe tine te-a-împușcat.

Vânătorul: (Pune pușca la ochi și se
face ca trage.) Poc!!! (Capra cade la
pământ și rămâne nemișcată).

Moșneagul: Of, of, of și iară of!

Omule, cu ce-am greșit,

Capra de mi-ai omorât?

M-ai lăsat un om sărac

Fără capră ce mă fac?

Capra noastră dădea lapte

Si mâncam noi doi cât șapte.

Hai, bre babă, tu ce zici?

La vară mâncăm urzici?

Baba: Încotro s-o apucam?

N-avem ce să mai mâncăm.

Vânătorul: Tot să plângeți cât ați vrea!

Ce-a cătat în iarba mea?

Hai, grăbiți-vă acum

Si vă căutați de drum!

Negustorul: Ce va târguiți așa?

Vi s-a întâmplat ceva?

Moșneagul: Mi-a ucis capra aici,

Și-am rămas oameni calici.

Negustorul: Bucurați-vă îndată,

Eu v-o cumpăr așa moartă!

Că sunt negustor de piei,

Si-mi trebuie blana ei!

Spuneți câți bani vreți pe ea,

Si-mi caut de treaba mea.

Moșneagul: Două mii de lei să-mi dai,

Si-o baniță de mălai.

Negustorul: Eu îți dau o mie de lei și-o
baniță de mălai.

Cer un doctor, meșter mare, Să puie
capra-n picioare!

Doctorul: Eu sunt doctor cu renume,

Vreți un bine de la mine?

Negustorul: Domnu' doctor, medic
mare,

Să-mi pui capra pe picioare,

Si ce ceri, să-mi spui îndată,

Ca eu nu sunt rău de plată.

Doctorul: Să vedem ce are capra,

Ca apoi îți spun eu de plată.

Capra voastră nu e moartă,

Ci ea este leșinată.

Ce vrei tu, căpriță apă?

Stai un pic și mai așteaptă!

De vrei pâine,

N-am la mine,

De bomboane

Nu ți-i foame?

Oare cum să te împac?

Nu cumva tu vrei un Țap?

(În acest moment capra sare în
picioare și joacă vioaie).
Tot grupul de jucători:
Am tot plâns și am oftat,

Dar căprița s-a îndreptat.
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,
Joaca și nu te mai muia!

„La anul și la mulți ani”

Semănatul sau sorcovitul

Tradițiile de iarnă se continuă cu prima zi a Anului Nou, atunci când copiii, pe 1 ianuarie, merg dis de dimineață pe la fiecare gospodar cu semănatul (sorcovitul). Aceștia au în spate traiste țesute din lână sau din in, umplute cu boabe de grâu, porumb sau orez și seamănă cu mâna boabele amestecate în tinda casei sau în fața casei fiecărui gospodar, strigând: „*în sănătatea Noului An și la anul cu sănătate*”, fiind un simbol al prosperității și bogăției. Copiii primesc colaci, nuci și bani.

La câteva zile după Anul Nou, urmează o altă mare sărbătoare a creștinilor:

Boboteaza, sau Botezul Domnului, numită și Epifania sau Teofania. Sărbătorită pe 6 ianuarie de către biserica ortodoxă și biserica catolică, Boboteaza încheie astfel ciclul celor 12 zile ale sărbătorilor de iarnă, care începe în ajunul Crăciunului. An de an, de obicei, în această perioadă era foarte frig prin aceste locuri, cu temperaturi sub -20 grade Celsius, de aceea era foarte des folosită expresia „*gerul Bobotezei*”. În această zi flăcării mergeau călări pe cai albi, iar cei superstițioși se fereau să cadă pe străzi, întrucât le mergea rău tot anul.

c) Tradiții și obiceiuri din ciclul vieții de familie

Tradițiile de familie s-au bucurat întotdeauna de atenția sătenilor. Într-o gospodărie, în trecut, de obicei se găseau mai multe generații ale aceleiași familii (părinții, copiii rezultați în urma căsătoriei, bunicii și uneori străbunicii). În cadrul familiei lărgite intrau și nașii cu descendenții lor. Părinții și copiii alcătuiau familia restrânsă, nucleară, iar familia extinsă era alcătuită din cei menționați mai sus, plus alte rude.

Cele mai importante aspecte din viața fiecărui om, sunt legate de familie și de membrii ei, evenimente ce includ etape succesive din viața fiecărei familii. Aceste evenimente includ, sărbătorile de familie, nunta, botezul, zilele onomastice, de naștere și alte evenimente. În cazul decesului, au loc un șir de ritualuri legate de credința creștin ortodoxă. La fiecare sărbătoare în sat a existat tendința de grupare a familiilor din același neam, pe mahalale. Același lucru se întâmplă și la organizarea locurilor de veci în cimitir, pe grupuri de familie.

Viața de familie în satele comunei Găgești a fost puternic influențată de mediul în care au trăit oamenii și de condițiile pe care le-au avut. Locuitorii satelor au dus mereu o existență simplă. După trei zile de la nuntă, bărbatul începea să muncească sau își termina construcția casei, nu exista noțiunea de

lună de miere. Momentele romantice și afecțiunea dintre soț și soție erau rare, acestea manifestându-se mai ales la evenimente sociale, precum nunțile sau botezurile.

Familia tradițională avea un caracter de „lăstar”, adică pe măsură ce feciorii creșteau și le venea rândul, aceștia plecau de la casa părințească. Tatăl le dădea un lot de pământ pentru ca fiecare să-și ridice o casă nouă, iar casa bătrânească rămânea fiului cel mic, care avea grijă de părinți până la moarte. Fetele primeau, de asemenea, pământ, iar dacă familia era înstărită, aveau și o zestre mai bogată.

Ciclul familial al vieții omului este legat de trei evenimente importante: *nașterea, căsătoria și înmormântarea*.

a) Nașterea și botezul

Nașterea este unul din momentele cele mai importante din viața omului, care implică pe lângă membrii familiei și o parte din colectivitatea satului. În funcție de starea materială a familiei în care se naște copilul, botezul este urmat de scăldat și de o cumetrie. Există un obicei, care se mai păstrează și astăzi, și anume, în cazul în care este primul copil născut în familie, nașii acestora de cununie trebuie să boteze copilul. Un prilej de bucurie pentru familiile din sat, nașterea unui copil, marcată sau sărbătorită prin anumite ritualuri, care se făceau atât înainte cât și după naștere. La două săptămâni de la naștere, lăuza trimitea la biserică o femeie mai în vârstă (de regulă moașa), care să-i aducă *dezlegarea*, adică agheasma slujită special în acest scop de preot. Timp de 40 de zile, aceasta nu avea voie să iasă din ogradă, pentru că se considera că era mare păcat. Pe certificatul de botez, emis de biserică, erau trecute pe spate și numele nașilor, așa cum am observat la un alt capitol.

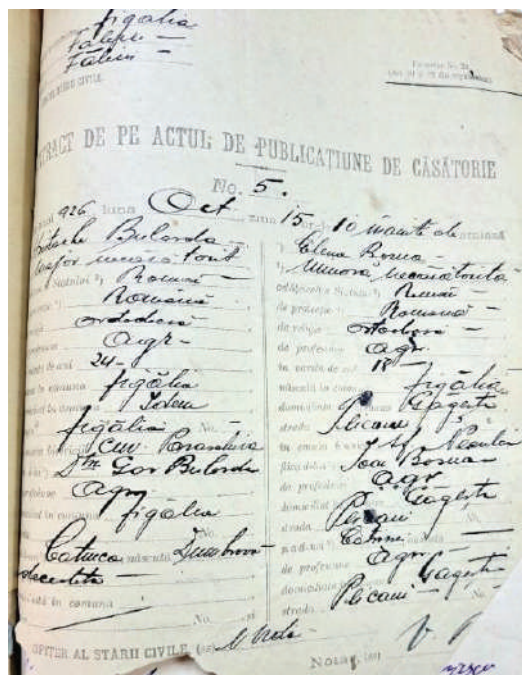
Botezul are loc de obicei sâmbăta seara, la biserică, sau acasă. La biserică, copilul este dus de nașa, împreună cu câteva rude mai apropiate. După slujba religioasă, noul născut este dat mamei odată cu lumânarea din ceară curată, împodobită. Urarea care se face cu această ocazie este *Poftim de la noi fin / Și de la Dumnezeu creștin!* La botezul copilului, nașa (nana) pune atașat de lumânarea de botez, un material de rochie pentru mamă și o bucată de pânză albă, numită „crâșmă” (în care se învelește copilul când se scoate din baie).

Creștinarea se face în credința ortodoxă, mama neavând voie să iasă din casă. După botez, urmează scăldătoarea mare, unde pruncul era îmbăiat de nași în apa caldă, apoi uscat, îmbrăcat, închinat și adormit. La scoaterea din scăldătoare, copilul este scuipat de 3 ori și ridicat în sus tot de 3 ori, pentru a fi ferit de rele și a crește mare. Mare atenție, după terminarea băii, copilul este ridicat de cap și așezat pe crâșma dată de nașa, îmbrăcat în haine noi. Apa este vărsată la rădăcina unui pom, iar obiceiul este ca femeile care nu au copii și

doresc acest lucru să stea pe cada întoarsă cu fața în jos pentru a li se îndeplini dorința.

Un alt eveniment este cumătria, care poate avea loc imediat după botez sau a doua zi. Este o petrecere la care participă toți membrii familiei, nașii și alte rude apropiate, ocazie cu care se dau daruri în bani și diverse alte cadouri.

b) Căsătoria și obiceiurile de nuntă

Contract de pe actul de publicațiune a
căsătoriei, Peicani- 1938

Căsătoria este o uniune legală, liber consimțită între un bărbat și o femeie pentru întemeierea unei familii și care se încheie printr-un act de stare civilă. În perioada interbelică, tinerii care doreau să se căsătorească, după depunerea unor documente solicitate de ofițerul stării civile, acesta publica proiectul de căsătorie la avizierul primăriei pentru a fi consultat de cetățeni.

În trecut, fetele celor avuți nu se puteau căsători decât cu băieți avuți și invers, deci, părinții erau cei care aranjau căsătoria și nu țineau seama de sentimentele tinerilor. După ce era fixată căsătoria, sau după ce fata și băiatul s-au hotărât prin binecuvântarea părinților să se căsătorească, se întâlneau cele două familii împreună cu două sau trei

rude, de obicei, părinții băiatului mergeau la cei ai fetei și stabileau toate cele necesare nunții.

Socrii mari se gândeau apoi la nuni, care după tradiție, trebuiau să fie nașii de botez ai băiatului, sau în unele situații ai fetei. Dacă aceștia refuzau, se alegea o altă familie, dar care trebuia să îndeplinească anumite condiții: să fie gospodari în sat, să aibă rude multe care să participe la nuntă, etc. Stabilirea nașilor nu se făcea întâmplător, aceștia fiind părinții spirituali ai tinerilor căsătoriți, considerați mai importanți decât părinții biologici ai tinerilor. Nașii de cununie erau de obicei și cei de botez, iar atunci când aceștia ajungeau la o vârstă considerabilă și nu mai putea deveni nași, această funcție era preluată de unul dintre copiii lor.

Nașul dădea finului numele de botez, bucurându-se de respectul permanent al familiei, constituind o dovadă a perpetuării unor relații familiale.

Nașul era așteptat la poarta miresei ca să plătească deschiderea porților, aruncând bani într-o găleată cu apă. Tot el strângea banii și darurile de nuntă pentru propășirea viitoarei familii, după care anunța nuntașii cât s-a adunat pentru tinerii căsătoriți care încep o nouă viață.

Nașa scotea voalul miresei și o îmbrobodea, ceea ce însemna trecerea de la statutul de fată nemăritată la statutul de mireasă și apoi de nevestă. Tot nașa era cea care făcea prima baie de după botez, copilului, iar familia trebuie să le poarte respect toată viața, mergând până la a II-a și chiar a III-a generație cu recunoașterea acestora.

După ce nunii mari acceptă, se pregătesc de nuntă cumpărând daruri pentru miri. Cu câteva zile înaintea nunții, în sat erau trimiși vornicei care invitau sătenii la nuntă. În trecut, nunta începea de sâmbătă seara și se termina marți dimineața. De obicei nunta se ținea la părinții băiatului. Sâmbăta seara, de dinainte nunții, avea loc schimbul de plocoane între mire și mireasă și bărbierirea mirelui de către un vornicel. Duminica se împodobeau mireasa, se aduceau nunii și urma masa și jocul. Luni după amiază se continua petrecerea până marți dimineața, după care se striga darul.

Nunta era considerată o mare sărbătoare a satului, un prilej potrivit pentru petrecere, veselie, dans și voie bună. Nunțile se făceau în general toamna după culesul viei, iar vinul de casă trebuia să fie prezent pe mese din belșug. Se mai făceau nunți și în alte perioade ale anului, acestea însă erau mai rare. Toate nunțile se făceau la sfârșit de săptămână, participau rudele mirelui, rudele miresei, nașii cu rudele, prietenii și alți oameni de vază din sat. Nunta era stabilită în general cu un an înainte, de atunci se tocmeau lăutarii, se stabileau detaliile, femeile care se ocupau de prepararea mâncării, câte animale se creșteau pentru a fi sacrificate la nuntă.

Invitația de nuntă se făcea de fiecare în parte (socri mari, socri mici, nași), mergând fiecare la rude cu plosca plină cu vin sau cu o sticlă de vin obișnuită. Invitația era orală și se făcea înainte de a se oferi plosca cu vin „*avem plăcerea de a ne însoți la nunta băiatului/fetei*”, iar simplul fapt că cel invitat a băut din plosca oferită însemna ca a acceptat invitația la nuntă, zicând, „*să vă fie de bine!*” și *venim cu mare plăcere*. Cea mai mare agitație înainte de nuntă era la casa miresei. Viitoarea mireasă avea obligația să se îngrijească de hainele ei și de cămașa mirelui, ambele cusute de ea cu fir de borangic, și de asemenea de ștergarele albe pe care trebuie să le ofere părinților, nașilor și altor rude apropiate, precum și de alte veșminte pe care le oferea cadou socrilor și copiilor acestora.

Straiele de nuntă pentru ambii tineri erau speciale, acestea se purtau o singură dată, adică în ziua căsătoriei, fiind apoi păstrate toată viața în lada de zestre. La tot acest ritual participau toate rudele miresei, fetele tinere nemăritate se ocupau și de coacerea turtei miresei, acel colac special care se rupea după

cununia religioasă deasupra capului miresei și care se arunca în patru părți, bucățile fiind prinse de fetele care urmau a se mărita.

Zestrea miresei sau „dota” cu care tinerii căsătoriți începeau o nouă viață, se transporta cu carul sau căruța. Boii sau caii se spălau, se țeșeau și se ornau cu fundițe roșii. Zestrea miresei înainte de colectivizare era formată din terenuri agricole, vie, unelte de muncă, animale de îngrășare (porci, berbecuți), vaci de lapte, păsări, cereale, etc., fiind strigate cu voce tare când începea darul. Pe lângă cele menționate, zestrea miresei mai era formată și din mobilier de casă: șifonier, pat, oglindă, mese, scaune, iar în lada de zestre erau aranjate frumos toate lucrurile trebuincioase pentru o gospodărie, cearceafuri, fețe de pernă, cuverturi, leghicere, perine, plapumă, ștergare, batiste, toate țeșute și brodate de tânăra mireasă. Toate acestea erau dovada faptului că mireasa a fost înzestrată, e pricepută și poate să-și înceapă noua viață.

Nunta propriu-zisă se desfășura astfel:

- începând de sâmbătă după amiază, la părinții mirelui se aduceau lăutarii, aceștia cântau un cântec de bun venit al tinerilor bărbați, moment de bucurie pentru toată suflarea satului;
- a doua zi, duminică, nunta începea dis de dimineață, vorniceii aduc lăutarii în camera unde se gătește mirele și se cântă cântece de jale, în general cele care aminteau de despărțirea de libertate a tânărului (de burlăcie);
- la casa miresei, pregătirile sunt în toi, dis de dimineață, mireasa este pregătită pentru nuntă;
- la ora 10:00, mirele împreună cu tinerii și lăutarii, se deplasează la nași, acolo unde sunt serviți cu dulciuri, țuică și vin și unde se joacă hore, iar în jur de ora 12:00, nașii împreună cu mirele și cu tot alaiul se deplasează la casa socrilor mici, cu mare pompă, acolo unde sunt așteptați de mireasă. Imediat după o horă cu tot alaiul, începe gătitul miresei, la care participă fetele nemăritate și femeile mai tinere, care împreună cu câțiva lăutari îi cântă miresei cântecul de despărțire de părinți, *Ia-ți mireasă ziua bună* și alte cântece de jale. În acest timp hora tinerilor este în toi, iar după terminarea gătitului miresei, nașii, mirele și nuntașii sunt puși la masă. După masă, mireasa, gătită frumos, este urcată în carul cu zestre și condusă până la casa mirelui, cu fanfara cântând marșul, pe toata distanța, unde este așteptată de părinții mirelui și toți nuntașii,

Ajungând la casele mirelui, după o horă cu toți nuntașii, tinerii căsătoriți, împreună cu nașii și o parte din rude se deplasează la biserica din sat, pentru cununia religioasă. Cununia se face după ritualul creștin ortodox și numai în baza certificatului de căsătorie emis de starea civilă cu câteva zile înainte. La ieșirea din biserică, tinerii stau împreună în curtea bisericii, acolo unde se fac uneori și poze, cu tot alaiul. Pe parcursul deplasării, spre casa mirelui, din loc în

loc, copii și tinerii din sat, opresc mireasa cu câte o găleată cu apă iar aceasta are obligația să o răstoarne iar mirele și nașul să pună în găleată bani din metal sau hârtie, simbolizând prosperitatea familiei.

Petrecerea de nuntă ține până noaptea târziu și se termină cu *dezgătutul* miresei (scoaterea voalului miresei), apoi conducerea cu alai de către tinerii căsătoriți a nașilor către casă. Tinerii căsătoriți se duc împreună în camera special amenajată pentru ei, iar a doua zi de dimineață, soacra mare, în văzul mai multor persoane, joacă cearșaful în care au dormit tinerii căsătoriți, cu semnul virginității.

A doua zi, luni, pe la ora 10, lăutarii se împart în două, o parte se duc la nași și o parte la socrii mici, pentru a strânge nuntașii care vor veni la socrii mari pentru petrecerea numită și *masa mare*. Petrecerea se continua până noaptea târziu, iar în jurul orei 4 dimineața de marți, începe strigarea darului. Darul debutează cu nașii, nanul mare ținea

Aspecte nuntă tradițională, Găgești - 1962

și o cuvântare admirată de nuntași, aceștia dăruind tinerilor căsătoriți, în general bani, dar și produse însoțite de fraza ritualică *de la noi mai puțin de la Dumnezeu mai mult* și bineînțeles, urarea simbolică, *casă de piatră tinerilor căsătoriți*.

Urmau apoi, părinții fetei și părinții băiatului care dăruiau și ei bani, produse și animale de producție, cum ar fi vaci, oi, porci, etc. Urmează apoi toți nuntașii care la fel, dăruiau bani și produse și chiar animale, fiind strigate cu voce tare, ca să audă toți nuntașii cât a dat cutare și cutare familie.

Nunta se termina cu marșul de plecare și de conducere spre acasă a nașilor cu fanfară. Acesta era obligat, de obicei, să se așeze într-un căruț, o cotigă ori o grapă cu spini, trasă de cei doi miri. Spre seară, cei apropiați serveau și ciorba de potroace la socrul cel mare.

În prima duminică după nuntă, nașii „scoteau”, finii la biserică pentru a primi binecuvântarea preotului.

Existau și o serie de credințe superstițioase în legătură cu nunta: dacă ziua era frumoasă, viața mirilor era fericită, iar dacă ziua era urâtă, viața lor era plină de necazuri. Pentru că în viitoarea căsătorie *să cânte în casă găina*, mireasa avea grijă să-l calce pe picior pe mire în timpul slujbei religioase. Astăzi nunțile

au loc numai în cursul zilei de sâmbătă sau duminică până a doua zi dimineață și multe din aceste obiceiuri nu se mai păstrează.

c) Moartea, obiceiuri de înmormântare

În ultimele momente ale vieții muribundul trebuia să se împace cu toți cei cu care a fost certat, iar în clipa morții se aprindea o lumânare care i se punea în mână pentru că pe *lumea cealaltă* să aibă lumină. După constatarea decesului, cea dintâi grijă a celor din familie era să deschidă larg ferestrele și ușile camerei pentru a ieși sufletul mortului, iar peste

Aspect înmormântare tradițională, Găgești - 1985

întregul corp se punea o pânză albă brodată cu fir negru. După ce era spălat, îmbălsămat și îmbrăcat cu haine de înmormântare, era așezat pe masă (nășălie), în camera cea mai curată, cu fața spre răsărit și era vizitat de rude și prieteni care depuneau pe pieptul mortului bani. El era „privegheat” de membrii familiei și bocit de femeile bocitoare. Oglinzile din casă se acoperă, iar la ușa casei se așază un steag negru ca semn de doliu. Moartea era anunțată prin rude și prin tragerea clopotelor de la biserică. „Pomul”, o practică moștenită din vechime, este împodobit în seara de dinaintea înmormântării. Acesta era transportat de un urmaș sau o rudă a defunctului. Toți membrii familiei și cei apropiați, poartă doliu.

După trei zile de priveghere mortul este scos din casă și dus la biserică pentru slujba de înmormântare și apoi la cimitir. În momentul în care mortul este scos din casă una din rude sparge o oală de lut în urmă (ca să nu mai ia moartea pe nimeni din casă). Pe drumul spre biserică, la cele 12 punți, se oferă celor apropiați diferite obiecte de îmbrăcăminte, lenjerie, ori alte produse. Peste groapa de mormânt se dau de pomană păsări de curte, găini și rațe. După înmormântare are loc parastasul cu toți cei care au participat la ceremonie.

CAP. XII-OAMENI DE SEAMĂ AI COMUNEI

Încă din vremuri de demult, întemeietorii satelor, creatorii acestor minunate vetre de istorie, au fost oamenii înțelepți, înzestrați cu calități morale și virtuți alese, care s-au afirmat cu iscusință și pricepere pe scena istoriei, atât pe timp de pace cât și în vremuri de restriște. Cu râvnă și credință au zidit frumoase gospodării, apărând cu eroism și multă jertfă, glia străbună.

Din acest spațiu geografic, descifrând semnificațiile izvoarelor istorice, scrise și nescrise, am constatat că în categoria oamenilor de seamă intră toți acei țărani, oameni de rând ai statelor noastre, care cu modestia, bunătatea, noblețea și ospitalitatea lor, i-au încântat pe cei care au vizitat aceste meleaguri, prin muncă, prin grai și port. Ei, oamenii acestui pământ reprezintă astăzi satul de altădată, venerându-l cu pioșenie ori de câte ori au ocazia, păstrând cu sfințenie gloria străbună.

În decursul timpului, din rândul acestora, s-au ridicat acei oameni de vază care au făcut cinste satelor, învățători, profesori, preoți, medici, specialiști în diferite domenii ale economiei și administrației, oameni de cultură și politicieni. Aceștia au fost practic, *luminătorii* satelor, care au purtat faima locurilor natale în afara hotarelor moșiei străvechi, căutând prin toate mijloacele să-și cinstească locul de obârșie și să ajute la consolidarea satului lor, neuitând de unde au plecat.

În toate satele comunei s-au născut tineri care au plecat la studii în orașele din apropiere, pentru o viață mai bună și pentru un loc de muncă mai bine plătit. Alții, au rămas în sat, întemeindu-și familii frumoase, cu toții însă, au mers pe drumul drept al izbânzii. Așezări de oameni gospodari, răzeși la origine, satele au dat țării mulți oameni de vază, intelectuali, mulți croindu-și un alt destin în viață decât munca câmpului.

Am încercat, inspirat și de o lucrare a domnului profesor Ioan Iacomî, un inventar al fiilor pe sate, al celor atrași de chemarea cărții, nefiind sigur că n-am omis pe careva, pentru care îmi cer scuzele de rigoare.

12.1 FII AI SATELOR

Satul Găgești

Veronica Costea-profesor fizică-chimie;
Neculai Bogdan Iacomî- profesor de limbă română și istorie;
Adrian Iacomî-profesor de istorie;
Ana Maria Iacomî-profesor de engleză și lb. română;
Lucian Alexandru Micu-profesor de matematică;
Gică Ciprian Toderașcu-profesor de istorie;
Sorina Ionașcu-profesor de franceză-geografie;

Cati Necula-economist;
Angela Rânzescu-economist;
Margareta Pavel-economist;
Pavel Simona-economist;
Sanda Savu-economist;
Maricel Sava-economist;
Cristina Profir-medic veterinar;
Mircea Pintilie-jurist;
Neculai Berghiu-avocat;
Ramona Guțu-economistă;
Vasilica Pavel- ingineră;
Ana Maria Toderășcu-farmacistă;
Ene Gheorghe-inginer mecanic;
Constantin Guțu-învățător;
Costică Pavel-învățător;
Carmen Stafie-institutor;
Didina Costea-educatoare;
Marieta Marin-educatoare;
Toderășcu Gheorghe- liceu-fost primar.

Satul Peicani

Dumitru marin-profesor universitar;
Popa Neculai-profesor de matematică;
Popa Ioan-profesor matematică;
Ciobanu Elena-profesor de română;
Andrieș Lina- profesor de filosofie;
Roșu Dănuț-profesor de educație fizică;
Roșu Sorin- arhitect;
Andrieș Miluță-inginer mecanic;
Popa Geanina-inginer mecanic;
Goanță, Cezar-magistrat;
Roșu Mihaela-economist;
Roșu Cristian-teolog;
Goanță Vlad-Kinetoterapeut;
Goanță Bidona-inginer Mediu;
Vida Mimi-inginer;
Căuia Gelu- profesor de educație fizică și sport;
Stupu Costică-economist;
Goanță Maria-institutoare;
Tăbăcaru Emila-institutoare;
Goanță Nela-învățătoare;

Căuia Maria-învățătoare;
Goanță Costică-învățător;
Butnaru Nina-învățător;
Butnaru Eleonora-educatoare;
Buta Ghiță-antreprenor;
Buta Marian-liceu, fost viceprimar;
Pericle Costea-Academia Ștefan Gheorghiu, fost instructor și primar.

Satul Giurcani

Chichiță Ionică-medic veterinar;
Surdu Emil- medic veterinar;
Sârbu Elena-profesor;
Vârlan Isabela-profesor;
Mocanu Vena-jurist;
Mocanu Corina jurist-magistrat;
Crăciun Valentina-subinginer;
Mășlea Florica-inginer;
Iovu Antoaneta-subinginer;
Lefter Lucian- institutor;
Crăciun Ion-învățător;
Ungureanu Anica-învățător;
Mășlea Janeta-învățător;
Mășlea Zenovia-învățătoare;
Rotaru Ion(Nelu)-învățător;
Ungureanu Aurica-educatoare;
Crăciun Maria-educatoare;
Obreja Mitrița-educatoare;
Hardon Vera-educatoare;
Crăciun Margareta-asistentă medicală;
Mășlea Maricel-căpitan militar;
Munteanu Ion-maistru;
Mocanu Valentin-maistru agricol;
Lefter Alexandru-tehnician agronom;

Iar o serie de alți tineri, au urmat licee teoretice, licee de specialitate, activând în diverse domenii: Sîrbu Niculina. Begiu Teodorina, Surdu Profira, Lefter Valentina, Butcaru Adriana, Chiriac Anișoara, Chiriac Costel, Călin Maricica, Rotaru Dragoș, Rotaru Larisa, Rotaru Bianca Rotaru Decebal, Sîrbu Ira, Sârbu Vasilica, Sârbu Lorica, Filip Milica, Cain Geta, Sârbu Valerică, Sârbu Florica, Melinte Aristița, Melinte Tincuța, Tășchină Lorica, Melinte Fănică, Melinte Maria, Coman Mihaela, Coman, Victorița, Crăciun Luș, Focșa Natalia, Begiu, Gelu, Borș Cornel, Borș Daniela, Mășlea Veronica, Mocanu Manuela, Mocanu Sabina,

Manole Ionel, Mihăilă Florina, Mihăilă Claudia, Lefter Ginu, Ene Petru, Mășlea Elisabeta, Leu Maricica, Balmuș Radu, Chirciu Laurențiu, Begiu Mihnea, Coțofan Anișoara, Sârbu Viorica, Crăciun Duțu, Florea Veronica.

Satul Tupilați

David Petru-profesor de fizică-chimie;
Popa Eugen-economist;
Marin Sanda-profesor de biologie;
Ciobotaru Lică-inginer horticol;
Vasile Nedelcu-medic veterinar, doctor în științe;
Ciobotaru Constantin-Inginer mecanic;
Marin Paul-inginer, industrie ușoară-textile;
Ciobotaru Costică-profesor de biologie;
Popa (căs. Nicolescu) Maria-economist;
Dănăilă Viorel-profesor de biologie;
Anton Costel-inginer constructor;
Anton (căs. Doroftei)Nuța-inginer industrie ușoară-textile;
Anton (căs. Lefter) Sanda-economist;
Ciacâru Lucian-economist;
Ciobotaru Valeriu-jurist;
Marin Sultana-inginer mecanic;
Nedelcu Virginia-învățătoare;
Marin Sanda-învățătoare
Marin Sonia-economist;
Nedelcu (căs. Ene) Teodora- asistentă medicală;
Nedelcu(căs. Munteanu) Sofia-institutor;
Popa Dumitru-Maistru;
Popa (Borș) Tanța-economist;
Ciacâru Teodor-economist;
Nedelcu Marin, școala de meserii, liceu agricol, fost viceprimar;
Mihal Constantin-liceu agricol-viceprimar;

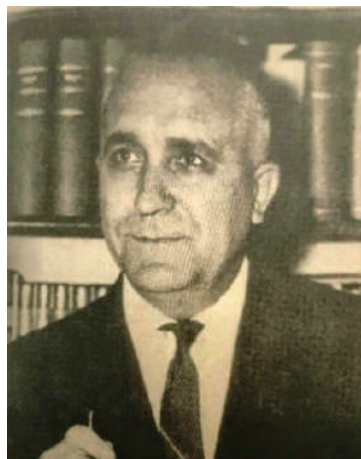
O serie de alți tineri au urmat școli militare, licee teoretice, licee de specialitate și școli postliceale: Chiriac Valerică, Buiuc Sandu, Anton Dănuț. Anton Titi, Marin Reta, Sorin Dorin Ene, Buiuc Liliana, Buiuc Anișoara, Aurel (Cimpoieș) Ciorbagiu, Manole Gică, Nedelcu Zoica, Râclea Lidia.

12.2 POVEȘTI DE VIAȚĂ

Profesor univ. dr. Dumitru (Demetrio) Marin

Născut în satul Peicani la data de 24 martie 1914, a urmat școala primară în satul natal dovedind aptitudini deosebite pentru învățătură, fapt remarcat și de învățătorul său Gheorghe Chirciu, cel care i-a sfătuit pe părinți să îl dea *mai departe* la liceu. A urmat cursurile Colegiului național „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad și a „Universității A. I. Cuza” din Iași, Facultatea de litere, secția limbi clasice. A obținut diploma de licență cu media 10 și „Magna cum laude”. Încă din facultate, și-a însușit temeinic, limbile latină, elenă, limbile semitice și sanscrita.

După absolvirea facultății este numit asistent la Facultatea de limba și literatura latină. Între anii 1941-1943, obține o bursă de studii la Școala română de la Roma. Din cauza evenimentelor politice din Italia, din anul 1943, este nevoit să-și întrerupă studiile venind în țară unde ocupă funcția de asistent la catedra de gramatică comparată a Universității A. I. Cuza din Iași. Participă o perioadă scurtă și la războiul al Doilea Mondial, pe Frontul de Vest, fiind concentrat în iulie 1944 până la 15 ianuarie 1945 când este rănit în Cehoslovacia, fiind decorat pentru acte de vitejie.

După demobilizare își continuă activitatea didactică universitară până în august 1946, când Scarlat Lambrino, directorul școlii române de la Roma, îi acordă o nouă bursă de studii. În 1947, însă guvernul român desființează această prestigioasă instituție de învățământ și cultură, motiv pentru care, tânărul Dumitru (Demetrio) Marin rămâne fără mijloace de trai. Reușește în cele din urmă să ocupe un post de bibliotecar, însă soarta îi va surâde iarăși și în octombrie 1948 este numit profesor la Universitatea din Bari, Italia. Aici își va continua activitatea academică, urcând toate treptele ierarhice profesiei, activitate pe care o va desfășura fără întrerupere până la decesul său, survenit în anul 1976, chiar atunci în timp ce predă un curs universitar.

Pentru întreaga activitate didactică și științifică, Universitatea din Bari i-a dedicat un volum omagial, iar oficialitățile orașului Bari i-au acordat numele unei străzi din acel oraș. În România, pe data de 8 iulie 1944, susține teza de doctorat intitulată „La Paternita’ del Trattato del Sublim” (*Paternitatea Tratatului despre Sublim*), lucrare susținută la Alba Iulia, la Facultatea de Litere și Filozofie din Iași care a fost mutată în timpul războiului.

Activitatea desfășurată la Universitatea din Bari, de la început, din anul 1948, a îndeplinit funcția de șef de catedră la Limba și literatura română și Limba sanscrită și literatura indiană antică. Tot aici a avut o prestigioasă activitate de cercetare publicând numeroase studii și cărți. Plecând de la prima apariție a unei cărți deosebit de valoroase, de când activa în România, intitulată *Eminescu și cultura indiană*, continuând cu a doua carte scoasă la Bari, intitulată *India și Occidentul, Studii de istoria culturii*, lucrare ce a fost tradusă în 2007 și în România, Marin Dumitru, a lăsat o impresionantă operă cu privire la diferite studii de gândire occidentală și indiene, fiind apreciat de oameni de știință din întreaga lume.

Mai puțin cunoscut în România, începând cu anul 2004, o serie de lucrări importante au fost traduse și în limba română, grație sprijinului editurii Institutului European Iași. În anul 2023, doi inimoși oameni de cultură, institutor Maria Ciobotaru (năș. Goanță) și col. Decebal Lungu, au elaborat o carte document privind viața și activitatea acestui ilustru profesor, intitulată, *Profesor Universitar Doctor Dumitru (Demetrio) Marin. Un filolog clasic român de talie europeană (1914-1976)*. Cartea a fost editată de „Editgraph Buzău” și scoate în evidență, biografia, viața cu necazurile ei, dar și opera și activitatea deosebit de prodigioasă a ilustrului om de cultură.

Prof. dr. Chisăliță Oana Andrea

Născută în anul 1983 în satul Giurcani, comuna Găgești, urmează școala primară în satul natal, avându-l ca învățător pe Marin Rotaru cel care i-a prevăzut un viitor strălucit, cea care va deveni mai târziu un adevărat intelectual. Clasele gimnaziale V-VII, le urmează la școala din Peicani sub îndrumarea dirigintei, prof. Roșu Tinca, iar clasa a VIII o studiază la școala numărul 29 din Galați.

În perioada 1998-2003, urmează cursurile liceului pedagogic din Bârlad, iar după absolvirea acestuia, în anul 2003 reușește la Facultatea de Psihologie a Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, unde obține și o bursă de studii în Elveția. După absolvirea facultății, în anul 2009 urmează și un master la aceeași universitate. Se dedică în continuare activității de cercetare în domeniul psihologiei, obținând titlul de *doctor în Științele educației*, sub îndrumarea prof. dr. Carmen Crețu. Din anul 2009 îmbrățișează cariera de cercetător științific, ocupând în același timp și pe cea de

asistent asociat al Facultății de Științele Educației din cadrul Universității A.I. Cuza din Iași.

În perioada 2014-2018 activează ca cercetător la Centrul Insert, departamentul Servicii studenți și afaceri ai Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași. Între anii 2018-2022 activează ca manager de proiect în același domeniu, la Institutul Translacion, Londra, Regatul Unit. Rezultatele cercetării sunt publicate în multe reviste de specialitate din țară și străinătate, unele în colaborare cu alți cercetători din domeniul psihologiei. A colaborat cu alți autori și la elaborarea unor cărți de specialitate.

Jr. dr. Mocanu (căs. Corbu) Alina Corina (magistrat)

Născută la data de 6 august 1972 în satul Giurcani, com Găgești. Urmează cursurile școlii primare și gimnaziale în satul natal, Giurcani. În anul 1991 absolvă liceul Emil Racoviță din Bârlad, iar în 1995, Facultatea de drept din cadrul Universității București. După absolvire în anul 1995, urmează studii postuniversitare de drept privat și penal, obținând și un master. Urmează și câteva stagii de pregătire în domeniul dreptului comercial și al CEDO, iar în anul 2009 obține titlul de doctor în drept la Universitatea din București, cu lucrarea: *Subiectele colective în Convenția Europeană a Drepturilor Omului*.

Activitatea profesională:

1998-2000, judecător stagiar la judecătoria Murgeni;
2000-2002, judecător la judecătoria Sectorului 1, București;
2002-2004, judecător la Tribunalul București;
2004-2009, detașată la Consiliul Superior al Magistraturii, ocupând funcția de director resurse umane și cea de secretar general în anul 2009.
2010 promovată judecător la ICCJ-secția contencios administrativ și fiscal;
2018-2019, președinte al Secției de contencios administrativ și fiscal a ICCJ;
2019, numită de CSM, președinte al ICCJ, pe perioada a două mandate, funcție pe care a îndeplinit-o până la expirarea ultimului mandat în 2025.

A fost apreciată de autorități pentru întreaga activitate, având o prestație foarte bună, motiv pentru care a avansat în fruntea celei mai înalte instanțe din România.

Din anul 2007 a fost înscrisă în Enciclopedia personalităților din România.

Ec. Popa Eugen

Născut la data de 2 aprilie 1950, în satul Tupilați, com. Găgești, fiul lui Marin și Safta Popa. A urmat cursurile școlii primare și gimnaziale în satul natal, apoi cele liceale la Murgeni și Huși, obținând diploma de bacalaureat în anul 1970. În același an se înscrie la Facultatea de științe economice din Iași pe care o absolvă în anul 1974.

A fost apreciat de specialiștii din domeniu pentru activitatea desfășurată în domeniul administrației financiare a județului Vaslui. A îndeplinit, rând pe rând mai multe funcții, plecând de la cea de execuție, economist inspector, inspector principal, până la funcția de director al Direcției controlului financiar de stat Vaslui și cea de director general al Direcției Generale a controlului financiar de stat Vaslui (1991-1992), director general adjunct (1992-2001) și director cu responsabilitate în administrarea veniturilor statului, din 2001 până la pensionare în anul 2015.

A dobândit și calitățile de expert contabil și pe cea de auditor și evaluator de patrimoniu. A fost membru în structurile profesionale din domeniu. Căsătorit, un copil Diana, cu studii superioare.

Prof. Popa Elena

Născută în anul 1946 în satul Peicani, comuna Găgești. Urmează școala primară în satul natal, apoi pe cea gimnazială la Murgeni, unde avea un unchi care i-a asigurat toate cele necesare, fiind orfană de ambii părinți. După absolvirea gimnaziului, în anul 1961, se înscrie la liceul Gheorghe Gheorghiu Dej din Bârlad, astăzi liceul Mihai Eminescu pe care-l absolvă în anul 1965.

După obținerea diplomei de bacalaureat va activa în învățământ în satul natal, ca profesor suplinitor, remarcându-se prin dăruire profesională și exigență în munca de dascăl. Concomitent cu activitatea profesională, reușește în anul 1971 să absolve și facultatea de limba română de la Universitatea A.I. Cuza din Iași.

Între anii 1969-1980 și 1984-1996 va îndeplini funcția de director al școlii din Peicani. Căsătorită cu Popa Aristotel, fost secretar al primăriei Găgești, au împreună doi copii, ambii licențiați.

Înv. Crăciun Ion (Nelu)

Născut la Giurcani în anul 1955, cu o activitate bogată în învățământ. La îndemnul familiei urmează cursurile Liceului pedagogic din Bârlad, având și aptitudini muzicale. A cântat la vioară, făcând parte din orchestra liceului pedagogic. După absolvire, în 1975, activează ca învățător la mai multe școli primare din comuna Găgești, începând cu școala din Popeni de Elan, unde funcționează până la plecarea în armată. Din 1977, activează la școlile primare din Peicani (1977-1982), Găgești (1982-1985), Tupilați (1987-1990), iar din 1990, se transferă la școala Peicani unde va activa până în 1997, unde timp de doi ani va îndeplini și funcția de director. Din 1997, va funcționa la școala din satul său natal, Giurcani până la pensionare.

S-a remarcat în întreaga activitate prin aptitudini deosebite ca dascăl, cu mult spirit gospodăresc. Având dorința de perfecționare, a absolvit și Facultatea de psihologie a Universității ecologice din București în anul 1998. Având înclinații artistice, de numele lui se leagă organizarea unor serbări cu elevii în satele comunei. Lăudabil este și faptul că, deși pensionar, activează în mediul privat având o activitate în domeniul zootehnic, cea de creștere a oilor, cu rezultate deosebite la un efectiv de 450 de oi.

Ec. Stupu Costică

Născut în satul Peicani, în anul 1966. A urmat școala primară și gimnazială în satul natal, după care, urmează treapta I (clasa IX și a X) la Liceul Agricol Huși, profilul economic. Treapta a II-a de liceu, o urmează la Colegiul Național, Gheorghe Roșca Codreanu din Bârlad, tot profilul economic. După terminarea liceului, lucrează în meseria de contabil la numeroase unități economice din județul Vaslui.

În anul 1996 este ales consilier local și la scurt timp viceprimar, în anul 1997. Este reales consilier local și în următoarele legislaturi, îndeplinind funcția de viceprimar între 2000-2004 și 2007-2008. Între 2008-2011, urmează și cursurile Facultății de științe economice a Universității din Galați, iar după

absolvire activează în funcția de contabil șef la școala din Găgești. Pentru calitățile deosebite în activitatea profesională și administrativă, a fost ales de comunitate în funcția de primar al comunei în anul 2012, fiind astăzi la patrulea mandat.

A realizat mai multe obiective edilitar gospodărești, reușind să finalizeze o serie de proiecte începute de foștii primari, cum ar fi, podurile de peste Elan, grădinița din Găgești, centrul de zi de la Găgești, sprijinind desfășurarea mai multor proiecte educaționale și alte obiective de interes local.

Valentin Mocanu

Născut în satul Giurcani la 22 iunie 1945. A urmat școala primară în satul natal, școala gimnazială, clasa a V-a, la Murgeni, iar clasele a VI și a VII la școala din Șuletea. A urmat apoi cursurile Școlii tehnice agricole, specializarea horticultură de la Huși, iar după absolvire, în anul 1964, a desfășurat o bogată activitate în cadrul CAP Găgești, ca șef de fermă horti-vicolă până la desființarea acestuia în 1991. A înființat din 1991 o fermă agricolă privată cu rezultate bune. În anul 2000, a fost ales primar al comunei Găgești, legislatura 2000-2004, de numele căruia se leagă o serie de realizări, cum ar fi: construirea

unei clădiri de școală cu 6 săli de clasă la Giurcani, un monument al eroilor în Găgești, proiecte de modernizare a drumului Peicani-Giurcani și altele. A decedat în anul 2017. A fost căsătorit cu Mihăilă Elena (Nuța), tehnician veterinar și au avut împreună doi copii, ambii licențiați.

Inst. Ciobotaru (năș. Goanță) Maria

Născută la data de 21 martie 1950 în satul Peicani, comuna Găgești, a urmat cursurile școlii generale în satul natal, iar în anul 1965 a fost admisă la liceul pedagogic Alexandru Vlahuță din Bârlad, pe care îl absolvă în anul 1970 cu calificarea de învățător. A fost repartizată la școala generală din satul Tupilați. Aici a avut o bogată activitate didactică consemnată și de fostul director coordonator al școlii din comuna Găgești, în lucrarea, *Scurt istoric al învățământului din*

comuna Găgești din anul 2013. În 1978 se transferă la Școala gimnazială Murgeni, unde funcționează ca învățătoare până în anul 1990, când se mută cu întreaga familie la Iași și își va desfășura activitatea ca institutor în cadrul Liceului Vasile Alecsandri din Iași până la pensionare. A urmat în această perioadă și cursurile Facultății de psihologie și psihopedagogie din Iași, absolvindu-le în anul 2004. A avut o activitate mai mult decât meritorie în educarea tinerelor vlăstare, lucrând la editarea unor manuale școlare pentru clasele primare, în colaborare cu alți profesori. A fost recompensată cu diferite distincții școlare, diplome de excelență în învățământ, obținând titlul de învățător grad didactic I. A editat în colaborare cu Decebal Lungu, cartea, *Profesor universitar, doctor Dumitru (Demetrio) Marin, un filolog clasic român de talie europeană*, Editura Editgraph Buzău, 2023. Căsătorită cu Valeriu Ciobotaru, având împreună doi copii, Alina și Sergiu, licențiați.

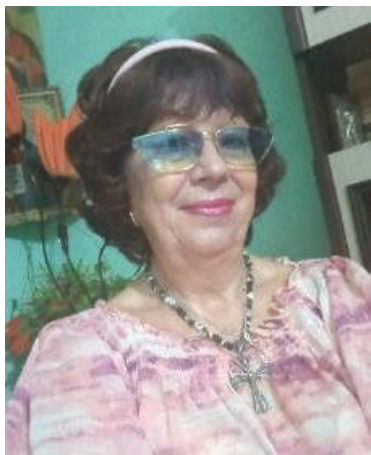
Jr. Ciobotaru Valeriu

Născut la data de 12 martie 1950 în satul Tupilați, fiul lui Neculai și Anica Ciobotaru, tatăl fiind prizonier de război în Siberia și considerat criminal de război. A urmat cursurile școlii primare și gimnaziale în satul natal. În anul 1965 se înscrie la cursurile liceului agricol, secția horticultură de la Huși. După absolvirea școlii și obținerea bacalaureatului în anul 1970, activează ca șef de fermă horti-viticolă la CAP Găgești, iar după trei ani, intră în învățământ ca profesor suplinitor. Va activa până în anul 1980 când se înscrie la o școală de maiștri pentru Fabrica de filatură din Murgeni. Din anul 1983, pentru spiritul său organizatoric, este numit viceprimar la Murgeni, iar în anul 1989, după evenimentele din decembrie, este eliberat din funcție. În 1990, se mută cu familia la Iași unde va activa ca director administrativ la Spitalul de obstetrică și ginecologie Iași până la pensionare. Concomitent urmează și cursurile Facultății de drept, devenind licențiat în drept.

A avut o bogată activitate ca poet semănătorist, *..am semănat permanent, continui s-o fac, dar nu reușesc să culeg...Exist, deci sunt fericit*, avea să-mi mărturisească Valeriu acum doi ani. A activat în diferite cenacluri literare cu diferite poezii, pe care le-a cules în volumele: *Rădăcini-Iași*, 2020 și *Lirica Vieții-Iași*, 2021, care n-au văzut lumina tiparului din cauza decesului prematur. A decedat în octombrie 2023.

Nedelcu (căs. Munteanu) Sofia

Născută la data de 04.03.1948 în satul Tupilați. Urmează școala gimnazială la Viișoara și Murgeni, iar apoi Școala Medie Mixtă (Liceul) din orașul Murgeni. După absolvire și susținerea examenului de maturitate (bacalaureat) în anul 1966, solicită angajarea în învățământ unde funcționează ca profesor suplitor de limba și literatura română în satul Tupilați, activitate ce o va desfășura până în anul 1970. În anul 1970 se înscrie la Școala postliceală de administrație și secretariat din Galați, iar după absolvire în anul 1973, obține prin concurs postul de secretar și apoi secretar șef la rectoratul *Universității*

Dunărea de Jos din Galați, activitate pe care o va desfășura până la pensionare în anul 2012. Prin întreaga activitate pe care a desfășurat-o, a fost apreciată de colectivul de cadre didactice și de studenți, fiind mult stimată.

A avut și o bogată activitate socială și publicistică, participând și chiar organizând un cenacul de poezie, prezentându-și creațiile sale literare (în principal poezii). A publicat câteva dintre poeziile sale și în unele reviste de specialitate. A scris două volume de poezii, *Amurg și Rădăcini amare*, însă din păcate, n-au văzut lumina tiparului, din cauza decesului prematur. A decedat în ianuarie 2023.

Prof. Petru David

Născut la data de 4 februarie 1938, în satul Tupilați, comuna Vutcani, fostul județ Fălciu. Face parte dintr-o familie de oameni gospodari, familia sa, Ion (Nicu) și Elena David, țărani mijlocași, aveau înainte de colectivizare cam 8 ha de pământ, fiind printre ultimii care s-au înscris în gospodăria colectivă.

După terminarea liceului și obținerea diplomei de bacalaureat, și-a început activitatea în anul 1961 ca profesor suplitor de matematică-fizică, la școala generală de 8 clase, recent înființată, din satul Tupilați. Un an mai târziu și-a suspendat activitatea, pentru a urma cursurile facultății de chimie-fizică de la Universitatea din Iași. După facultate, acesta a predat la mai multe școli gimnaziale și licee din orașul Huși. A avut o activitate mai mult decât

meritorie, fiind apreciat de toți cei care l-au cunoscut. Activitatea didactică a împletit-o în mod armonios cu cea de ziarist. Activitatea publicistică și-a început-o imediat după 1990, prima dată și-a început-o la Evenimentul Zilei de Iași, unde a publicat timp de șapte ani, articole în care a descris evenimente din zona Huși. După aceea, timp de zece ani a activat ca redactor colaborator la redacția hușeană a ziarului Meridianul Iași-Vaslui-Bacău, la televiziunea Vaslui online și revista Meridianul Cultural Românesc. A participat activ la antrenarea unui număr apreciabil de „condeieri” hușeni și la simpozioanele organizate de Trustul de Presă CVINTET TERRA Vaslui, condus de Prof. Dumitru V. Marin.

Ciorbagiu (Cimpoeșu) Aurel

Fiul lui Mircea și Tinca Ciorbagiu, născut la data de 25 mai 1971 în satul Tupilați. Tatăl său, Mircea, absolvent al școlii profesionale de mecanici auto din Huși, un bun mecanic auto, a lucrat pe primul tractor pe șenile din sat, tractorul rusesc Kirov, apoi primul șofer de pe camionul Steagul Roșu al „G.A.C. 23 August”, Tupilați.

Aurel Ciorbagiu, cu numele de scenă Cimpoeșu, preluat după numele de familie al bunicului din partea mamei, a urmat cursurile școlii primare și gimnaziale în satul Tupilați. Urmează după aceea, Școala profesională de petrol și gaze din Videle, județul Teleorman, iar după absolvire lucrează ca muncitor calificat la schela de producție petrolieră, Videle, urmând în același timp și cursurile liceului seral din aceeași localitate.

Având înclinații artistice este îndrumat de conducerea unității pentru a urma Școala populară de artă din București, avându-i ca profesori pe Mirela Vlad pentru canto clasic și pe profesorul Mihăescu Mihai pentru pian. Debutul în muzica populară l-a făcut în anul 2008 cu orchestra Doina Gorjului, dirijor Marcel Parnica, an în care scoate și primul C.D. Din anul 2009, îl întâlnește pe maestrul Ion Dascăl de la orchestra „Mugurel” din Chișinău, cu care are o colaborare foarte bună, participând la diverse festivaluri de muzică populară, unde câștigă numeroase premii. S-a remarcat prin muzica populară autentică, fiind invitat la diverse emisiuni de televiziune cu specific etnografic. Un fiu devotat al satului Tupilați.

Ene Sorin Dorin

Născut la 28 martie 1978 în localitatea Tupilați, comuna Găgești. Urmează școala primară în satul Tupilați și pe cea gimnazială în satul Găgești. Urmează cursurile unui liceu ecologic „Green” din București și a școlii postliceale FEG București. Având înclinații artistice, dans și muzică populară, urmează cursurile unei școli populare de artă, secțiunea folclor, de 3 ani din București. Practică concomitent și atletismul din 2007, deci la vârsta de 29 de ani, când mulți dintre tinerii din aceeași generație au deja alte preocupări. A participat la multe concursuri, obținând mai multe medalii de aur, argint, bronz și alte diplome de participare la concursurile de maraton și ultra maraton. Ultimul pe care l-a câștigat a fost locul I la concursul de ultra maraton de la Arad din 2018. Ca artist de muzică populară a participat la multe concursuri, fiind invitat la emisiuni de televiziune cu caracter etnografic. De asemenea, recent a obținut locul I special, la concursul internațional de colinde și muzică sacră, ediția a VI-a, Snagov, 2025.

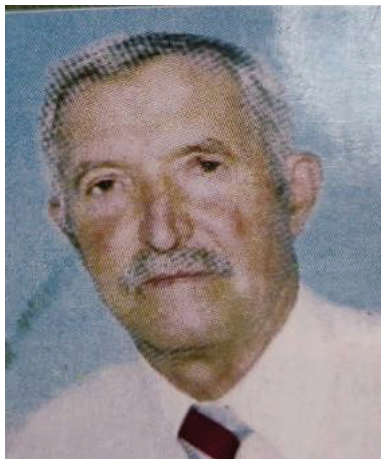
Sârbu Paula

Născută în satul Giurcani la data de 27 februarie 2000. Urmează școala primară și gimnazială în satul natal, după care se înscrie la Liceul pedagogic Bârlad, fiind în momentul de față elevă în clasa a IX-a. Din anul 2020 studiază la Școala populară de artă, „Titel Popovici” din Iași, având înclinații artistice deosebite, atât în muzica populară cât și cea ușoară. O tânără speranță a muzicii populare autentice românești din comuna Găgești, județul Vaslui, câștigătoare deja a mai multor premii în domeniu. Ultimul premiu câștigat pe 15 noiembrie 2025, a fost cel de locul II la Concursul Național de Muzică Ușoară și Populară pentru Copii și Tineret, COMOARA MOLDOVEI, ediția a XV-a. Îi urăm succes în continuare.

DESTINE UMANE

Multe personalități din diferite domenii de activitate, care, deși nu sunt fii ai satelor, ca urmare a repartițiilor primite la finalizarea studiilor sau din alte motive, au ajuns să activeze în comuna Găgești, înfiripându-se aici numeroase povești de dragoste și întemeindu-și familii frumoase, tineri care au făcut cinste prin munca desfășurată și au contribuit la bunul mers al activității, iar prin amprenta pe care au lăsat-o asupra oamenilor și a comunității în general, merită a fi menționați.

Prof. Ioan Iacomi

Născut la data de 6 ianuarie 1950 în localitatea Ibănești, județul Vaslui, o așezare răzășească seculară din fostul județ Tutova. După absolvirea studiilor liceale în anul 1969, solicită încadrarea în învățământ la școala din Găgești, ca profesor suplinitor. De la început se remarcă printr-o activitate fructuoasă, fiind, în același timp preocupat pentru a-și continua studiile, reușind chiar anul 1969 la Facultatea de istorie a Universității A.I. Cuza din Iași, curs fără frecvență și s-o definitiveze prin examen de licență în anul 1974. Pentru activitatea depusă în primii ani de activitate, ca profesor și cu mult spirit de inițiativă, este numit în anul 1971 director coordonator al școlilor din comuna Găgești. După absolvirea facultății obține, rând pe rând, toate gradele didactice, promovându-le cu bune rezultate. În 1979 obține definitivatul, apoi gradul II, iar gradul I îl va obține în anul 1989.

Fiind interesat în toată perioada activității pentru perfecționarea continuă, a participat la cursuri postuniversitare, îmbunătățind-și permanent, atât stilul metodic cât și cel organizatoric. Astfel, în anii, 1974, 1981, 2001 și 2008, a participat la cursuri de perfecționare în management, organizate de către Ministerul Învățământului, pentru o perioadă de 3 săptămâni în fiecare an. De asemenea, prin Societatea de Științe Istorice, a participat la cursurile de educație continuă. Între anii 2005- 2013, a fost desemnat profesor metodist la I.S.J. Vaslui, specialitatea istorie. Pentru activitatea foarte bună desfășurată, a avut poate cea mai lungă și bogată carieră de director din județul Vaslui, peste 40 de ani în activitatea de coordonare a unui grup de școli primare și gimnaziale. O adevărată performanță în domeniu, îmbinând activitatea didactică cu cea administrativă dar și cu cea sportivă, cu rezultate remarcabile și în sportul de masă la concursurile școlare. A obținut la handbal fete, locul II pe județ, mai mulți ani (1982, 2001, 2002).

Am avut privilegiul de a-l cunoaște pe distinsul profesor încă din anii de început ai activității și de fiecare dată când l-am întâlnit am avut sentimentul că am alături un om deosebit, modest, cu bun simț, empatic și cu multă dăruire pentru activitatea didactică, având numeroase inițiative și cu spirit gospodăresc. A fost apreciat pentru activitatea desfășurată, atât la nivel local cât și județean. La nivel județean, toți cei care au avut obligația sau curiozitatea să vină la Găgești în inspecție sau cu alte ocazii, au constatat o activitate foarte bună, cu toate greutățile întâmpinate din perioada regimului comunist și chiar din perioada postdecembristă. *Ca director mi-am înțeles menirea, cultivând întotdeauna corectitudinea, munca conștiincioasă, ordinea, fiind obiectiv în aprecieri, în același timp, sever cu cei care nu-și făceau datoria și înțelegător cu cei care erau la începutul carierei didactice*, avea să mi se destăinuie domnia sa. A lucrat în condiții, nu tocmai prielnice învățământului, a muncit cu sentimentul datoriei împlinite, activitate pe care a desfășurat-o până la pensionare în anul 2015. Pentru activitatea meritorie desfășurată, a primit mai multe distincții și diplome din partea Ministerului Învățământului, la propunerea ISJ Vaslui. Astfel, în anul 1987 a primit distincția de profesor evidențiat, iar în anul 2006, diploma Gheorghe Lazăr clasa a II-a (Vezi anexa nr.4).

Ca director, a realizat mai multe obiective, cum ar fi: reabilitarea tuturor școlilor din satele comunei, o școală nouă la Tupilați în anul 2001 și construirea unei săli de sport în satul Găgești, dată în folosință la 1 septembrie 2008, în timpul fostului primar Coatu Lorin. A organizat zeci de excursii școlare, cultivându-le elevilor respectul pentru trecutul istoric al poporului român. A desfășurat și o bogată activitate editorială, lăsând în urma sa câteva cărți interesante despre istoria învățământului, atât din comuna Găgești cât și din localitatea natală Ibănești, considerând că este o misiune de onoare a scrie o carte despre istoria școlilor, unde a învățat și unde a activat. De asemenea, a publicat multe articole cu caracter istoric în revista Elanul și alte publicații. A scris și o monografie litografiată despre comuna Găgești, pentru obținerea gradului didactic I, în 1989, toate vin să completeze personalitatea profesorului Ioan Iacomi, un adevărat slujitor haretian al școlii.

Dascăl exigent, cu har didactic și mari posibilități profesionale, Ioan Iacomi în întreaga sa carieră didactică a trăit pentru elevii săi, a îmbinat tactul cu politețea și respectul față de cei din jur. S-a străduit să asigure un climat moral care să întărească coeziunea colectivului din care a făcut parte, o caracterizare cât se poate de elocventă făcută de regretatul profesor și publicist, Mihai Luca din Vaslui. Punând în aplicare îndemnul ilustrului ministru al învățământului modern românesc, Spiru Haret, de a lucra cu dăruire pentru ridicarea morală și materială a poporului găgețean, a obținut rezultate deosebite în munca didactică. În plan familial, un bun familist, este căsătorit, are 3 copii cu care se mândrește, toți având cariere didactice.

Inst. Marin Rotaru

Născut la data de 13 noiembrie. 1946, în localitatea Dumbrăveni, Județul Constanța, fiul Mariei și al lui Ion Rotaru, subofițer de grăniceri. A urmat școala primară, gimnazială și liceul în mai multe localități, urmare a mobilității tatălui său prin funcția pe care a deținut-o, la Constanța, Iași, Murgeni și Bârlad. Fiind atras de profesia de dascăl își va începe cariera didactică ca învățător necalificat la

școala din Giurcani în anul 1965. Urmează cursurile Institutului Pedagogic de Învățători de 2 ani din Bârlad, iar după absolvire, fiind atras de satul Giurcani unde a copilărit, având buncii materni în acest sat, a solicitat a fi repartizat tot la școala din Giurcani, unde a funcționat până la pensionare, în luna iunie 2010.

A fost apreciat de conducerea școlii și a Inspectoratului școlar Vaslui, *având har didactic, lucrând cu dăruire și devotament*, obținând din primii ani rezultate foarte bune cu elevii la învățătură. Marin Rotaru s-a remarcat și printr-o activitate extrașcolară impresionantă, organizând un cerc de desen în care a cuprins în decursul anilor peste 300 de elevi, obținând 210 premii naționale și internaționale, activități menționate la capitolul *Cultura*. Între anii 1973-1978 și 1995-2012, a îndeplinit și funcția de director al școlii, îndrumând cu competență activitatea didactică. De numele domniei sale se leagă și construirea unui nou local de școală cu 6 săli de clasă la Giurcani.

Pentru activitatea meritorie, autoritățile școlare i-au acordat mai multe distincții, diplome și medalii, printre care cea mai importantă, diploma Gheorghe Lazăr, clasa I, acordată de Ministerul Învățământului la propunerea I.S.J. Vaslui. Între 2005 și 2008 a fost desemnat învățător metodist la Inspectoratul Școlar Județean Vaslui. Pe lângă activitatea didactică, inv. Marin Rotaru a excelat și prin preocupările cultural-artistice și științifice. Fiind pasionat de arheologie, a întreprins cercetări arheologice în zona Depresiunii Elanului, adunând peste 3000 de piese pe care le-a donat muzeelor din Bârlad și Vaslui, un continuator desăvârșit al arheologului, prof. Ghenuță Coman de la Murgeni. A practicat cu vocație și pe cele de artist plastic, pictură și sculptură. A primit atestatul de arheolog și de publicist, fondând și conducând revista *Elanul* din anul 1998 cu apariție lunară până la sfârșitul anului 2019. Prin Asociația culturală, *Academia Rurală Elanul*, o organizație nonprofit, înființată în anul 2003, a avut colaboratori apropiați de înaltă ținută intelectuală, atât dintre localnici cât și din țară, primind sprijinit material și de la instituția județeană de profil. În revista *Elanul* au fost publicate articole de istorie locală și națională,

lucrări de etnografie și folclor, diferite recenzii de cărți, având ca autori, mari oameni de cultură, cercetători, profesori universitari de la Cluj, Iași, București. În anul 2016, cu sprijinul autorităților locale, a primarului ec. Stupu Costică, a înființat un muzeu la Găgești, fiind o carte de vizită importantă a comunei, ocazie cu care a fost foarte fericit pentru că și-a îndeplinit un vis din tinerețe.

Cercetările arheologice le-a valorificat în scrierea a două cărți despre Antichitățile Elanului și numeroase articole de arheologie publicate în reviste de specialitate. Lucrările de sculptură în lemn și piatră, multe au fost expuse în casa și grădina casei sale din Giurcani, cu denumirea, *Expoziție de balcon*, fiind un adevărat muzeu în aer liber (vezi anexa nr. 4.), iar alte exponate, expuse la Muzeul județean Vaslui.

Soția sa, doamna Teodora Rotaru, învățătoare, i-a fost alături în toate împrejurările. O persoană empatică, înțelegătoare, cu multă afecțiune fără de care înv. Marin Rotaru n-ar fi avut atâtea realizări profesionale, cultural-științifice și familiale. Am cunoscut-o în demersul parcursului meu pentru documentare, aducându-i pe această cale, calde mulțumiri pentru amabilitatea și disponibilitatea de care a dat dovadă, fiindu-mi de un real ajutor.

Pentru aprecierea de care s-a bucurat Marin Rotaru, pentru efortul depus la înființarea muzeului satului de la Găgești, autoritățile locale i-au atribuit numele muzeului satului. A decedat în noaptea de 31 decembrie 2019, în jurul orei 23, la cumpăra dintre ani. Astfel, ne-a părăsit unul dintre marii dascăli cu har de pe Valea Elanului, așa cum l-au caracterizat toți cei care l-au cunoscut. O frumoasă poezie ce reflectă viața învățătorului Marin Rotaru, a fost dăruit la slujba de pomenire de 40 zile, de către poetul Ioan Măcnea Vetrișan (vezi anexa 4).

Prof. Roșu Tinca, născută Adam, în satul Scânteia, județul Ialomița, unde face clasele primare și gimnaziale. Liceul îl va urma la Slatina, iar după absolvire activează ca profesor suplinitor în satul natal. În anul 1971 reușește la facultatea de istorie-geografie a Universității Constanța, iar după absolvire, este repartizată la școala din Peicani unde a activat până la pensionare cu bune rezultate. A îndeplinit într-o perioadă și funcția de director (1980-1984 și 2003-2010), fiind apreciată de autoritățile școlare și locale, așa cum am menționat la capitolul „Educație”.

Prof. Rânzescu Maria, născută Bahrim, în satul Țuțcani, județul Vaslui, unde va urma școala primară și gimnazială. Liceul îl va urma la Murgeni, iar după obținerea diplomei de bacalaureat, vine la școala Giurcani, ca profesor suplinitor. Reușește să se înscrie și la Facultatea de limba și literatură română, a Universității A. I. Cuza din Iași, curs fără frecvență, pe care o urmează între anii 1966-1970. Prestația deosebită, cu rezultate bune în educarea copiilor, a fost mult apreciată de autorități, fiind până la pensionare în slujba educației copiilor.

Înv. Pomană Elvira, născută în comuna Banca, după finalizarea Liceului

pedagogic din Bârlad, în anul 1971, ajunge la școala din Găgești unde își începe cariera ca învățător, lucrând până la pensionare, în anul 2010. Din anul 2012, deși pensionară își continuă însă activitatea culturală la nivelul comunei Găgești, descoperind noi talente muzicale în cadrul ansamblului cultural „Bobocii Elanului”. Pe parcursul activității, a avut satisfacții și împliniri profesionale, fiind desemnată ca responsabilă a Cercului pedagogic al învățătorului din centrul Banca. Bogata activitate didactică și culturală, a fost apreciată de autorități, primind numeroase premii.

Ing. Bunu Ioan, absolvent al Institutului Agronomic Iași, facultatea de Agricultură din Iași, promoția 1963. A fost repartizat la G.A.C Peicani ca inginer agronom după terminarea facultății, fiind apoi primul inginer șef al C.A.P. Găgești. Pentru o perioadă de doi ani a îndeplinit și funcția de președinte al CAP Găgești(1966-1968). Căsătorit în satul Peicani cu Georgeta Vida, contabilă la CAP Găgești. De numele lui sunt legate multe din realizările de început ale Gospodăriei agricole colective de la Peicani și de la nivelul comunei Găgești.

Ing. Coatu Lorin, născut la Vaslui în anul 1975, absolvent al Facultății de agronomie din cadrul Universității Agronomice și de Medicină veterinară Iași. A activat la început în cadrul Societății agricole Fălciu, ferma Hulubăț, iar după privatizarea acesteia a activat în domeniul privat, înființându-și o fermă agricolă privată, cu sediul la fosta fermă a IAS Fălciu de la Hulubăț, cu terenuri pe teritoriul comunei Găgești. A avut rezultate bune în exploatarea fermei agricole, fiind ales de comunitate în funcția de primar al comunei Găgești în două mandate 2004-2008 și 2008-2012. De numele său se legă o serie de proiecte cu specific edilitar-gospodăresc, cum ar fi sala de sport de la Găgești, definitivarea construcției la noua școală din Giurcani și multe alte proiecte de infrastructură.

Dr. Bányai Botond,

Medic veterinar, venit la Găgești în anul 1969 de la Circumscripția sanitară veterinară Schineni, județul Vaslui, care se desființase. A avut o bogată activitate la nivelul comunei Găgești, înființând Circumscripția sanitară veterinară Găgești și contribuția la construirea unui dispensar veterinar modern, pus în funcțiune în anul 1974. A activat până la sfârșitul anului 1975 când a solicitat transferul în județul Harghita.

Ing. Ene Gheorghe, născut la data de 13

Octombrie 1935, în satul Găgești, ora 10:00. Fiul lui Neculai Ene și Ileana Ene, născută Nedelcu.

Nașterea a fost confirmată de martorii Sterian Mocanu și Take Popa ambii agricultori, domiciliați în comuna Găgești, județul Fălciu. Urmează

cursurile școlii elementare (I-VII) în satul natal, Găgești, absolvindu-le în anul 1950. Rămâne orfan de ambii părinți, la vârsta de 6 ani îi moare mama,

urmare a unor complicații la naștere (1941), iar la vârsta de 8 ani îi moare și tatăl, Ene Neculai, în

război, pe frontul de răzărît (1943) la Odessa. Este pus sub un consiliu de tutelă, fiind desemnat ca

tutore, unchiul său Lazăr Andrieș din Găgești, care a primit întreaga avere a defuncților Ene Neculai și Elena, În anul 1950, ajunge la o casa de copii din orașul Brașov, unde urmează Școala de arte și meserii de pe lângă Uzina de tractoare Brașov. În anul 1955, absolvă Școala de Cadre Tehnice Medii, Orașul Stalin, obținând certificatul de calificare ca maestru gr. III. Urmează apoi cursurile liceului seral nr. 3 din Brașov, obținând diploma de bacalaureat. Având dorința nestrămutată de a urma și cursurile facultății de mecanică (T.C.M. Brașov), se înscrie la facultate pe care o absolvă în anul 1975. Întreaga activitate și-a desfășurat-o la Uzina de tractoare Brașov, plecând de la muncitor calificat, maestru specialist în CTC și apoi cea de șef secție C.T.C., coordonând activitatea a mii de persoane. A fost decorat la aniversarea a 400.000 tractoare obținute de U.T.O.S. Brașov, în anul 1956. S-a evidențiat și în cadrul armatei, fiind ridicat până la gradul de căpitan. Un bun povestitor al multor întâmplări reale din trecutul comunei Găgești, cu o minte limpede și cu o capacitate ridicată în a relata cu lux de amănunte evenimente petrecute cu mulți ani în urmă, fiindu-mi de un real folos în obținerea unor informații importante. Și-a dat obștescul sfârșit în anul 2025, la vârsta de 90 ani. Un pios omagiu!

Viorel Arteni

Unul dintre maeștri în artă decorativă, pictură și sculptură în lemn, este Viorel Arteni, născut la data de 02 ianuarie 1947 în satul Perieni, Județul Vaslui. A devenit foarte atras de aceste meleaguri încă din 14 februarie 1972, când a ajuns la Peicani ca urmare a căsătoriei cu Paulina Butnaru, fiica lui Mihail și Ionica Butnaru. A urmat cursurile liceului din cadrul Complexului școlar Gheorghe Gheorghiu Dej Bârlad (azi liceul M. Eminescu) și cursurile Școli populare de artă din Bârlad.

A activat mulți ani în cadrul Fabricii de rulmenți Bârlad, iar după pensionare în anul 1997, s-a retras la Peicani, la casa părinților soției, unde a găsit aici oameni primitivi, cu sufletul curat, săraci din punct de vedere material, dar foarte bogați din punct de vedere spiritual, așa cum mărturisește într-o scrisoare document pe care mi-a înaintat-o recent. În anul 2000, împreună cu fiica sa, Mihaela și cu colegul ei de facultate, Stoian Florin, ambii studenți în anul II la Facultatea de arte plastice din Iași, cu binecuvântarea preasfinției sale, părintele Ioachim, Episcopul Hușilor a pictat biserica din Giurcani. În anul 2002, în fruntea unui grup de credincioși din satul Peicani și împreună cu părintele paroh Agapie Daniel, au hotărât să demareze acțiunea de construire a unei noi biserici în satul Peicani, întrucât biserica veche, amplasată în cimitirul satului, construită în anul 1898-1899, nu mai corespundea necesităților actuale și nici nu putea fi renovată. Astfel că, la data de 14 martie 2002, cu binecuvântarea preasfințitului Ioachim Mareș, părintele Agapie Daniel și părintele Zlat Aurel au sfințit locul noii biserici, loc donat de familia Costea Costică. Începându-se atunci construcția bisericii, s-a reușit ca în anul 2020, la 28 iulie, sfințirea acesteia, fără pictură, de către preasfințitul părinte Ignatie, episcopul Hușilor.

Activitatea pe care a desfășurat-o în satul Peicani, a fost una bogată, lucrând pe lemn, a realizat multe sculpturi cu motive diferite, a pictat în mozaic două icoane cu Maica Domnului pe care le-a dăruit celor două troițe importante din satul Peicani, cea din centrul satului și cea din fața ogrăzii părinților soției. Este membru al Asociației „ARTĂ-TRADIȚIE-CULTURĂ”, din Bârlad, iar la expoziția internațională-concurs, „Învingător prin artă”, ediția a XV-a, a primit premiul I pentru lucrările în lemn, *Rugăciune* și *Obiect decorativ*.

Este foarte activ și în prezent, fiind nelipsit de la niciuna dintre manifestările cultural-religioase de la nivelul comunei. Căsătorit, are doi copii, o fată Mihaela-Izabela, moștenindu-l, aceasta a urmat Facultatea de arte plastice din Iași, având preocupări artistice, activând în momentul de față și ca profesor de desen la două unități școlare din Bârlad, și un băiat, Sergiu-Emanuel, economist, absolvent al A.S.E.

POST-SCRIPTUM

Eu, Vasile Nedelcu, m-am născut, am crescut și m-am împlinit în locul binecuvântat de Dumnezeu care este Valea Elanului. Am purtat cu mine în priviri, colinele însoțite, în auz, susurul pâraului lin curgător, de lângă casă, iar în inimă, dragostea nemărginită alor mei, bunici, părinți și surori, unchi și mătuși, dar și binevoiența caldă a vecinilor, a oamenilor din sat, căci eram ca un tot, ca o familie extinsă, trăind în bună înțelegere, și armonie.

Toată această binecuvântare, această bogăție și fericire care mi-a ajuns o viață, până în ziua de azi, am simțit că trebuia cumva răsplătită.

Am considerat de datoria mea să fixez într-o carte toată trecerea generațiilor de strămoși ai mei și ai celor care încă mai sunt, tot mai puțini, trăitori pe aceste meleaguri.

Poate că, niște sute de ani, nu pot fi cuprinși, în totalitate, într-o singură carte, dar am cules informație, am cercetat documente ascunse de vremuri prin arhive uitate, am ascultat mărturii, am cercetat, am analizat și am pus cap la cap, un puzzle complicat care să dea imaginea mare, a ceea ce a fost o comunitate trăind continuu în aceasta Vale, secole de-a rândul de la prima întemeiere și până azi. Valurile și furtunile vremurilor s-au abătut constant și peste aceste locuri. Am căutat să arăt cum fiecare regim, schimbări de regim, război, revoluții, reforme au reverberat până aici, descărcând aluviunile viiturilor, tulburând curgerea calmă a timpului și viețile tihnite ale oamenilor, uneori curmând destine.

Viața m-a dus departe de aceste locuri. Am trăit prin cartiere de blocuri sau case cu etaj, am lucrat în birouri cu aer condiționat, m-am plimbat prin lume vizitând castele, dar am purtat permanent în amintire o casă, parcă înfundată după un gard năpădit de verdeată, văzând doar pictura din frontispiciu, sau dantela din lemn de deasupra cerdacului. Dar câtă bucurie în spatele ferestrelor! Câtă vreme această casă există, simți că ai rădăcini, știi că ai unde să te întorci, că acolo încă sunt oameni din trecutul tău cu care ai amintiri și cunoștințe comune. Poate tu i-ai uitat, dar ei mai știi cine ești, „de-al cui ești”, ce poreclă aveai, ce trăsnași făceai pe la școală, ce fete ai iubit.

În ultima vreme, mai ales în scop de documentare, m-am întors mai des în comună. Pe ulița copilăriei acum este asfalt. Noi, copiii de-atunci, nu găseam asfalt, nici nu prea știam ce-i ăla, însă desenam un șotron, în special primăvara, pe pământul reavăn. Acum nu am mai văzut și nici copiii nu mai sunt ciorchine, ca odinioară. Câte unul mai apare la câte o poartă și se uită singur în telefon. Nici la școală nu mai sunt copii cât pentru a forma o clasă; dacă sunt vreo zece, douăsprezece, distribuiți în toți cei patru ani de școală primară. O altă școală se închide. Tot mai multe case părăsite. E o lume care parcă se stinge, o civilizație rurală așezată, cu reguli, cu valori, cu rost, e pe cale să dispară.

Pentru că trebuie mereu să plec, mă desprind cu tristețe și mă întreb de fiecare dată, dacă voi mai regăsi aici oamenii și locurile, așa cum le știu. Port însă, oriunde în lume, simțământul adânc că Pământul se învâрте în jurul axei sale care este această iubită Vale a Elanului.

Las mai jos un scurt c/v a celui care prin efortul intelectual și material, s-a străduit a scrie o lucrare istorică complicată, nefiind de profesie istoric, considerând un act de patriotism local acela de a scoate din praful amintirilor și al arhivelor, informații despre locuri, oameni și fapte.

Născut la 12.08.1950, în satul Tupilați, comuna Vutcani, raionul Huși. Părinții mei, Ioan și Elena Nedelcu, oameni gospodari, știutori de carte, au fost eroii mei.

Tatăl meu, Nedelcu Ion, absolvent a șapte clase gimnaziale la Vutcani, a avut o copilărie nefericită, rămânând orfan la 5 ani de mamă și la 14 ani de tată. Un autodidact perfect, fiind o adevărată enciclopedie vie pentru cei care l-au cunoscut în anii din urmă. A îndeplinit mai multe funcții administrative la nivelul comunei Găgești.

Mama mea, Elena Nedelcu, născută Ionașcu, originară din Tămășeni-Dodești, provenea dintr-o familie de oameni gospodari, considerați chiaburi la acea vreme. O familie numeroasă cu 11 copii, cu o avere care să le permită să le dea fiecărui copil cele necesare pentru a-și înjgheba o familie.

Educație și formare profesională

1957-1965 - Școala primară și gimnazială, clasele I-VIII, satul Tupilați, comuna Găgești;

1965-1970 - Liceul agricol Podul Iloaiei, Iași;

1970-1975 - Facultatea de medicină veterinară din cadrul Institutului Agronomic Nicolae Bălcescu București;

1997-2001 - Doctorand la Universitatea Agronomică și de Medicină Veterinară București - Facultatea de Medicină Veterinară București, iar la data de 21.04.2001, obținând titlul științific de « Doctor în științe medical veterinare »;

2003 - Școala Națională de Studii Politice și Administrație (SNSPA) « Managementul Conflictelor în Administrația Publică »;

2003-2004 - Institutul Național de Administrație (Institutul FORDOC)
« Managementul prin obiective », diploma nr. 36 / 2004;

2010-2011 - Academia Națională de Informații, „Mihai Viteazu”- Expert în
domeniul Intelligence și securitate națională;

Activitatea profesională:

1975 - Repartiție guvernamentală, medic veterinar șef la Circumscripția
Sanitară Veterinară Cavadinești, județul Galați;

1978 - Transferat cu aprobarea Ministerului Agriculturii, în interesul
serviciului pentru întregirea familiei la Circumscripția Sanitară Veterinară
Unirea, județul Călărași, ca medic veterinar șef de circumscripție;

1982 - Șef Centru de Reproducție și Selecție a Animalelor Călărași, județul
Călărași;

1986 - Medic veterinar specialist în Laboratorul sanitar veterinar din cadrul
ISV Călărași, cu atribuții de coordonare al secțiilor de Parazitologie,
Morfopatologie și Zooigienă;

1990 - Șef secție diagnostic în Laboratorul Sanitar Veterinar de Stat din
cadrul DSVSA Călărași și coordonator al programului de combatere al TBC și
LEB pe județul Călărași;

1992 - Șef serviciu epidemiologie specială în cadrul DSVSA Călărași;

1996 - Director executiv al Direcției Sanitare Veterinare Călărași;

2008 - Consilier de Stat în cadrul Cancelariei Primului Ministru al Guvernului
României, cu atribuții pe domeniul agricultură, pescuit și siguranță alimentară;

2008-2012 - Senator în Parlamentul României, ales în Colegiul Uninominal
nr.1 Călărași cu un număr de 23.500 voturi, unde am fost desemnat:

Președinte al Comisiei pentru Afaceri Europene (2010-2012);

Vicepreședinte al Comisiei de Muncă, Protecție Socială (2009-2010);

*Membru al Comisiei pentru Agricultură, Piscicultură și Dezvoltare Rurală
(2009-2012);*

2012-2015 - Director executiv al Direcției Sanitare Veterinare și pentru
Siguranța Alimentelor Călărași;

2015 - Pensionat;

2016 - prezent Activitate în sistem privat, îndeplinind funcția de Director
General al S.C. Salvavet A.P. SRL Călărași.

Activitatea editorială

47 lucrări științifice în probleme de Parazitologie, Histopatologie și Boli de nutriție și metabolism la animale, comunicate la diferite simpozioane, congrese naționale și internaționale, în perioada 1992–2015, multe publicate în diferite reviste de specialitate;

Mic dicționar de zootehnie și medicină veterinară, Editura ALAS-2001;

Mandat de senator, Editura SORIDA PRESS-2014;

Tupilați - Un sat de pe Valea Elanului, file de istorie, Editura EIKON-2023;

Activitate obștească:

1996-2000, 2000-2004, 2016-2020 - consilier județean;

2008-2012 - Senator în Parlamentul României;

1981-1991 - Secretar general al Societății de Medicină Veterinară, Filiala Călărași;

1996-2009 - Președinte al Asociației Medicilor Veterinari din România, Filiala Călărași;

1996-2009 - Vicepreședinte al Colegiului Medicilor Veterinari din România, Filiala Călărași;

2004-2009 - Președinte al Societății Române de Parazitologie, filiala Călărași;

1991-2001 - Membru în Consiliul National al Asociației Generale a Medicilor

2008-2012 - Membru consilier în Adunarea Eparhială, Episcopia Sloboziei și Călărașilor;

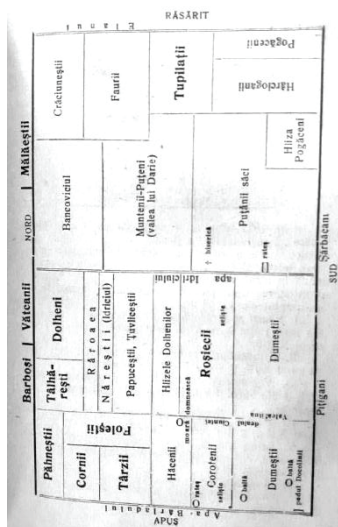
2009-2012 - Membru al Asociației de Înfrățire Romania-China;

2011-2012 - Membru al Asociației de prietenie Romania-Ucraina;

2011-2020 - Membru al Asociației pentru protecția consumatorilor din Romania.

ANEXE

Anexa I Geografie, arheologie și istorie

Planul moșilor după Ing. I. de Baiardi - 1845

Râșniță medievală – satul Tuăpilați - 2023

Fragment hartă - 1793

UN SAT TURCESC TRECUT LA ORTODOXIE

E satul **Tupilați**, la nord-vestul județului, așezat între Gușița și Giurcani, comune pur românești. E singurul punct turcesc din regiune. Țăranii, îmbrăcați românește, vorbesc limba lui Mahomet, dar sunt creștini de confesiune, convertiți acum o sută de ani. Se presupune că acești musulmani sunt refugiați din Bugeac, în zilele de după Ștefan cel Mare și sfânt.

Foarte curioasă mi s'a părut această insulă turcească în mijlocul valurilor românești.

Acești turci, plugari de seamă și buni gospodari, se socotesc pre ei drept moldoveni, și din obârșia lor etnică n'au păstrat decât graiul și liniile caracteristice raselor, ce par că se șterg totuș prin încuscririle ce se fac între ei și românii din satele învecinate.

Fragment din ziarul Universul-1924

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh

Elisaveta monahie, roaba lui Dumnezeu, fiica lui Grigoraș Costachi, cunoscând desăvârșirea lumii acestia și alegând viața cea singuratică a călugăriei, și vrând a mă depărta cu totul de valurile lumii, m-am luns rasofor în sfânta Episcopie Huși de preosvinție sa, fratele meu, chir Veniamin, Episcop Hușului, pre carele l-am ales din frații mei, și dând ale mele toți Preosvinții Sale danie de a mea bună voia și întru întregime(a) minții mele, l-am făcut desăvârșit stăpân pe ale mele, care sânt aceste(a): moșia Tupilații, ot Falcii, după cuprinderea scrisorilor ei, a căriia scrisori au rămas la mâna lui Ioan Jora, fiindu-mi bărbat și niputând noi a petreci împreună viața noastră ni-am despărțit, dum(nealui) însurându-si de al doilea(a) și eu călugărindu-mă precum mai sus arăt, și fiind că între noi nu este nici o pricină, să aibă dum(nealui) a da scrisorile numitei moșii la mâna preosvinții sale că sânt drepte a mele.

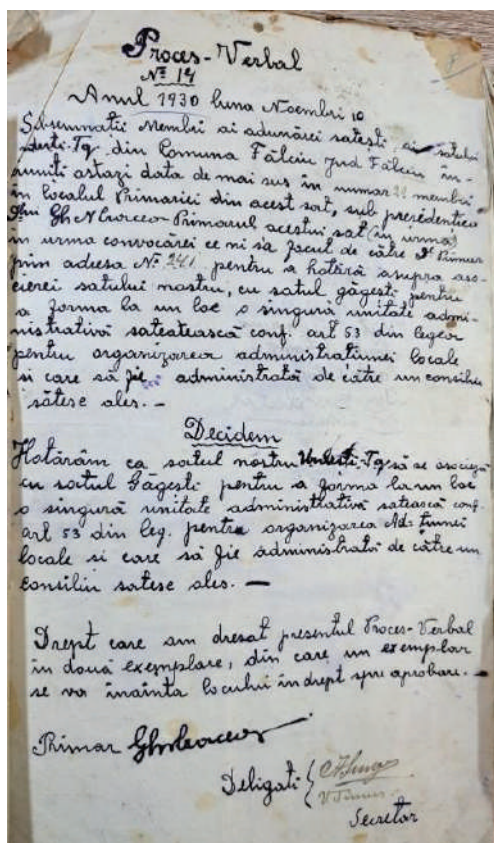
Am mai dat preosvinții sale și cinci sălași de jigani / adică / Solomon Stângă cu jiganca lui Marie și cuconii lui Vasile sâc Cobzarul cu Gafița, jiganca lui și cu copiii, Nicolai Tonică cu Catrina, jiganca lui și cu copiii lui, Sava Stângă cu Ioana, jiganca lui și cu copiii, Vasăle Miron cu Todosiia, jiganca lui și cu copiii lor, și pe Gavril Chifani, vezitui, stărp, cum și trei suflėti de jigani ce am la frati-mieu Matei / adică / 2 feti și un bălțet. Osăbi, am mai dat Preosvinții sale un toc cu șapți părechi cujiți de argint cu

lingurile lor și cu doao solnițe) tij de argint, însă) și șasi părechi cujiți mai mici și una părechi mai mari, și o tabla de argint că zăci zarfuri, tij de argint și cu fâșesile lor i o străchinuli de dulceți) cu lingurița ei și o părechi poftale de argint și poleiti și alti osăbit odoară ce am mai avut; care acești toți sânt ale mele dati de părinții mei, și nimene din frații mei să nu supere pe preosvinție sa a cere ceva dintru aceste fiind că toți ș-au luat parte(a) lor de moștenire părințască fără(a) numai Preosvinție Sa să fie drept stăpân pre ele, precum eu prin scrisoarea aceasta rânduesc, însă) să fie dator și Preosvinție Sa ca în toată viața mea să-mi) dea căti doao sufi lei pe an pentru hrana mea, și după săvârșirea vieții mele să mă grijască după rânduiala creștinească, precum și însuși) prin scrisori cătră mini făgăduiești, și fiindcă eu de bună voia mea) și întru întregime(a) minții mele am dat această danii Preosvinții Sale pentru ca să-mi) poartii griji în viața mea) și pentru pomenire(a) mea) și a părinților mei precum eu rânduesc să-s păzască întocma și spre mai mare încredințare am iscălit însumi cu mâna mea

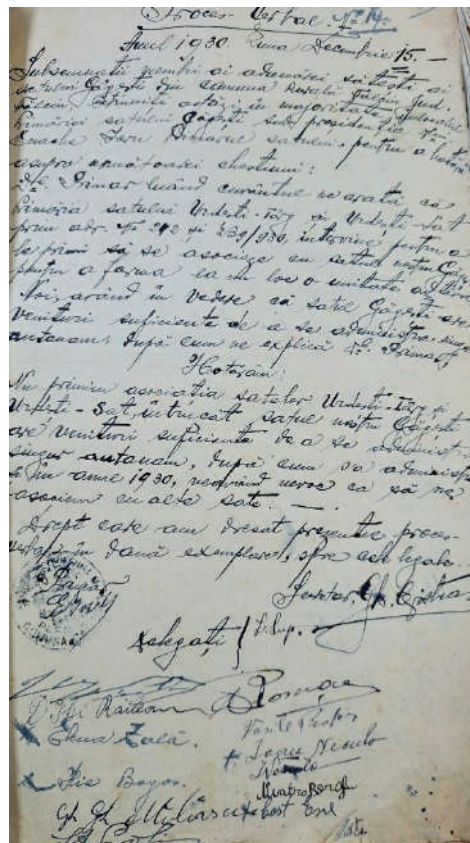
1793 oct(ombrie) 15

Elisavet(a) monahii.

Actul de Danie al Monahiei Elisaveta către fratele său Veniamin

Proces verbal – 1930
Comuna Urdești

Proces verbal – 1930
Primăria Găgești

Biserică, școală, cultură, sport și turism

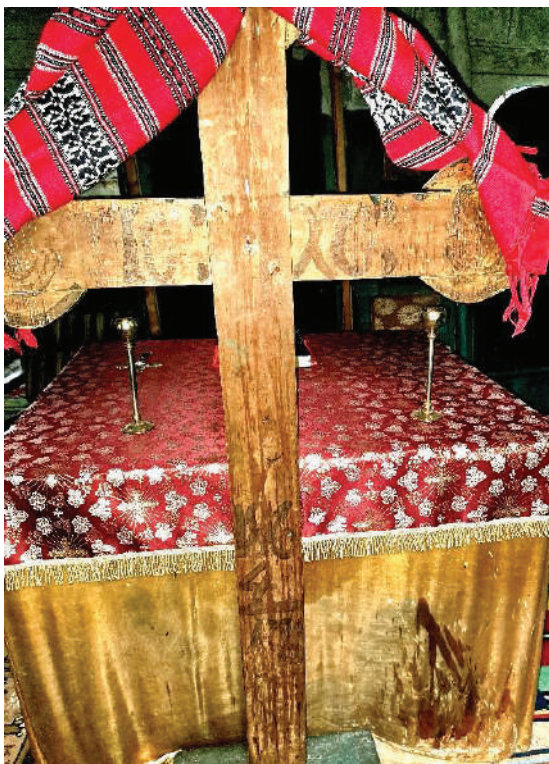
Chestionar al Preotului Ștefan Damian - 1938

Obiecte de cult din biserică veche - Giurcani

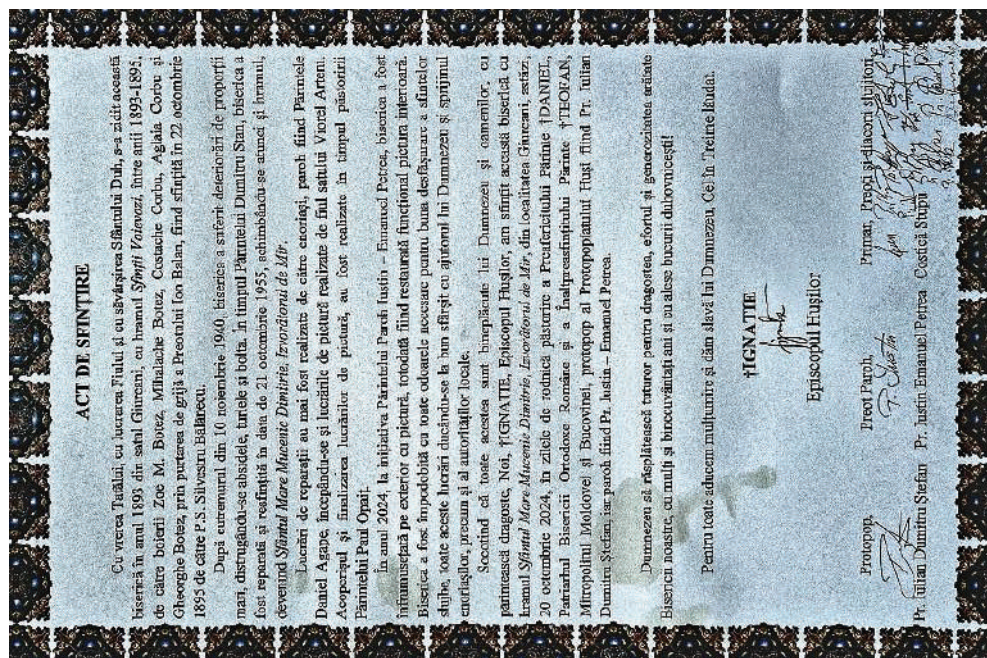
Mormânt Preot Stan Dumitru - Giurcani

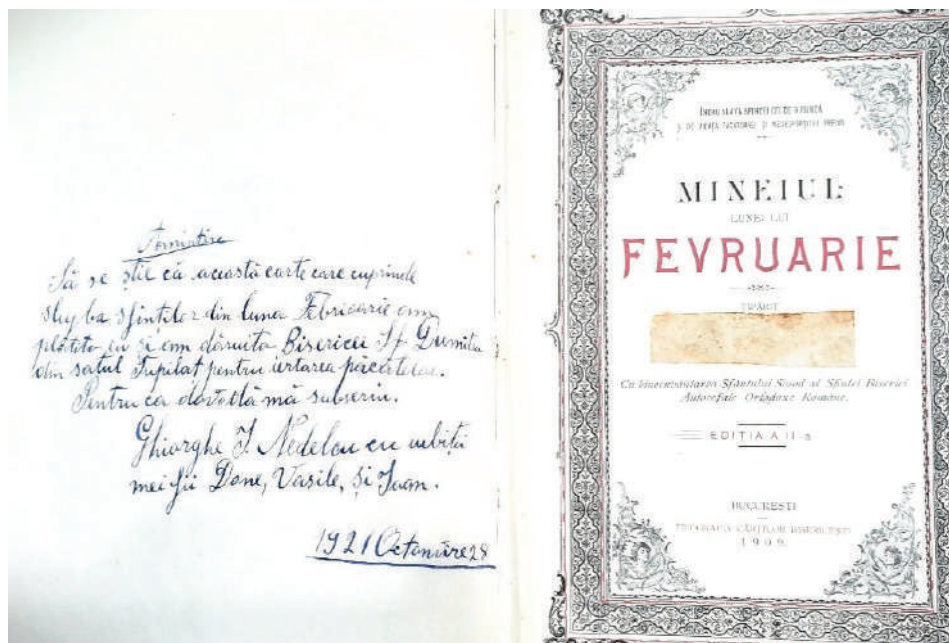
Crucea din altarul bisericii Tupilați - 1864

Monument funerar – Tupilați, 1843

Act de sfințire, biserica Giurcani - 2024

Mineiul februarie - Gh. I. Nedelcu - 1921

Anexa III

Administrație, pământ și colectivizare

Chitanță
Am primit salariul convenit mie
pe contractul al III-lea anul 1876 în
suma de 4 franci 80 bani de la
Primăria Comunei Găgești, pentru
care dau aceasta —
1877 Mai 25
N. Berghiu

Chitanță salariul primarului N. Berghiu la 1877

De la Comuna
Primăria
Domnule Primar,
Conform adresei Serviciului Ve-
terinar Județean Nr. 887/1934;
în oboseală a vă rugăm să ne comu-
nicați chiar în momentul primirii pre-
zentei ordin, numărul condice-
rului de rețetă ce comuna Dv. neos-
ta pentru întreg cursul anului
1934.
Secretar.
Nr. 1310 din 23. III. 1934
Amplasat ca ardeaz de pe
interiorul bilete vârfuri de 100

Adresa serviciului veterinar 1934

Plant Name	Locality	Altitude	Notes
1. <i>Adiantum</i>	...	...	...
2. <i>...</i>	...	...	...
3. <i>...</i>	...	...	...
4. <i>...</i>	...	...	...
5. <i>...</i>	...	...	...
6. <i>...</i>	...	...	...
7. <i>...</i>	...	...	...
8. <i>...</i>	...	...	...
9. <i>...</i>	...	...	...
10. <i>...</i>	...	...	...
11. <i>...</i>	...	...	...
12. <i>...</i>	...	...	...
13. <i>...</i>	...	...	...
14. <i>...</i>	...	...	...
15. <i>...</i>	...	...	...
16. <i>...</i>	...	...	...
17. <i>...</i>	...	...	...
18. <i>...</i>	...	...	...
19. <i>...</i>	...	...	...
20. <i>...</i>	...	...	...
21. <i>...</i>	...	...	...
22. <i>...</i>	...	...	...
23. <i>...</i>	...	...	...
24. <i>...</i>	...	...	...
25. <i>...</i>	...	...	...
26. <i>...</i>	...	...	...
27. <i>...</i>	...	...	...
28. <i>...</i>	...	...	...
29. <i>...</i>	...	...	...
30. <i>...</i>	...	...	...
31. <i>...</i>	...	...	...
32. <i>...</i>	...	...	...
33. <i>...</i>	...	...	...
34. <i>...</i>	...	...	...
35. <i>...</i>	...	...	...
36. <i>...</i>	...	...	...
37. <i>...</i>	...	...	...
38. <i>...</i>	...	...	...
39. <i>...</i>	...	...	...
40. <i>...</i>	...	...	...
41. <i>...</i>	...	...	...
42. <i>...</i>	...	...	...
43. <i>...</i>	...	...	...
44. <i>...</i>	...	...	...
45. <i>...</i>	...	...	...
46. <i>...</i>	...	...	...
47. <i>...</i>	...	...	...
48. <i>...</i>	...	...	...
49. <i>...</i>	...	...	...
50. <i>...</i>	...	...	...

Execuția bugetară pe trim. II 1876

Nr.	Numele și prenumele PROPRIETĂȚII	Anul		Stare		Locuri		Hm.	Hm.	Hm.	Hm.
		1911	1912	1913	1914	1915	1916				
1	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	1	50	-	-
2	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	3	50	-	-
4	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
30	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
34	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
36	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
38	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
39	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
40	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
41	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
42	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
43	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-
44	Popa Ștefan	6	50	-	-	-	-	-	-	-	-

Fragment dintr-un tabel cu terenurile deținute de proprietarii din Giurcani

Anexa IV

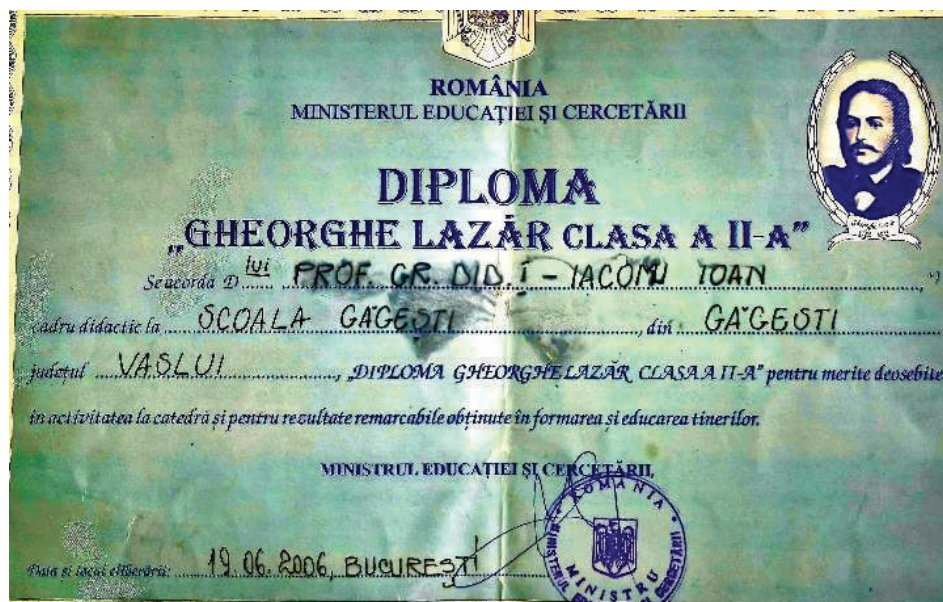
Ocupații, viața cotidiană și etnografie

*Imagine din Muzeul înv. Marin Rotaru
- Giurcani*

*Fântână cu cumpănă
Tupilați*

Diplomă GH. Lazăr – profesor Iacomi Ioan

No. carti	NUMELE si PRENOME	No. studi si an de prezenta	Sopra studii in m de	PESUL				CANTITATE		Total studii si an
				in m de	in litre	in m de	in litre	in m de	in litre	
20	96. ² Gheorghe	23	206	3	157	18	188	188	188	188
21	97. ² Gheorghe	54	506	3	107	12	119	119	119	119
22	98. ² Gheorghe	52	506	3	107	12	119	119	119	119
23	99. ² Gheorghe	51	506	3	107	12	119	119	119	119
24	100. ² Gheorghe	50	506	3	107	12	119	119	119	119
25	101. ² Gheorghe	49	506	3	107	12	119	119	119	119
26	102. ² Gheorghe	48	506	3	107	12	119	119	119	119
27	103. ² Gheorghe	47	506	3	107	12	119	119	119	119
28	104. ² Gheorghe	46	506	3	107	12	119	119	119	119
29	105. ² Gheorghe	45	506	3	107	12	119	119	119	119
30	106. ² Gheorghe	44	506	3	107	12	119	119	119	119
31	107. ² Gheorghe	43	506	3	107	12	119	119	119	119
32	108. ² Gheorghe	42	506	3	107	12	119	119	119	119
33	109. ² Gheorghe	41	506	3	107	12	119	119	119	119
34	110. ² Gheorghe	40	506	3	107	12	119	119	119	119
35	111. ² Gheorghe	39	506	3	107	12	119	119	119	119
36	112. ² Gheorghe	38	506	3	107	12	119	119	119	119
37	113. ² Gheorghe	37	506	3	107	12	119	119	119	119
38	114. ² Gheorghe	36	506	3	107	12	119	119	119	119
39	115. ² Gheorghe	35	506	3	107	12	119	119	119	119
40	116. ² Gheorghe	34	506	3	107	12	119	119	119	119
41	117. ² Gheorghe	33	506	3	107	12	119	119	119	119
42	118. ² Gheorghe	32	506	3	107	12	119	119	119	119
43	119. ² Gheorghe	31	506	3	107	12	119	119	119	119
44	120. ² Gheorghe	30	506	3	107	12	119	119	119	119
45	121. ² Gheorghe	29	506	3	107	12	119	119	119	119
46	122. ² Gheorghe	28	506	3	107	12	119	119	119	119
47	123. ² Gheorghe	27	506	3	107	12	119	119	119	119
48	124. ² Gheorghe	26	506	3	107	12	119	119	119	119
49	125. ² Gheorghe	25	506	3	107	12	119	119	119	119
50	126. ² Gheorghe	24	506	3	107	12	119	119	119	119
51	127. ² Gheorghe	23	506	3	107	12	119	119	119	119
52	128. ² Gheorghe	22	506	3	107	12	119	119	119	119
53	129. ² Gheorghe	21	506	3	107	12	119	119	119	119
54	130. ² Gheorghe	20	506	3	107	12	119	119	119	119
55	131. ² Gheorghe	19	506	3	107	12	119	119	119	119
56	132. ² Gheorghe	18	506	3	107	12	119	119	119	119
57	133. ² Gheorghe	17	506	3	107	12	119	119	119	119
58	134. ² Gheorghe	16	506	3	107	12	119	119	119	119
59	135. ² Gheorghe	15	506	3	107	12	119	119	119	119
60	136. ² Gheorghe	14	506	3	107	12	119	119	119	119
61	137. ² Gheorghe	13	506	3	107	12	119	119	119	119
62	138. ² Gheorghe	12	506	3	107	12	119	119	119	119
63	139. ² Gheorghe	11	506	3	107	12	119	119	119	119
64	140. ² Gheorghe	10	506	3	107	12	119	119	119	119
65	141. ² Gheorghe	9	506	3	107	12	119	119	119	119
66	142. ² Gheorghe	8	506	3	107	12	119	119	119	119
67	143. ² Gheorghe	7	506	3	107	12	119	119	119	119
68	144. ² Gheorghe	6	506	3	107	12	119	119	119	119
69	145. ² Gheorghe	5	506	3	107	12	119	119	119	119
70	146. ² Gheorghe	4	506	3	107	12	119	119	119	119
71	147. ² Gheorghe	3	506	3	107	12	119	119	119	119
72	148. ² Gheorghe	2	506	3	107	12	119	119	119	119
73	149. ² Gheorghe	1	506	3	107	12	119	119	119	119
74	150. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
75	151. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
76	152. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
77	153. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
78	154. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
79	155. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
80	156. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
81	157. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
82	158. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
83	159. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
84	160. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
85	161. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
86	162. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
87	163. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
88	164. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
89	165. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
90	166. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
91	167. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
92	168. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
93	169. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
94	170. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
95	171. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
96	172. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
97	173. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
98	174. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
99	175. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
100	176. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
101	177. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
102	178. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
103	179. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
104	180. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
105	181. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
106	182. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
107	183. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
108	184. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
109	185. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
110	186. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
111	187. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
112	188. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
113	189. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
114	190. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
115	191. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
116	192. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
117	193. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
118	194. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
119	195. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
120	196. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
121	197. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
122	198. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
123	199. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
124	200. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
125	201. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
126	202. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
127	203. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
128	204. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
129	205. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
130	206. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
131	207. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
132	208. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
133	209. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
134	210. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
135	211. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
136	212. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
137	213. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
138	214. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
139	215. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
140	216. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
141	217. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
142	218. ² Gheorghe	0	506	3	107	12	119	119	119	119
143	219. ² Gheorghe	0	506	3	107					

[illegible]

No. CURVE	NOMINEE	PROXIMATE	Top level of road at proposed	Spot level (station in ft. & ft.)	Vertical initial	Vertical final	Horizontal curve	Point of intersection of curves	Point of tangency of curves
1	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
2	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
3	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
4	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
5	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
6	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
7	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
8	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
9	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
10	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
11	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
12	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
13	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
14	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
15	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
16	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
17	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
18	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
19	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
20	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
21	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
22	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
23	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
24	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
25	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
26	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
27	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
28	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
29	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
30	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
31	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
32	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
33	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
34	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
35	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
36	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100
37	J. B. B.	100	100	100	100	100	100	100	100

Do not use this plan for any other purpose than the one for which it was prepared.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

See also plan of 100 ft. curve.

Glosar cu termeni folosiți în carte:

Ales – fruntaș al unei localități cu atribuții multiple;

Alișveriș – vânzare;

Agă – comandant de „poliție” călare, uneori folosit și ca rang boieresc;

Anaforă – ordin sau poruncă domnească;

Anaforale- rapoarte, referate;

Antroponim – nume de persoană dintr-o comunitate;

Arendaș – persoană care are în folosință o proprietate funciară;

Areal – arie, suprafață;

Arie = loc special amenajat unde se treierau cerealele în trecut;

Bejenar – om fugit dintr-un alt sat sau regiune;

Baniță – o unitate de măsură veche egală cu 15 kg, totodată și un recipient cu aceeași greutate;

Batoză = mașină de treierat cereale în trecut;

Bordei = veche locuință țărănească, rudimentară, săpată pe jumătate în pământ

Boieresc = munca țăranilor pe proprietățile boierilor în feudalism, în schimbul lotului avut în folosință;

Beilic – corvoadă;

Bir – impozit;

Biv (urmat de un titlu, o funcție) – fost;

Breaslă – asociație profesională de meșteșugari;

Biv vel – epitet antepus pentru a desemna o funcție de curte = biv vel logofăt (fost mare);

Capitație – impozit individual;

C.A.P. – cooperativă agricolă de producție;

Călțuni- ciorapi de lână;

Carantină – izolare medicală;

Catagrafie – recensământ, inventar;

Comis (mare) – rang boieresc folosit în spațiul românesc pentru a desemna un mare boier care se ocupa cu aprovizionarea curții domnești cu furaje, rangul decade și este oferit și boierilor mărunți;

Ceauș – comandat de slujitori la agie; .

Clucer = dregător în Moldova medievală, care se ocupa cu aprovizionarea curții domnești cu grâne și alimente;

Camătă = dobândă excesivă încasată de cămătar;

Ciocoi = nume de dispreț pentru un parvenit din rândul arendașilor sau al boierilor;

Corvoadă = muncă gratuită pe care o prestau în trecut țăranii în folosul stăpânilor de moșii sau a statului;

Cronică = scriere cu conținut istoric în evul mediu, în care evenimentele erau redată în

ordine cronologică;

Colectivizare (1949-1962) – a uni mijloacele de producție ale țăranimii în G.A.C. sau C.A.P.;

Condică – evidență fiscală a unor așezări sau oameni (recensământ fiscal);

Colhoz – formă de gospodărie agricolă sovietică;

Chilă – unitate veche de măsură (1 kg);

Ciumă – mare epidemie;

Creastă – partea cea mai înaltă a unei culmi;

Ctitor – fondator (de biserici);

Ctitorie – instituție religioasă întemeiată de un ctitor;

Curătură – loc într-o zonă de pădure, curățat pentru a fi cultivat;

Cutumă – normă nescrisă, obicei, lege nescrisă consfințită printr-o practică îndelungată;

Culme – creastă, cuestă;

Danie – act scris prin care se autentifică o donație (funciară, financiară);

Dejurnă – serviciu;

Delniță = partea de moșie devălmașă aflată în stăpânirea țăranilor aserviți în Moldova și asupra căreia puteau să-și exercite dreptul de folosință ereditară;

Deseatină = impozit de zece la sută din recolta de la stupii de albine;

Devălmășie = formă de stăpânire în comun a unei părți din moșia satului, specifică obștii satești din evul mediu;

Dextrină = substanță obținută din amidon, întrebuințată ca apret textil;

Dijmă = dare reprezentând a zecea parte din produse, percepută de către stăpânii de moșii, de la țărani;

Dorobanț = ostaș cu leafă, pedestru, în Moldova;

Dregător = demnitar în Moldova la curtea domnească, având atribuții în sfatul domnesc, în administrație, justiție, armată;

Delniță – loc de arătură, lung și îngust;

Delațiune – denunțare secretă, pâră;

Devălmășie – formă de stăpânire sau de folosire în comun a pământurilor din hotarul satului;

Dijmă – dare care presupunea a zecea parte din produse (zeciuală);

District – județ;

Diviziune – împărțire;

Doctrină – principiile unui sistem politic, științific, religios, educațional;

Divan – tribunal, loc de judecată, loc de consfătuire;

Dragoman – rang otoman, însă la nivel local este folosit cu sensul de interpret sau tâlmaci;

DSVSA-Direcția sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor;

Eforie – instituție publică (Eforia Școalelor, Eforia Spitalelor Civile, etc.);

Ecleziastic – bisericesc;

Embatic – drept de folosință asupra unui imobil (arendare), în Moldova se folosea de obicei termenul de emfiteoză;

Epitrop – tutorele, administratorul unei averi (de obicei bisericești);

Epizootie – epidemie la animale;

Etnogeneza – procesul istoric de formare a unui popor și a limbii sale, originea filiației popoarelor și limbilor lor;

Expropriere = trecere în proprietatea statului a unor terenuri sau naționalizare;

Falce = veche unitate de măsură agrară folosită în Moldova, egală cu 1,43 ha;

Facsimil – reproducere exactă a unui text, a unei semnături, a unui desen sau a unei picturi cu ajutorul fotografiei, al fototipiei, prin copiere manuală etc.;

G.A.C. – Gospodărie agricolă colectivă;

G.A.S- Gospodărie agricolă de stat;

Genealogie – știință auxiliară a istoriei care studiază evoluția familiilor sau neamurilor;

Glosar – listă alfabetică al arhaismelor sau neologismelor, regionalismelor, termeni speciali;

Gorștină = dare pe oi, porci sau vite în feudalism;

Grămătic = scriitor sau secretar la cancelaria domnească în evul mediu;

Gospod – Domnitor;

Giupâneasă – soție de boier;

Grămătic – copist al unei instituții, care uneori scria și după dictare;

Habitat – biotop, suprafață locuită de o populație, specie de plante sau animale;

Herghelegiu = îngrijitor, păzitor al unei herghelii de cai;

Hidronim – nume de apă;

Hrisovoliți – grup de contribuabili neromâni (de obicei sârbi, bulgari, evrei, armeni) privilegiați fiscal în baza unei porunci domnești (a unui hrisov);

Hipocoristic – poreclă, nume de alint, de mângâiere; 24. Ispisoc = act domnesc medieval;

Ispravnic = dregător în evul mediu, însărcinat cu paza magaziiilor cu grâne ale curții Domnești;

Izvod = document, manuscris, text;

Întovărășire – etapă antemergătoare colectivizării, munca în comuna pământurilor;

Însurăței (împroprietărirea însurățeilor) – tineri căsătoriți, care

au primit pământ într-o fază ulterioară a unei reforme agrare;

Iconom – unul dintre rangurile preoților de parohie;

Ieromonah – preot călugăr;

Ignorant – neștiutor, prost;

Imigrație – ansamblu intrărilor într-un spațiu geografic al altor etnii;

Interfluviu – porțiune de teren între două văi vecine;

Ispravnic – conducătorul administrativ al județului sau al ținutului înainte de Regulamentul Organic.

Jitar = paznic de câmp în trecut;

Jitnicer = dregător în evul mediu, însărcinat cu paza magaziiilor cu grâne ale curții domnești;

Jirebie = fâșie de pământ, ieșită cuiva la sorți în feudalism, numită și delniță;

Jude = demnitar cu atribuții judecătorești și administrative în trecut;

Izvor istoric (uman) – (definiție generală) orice fapt sau lucru care poate constitui un vestigiu a cărui existență a fost influențată direct sau indirect de către om și poate reflecta procesele la care a fost supus (document, monument, fosilă, indicații orale ș.a.);

Izvod – document, listă, tabel;

Jalbă-plângere, reclamație;

Jertfelnic – masa altarului dintr-o biserică;

Lăicer = covor țărănesc de lână, folosit la împodobirea lavițelor și pereților, sau la așternut pe jos

Leghicere (lăvicer) – covor de perete;

Lăturaș – lucrători pe moșii (de obicei lucrători într-o salină);

Liude – o unitate fiscală a Vistieriei, pentru oameni;

Laic – mirean, spre deosebire de cler;

Leat – an, contingent, generație;

LEB-Leucoza enzootică bovină;

Loess – rocă sedimentară neconsolidată de origine eoliană;

MAIA-Ministerul agriculturii și industriei alimentare;

Mazil – domn sau înalt demnitar destituit, boier fără dregătorie;

Minei – carte bisericească ortodoxă care cuprinde slujbele religioase ale sfinților, pe luni;

Mazil = domn sau înalt demnitar scos din funcție în trecut, descendent al unei familii boierești

Medelnicer = titlu dat în evul mediu, în Moldova, boierului care turna domnului apă ca să se spele pe mâini, pune sarea și servea bucatele;

Merță = unitate de măsură pentru cereale, utilizată în trecut în Moldova;

Mindir = saltea țărănească umplută cu paie sau fân;

Moșie = mare proprietate funciară aparținând în trecut unui moșier;

Monografie – studiul amplu asupra unui subiect, tratat detaliat și multilateral;

Naționalizare (1948) – proces prin care proprietățile private (inițiativele fiscale) se trec în proprietatea statului;

Obște sătească = formă de organizare socială la începutul evului mediu, caracterizată prin îmbinarea proprietății private cu cea colectivă;

Ocină = bucată de pământ moștenită; moștenire, proprietate;

Oloiniță = presă primitivă de ulei;

Opaiț = lampă simplă care lumina cu ajutorul unui fitil introdus într-un vas umplut cu ulei sau cu seu;

Ocol – parte administrativă dintr-un ținut;

Ocolaș – cel care administra ocolul, echivalent cu funcția de mai târziu de subprefect;

Obște – colectivitate, asociație, comunitate;

Oca – veche unitate de măsură (1 kg);

Ocină – suprafață de pământ moștenită, cu rol ereditar;

Ocol – plasă de județ (unitate administrativă);

Oiconim – cuvânt care definește un nume de așezare omenească;

Olograf – testament scris în întregime de mâna persoanei care lasă o moștenire;

Opis – listă, inventar;

Oportunism – atitudine lipsită de principialitate a unei persoane, pentru a-și satisface interesele personale, care își schimbă ideile politice după împrejurări;

Pan – rang boieresc, preluat din spațiul polonez;

Paramilitar – organizare civilă cu caracter militar;

Premilitar – stadiu de pregătire al tinerilor în vederea participării la un posibil conflict;

Pălmaș = țăran sărac care-și câștigă existența muncind cu brațele la alții

Pergament = piele prelucrată special, pe care se scriau în trecut documentele;

Pisanie = inscripție sculptată sau pictată la intrarea într-o biserică;

Pisar = funcționar de cancelarie medievală, însărcinat cu copierea sau cu redactarea unor acte, documente;

Plasă = subdiviziune a unui județ în vechea împărțire administrativă;

Pogon = veche unitate de măsură a suprafețelor de teren agricol, egală cu o jumătate de hectar;

Podvezi = obligații ale țăranilor, constând în transport, căraușie, în folosul domniei;

Ponor = coastă abruptă;

Prăjină = fostă unitate de măsurat lungimile, variind între 16-24 de palme;

Prisacă = stupină;

Pisanie – inscripție veche la intrarea în biserică, actul de fondare, scurt istoric;

Pașă – conducător de oști și de pașalâc, la turci;

Plocon – cadou, dar de nuntă;

Pogon – suprafață arată de țăranii cu boii într-o zi de lucru (0,5 ha);

Pravilă – lege;

Pravoslavnic- ortodox, drept-credincios;

Prăjină – unitate de măsură (3 stânjeni);

Proin- fost, altădată;

Raion – unitate administrativ-teritorială, de inspirație sovietică, în cadrul unei regiuni (1950-1968);

Răzeși = țăranii liberi în Moldova, în evul mediu, mici proprietari de pământ moștenit din tată în fiu

Reditu = pădure mică și tânără

Ruptaș – o persoană care plătea dajdie individual și trimestrial, putea fi scutit și putea executa porunci mărunte de la funcționarii ocolului;

Răzeș – țăran liber, posesor de pământ;

Ruptă a vistieriei – persoană care plătea impozit semestrial;

Reformă agrară – lege de împroprietărire a țăranilor;

Sangeac – steag otoman;

Scutelnic – un om care era scutit de bir, în schimbul unor obligații suplimentare față de domn sau de stăpânul de moșie; muncitor care lucra fără salariu, scutit de biruri;

Slujitor – birnic scutit de obligații fiscale în serviciul unui dregător;

Samă – bilanț, o situație generală a banilor cheltuiți;

Sin – fiul/ fii lui;

Siliște(Săliște) – vatra satului;

Spășit – smerit, pocăit;

Seliște (Siliște)= locul unei foste vetre de sat;

Slugă = persoană angajată să muncească la curtea stăpânilor de moșii în trecut;

Sluger = dregător în Moldova, însărcinat cu aprovizionarea curții domnești și a armatei;

Spătar = dregător la curtea domnească, cu sarcina de a purta sabia și buzduganul domnului la ceremonii, comandant suprem al oștilor în lipsa domnului;

Stânjen = unitate de măsură pentru lungimi în trecut, egală cu 2,23 m în Moldova;

Suret = copie sau traducere a unui act în evul mediu;

Staniște = loc de odihnă pentru animale;

Șipot = izvor, fir de apă, jgheab, uluc114. Spătar – mare dregător, comandant suprem al armatei, în lipsa domnitorului;

Stânjen – unitate de măsură înaintea sistemului metric (1,96 m – 2,3m);

Slove – semnele alfabetului chirilic, semne pe o bornă;

Stare – categorie socială;

Șatră – grup de țigani;

Tablou – tabel general sau listă de contribuabili;

Tifos – boală febrilă, infecțioasă și contagioasă (epidemie);

Toponim-nume de sat, loc, apă, etc.;

Troc – schimb comercial în natură;

Tamazlâc = totalitatea vitelor care aparțineau unui proprietar, cireadă de vite;

Tindă = încăpere de la intrare în casele țărănești;

Țarină = ogor, arătură, pământ;

Uricar – grămătic, scrib de curte;

Uium = cantitate de cereale reținută la batoză sau de făină reținută la moară, pentru treierat sau măcinat;

Uric = act de proprietate veșnică acordat cuiva în trecut;

Vecin – (iobag, șerb, rumân) țăran dependent de stăpânul feudal;

Vătaf – șef peste un grup de slujbași;

Vadră = principala unitate de măsură pentru capacități mai mari de lichide, în trecut;

Vătaf = supraveghetor al argaților la o moșie boierească;

Vătăman = supraveghetor al argaților la o moșie boierească

Vechil = persoană care supraveghea și conducea munca țăranilor pe o moșie;

Velniță = instalație simplă de făcut rachiu sau spirt în trecut;

Veteran = ostaș bătrân, vârstnic;

Vornic = mare dregător la curtea domnească, în evul mediu, însărcinat cu conducerea

treburilor interne ale țării, având și atribuții judecătorești;

Vălet/ văleat – anul calculat după era bizantină de la zidirea lumii;

Vel – mare (logofăt), mare boier, epitet antepus;

Voievod – domnitor, comandat suprem al armatei, vodă;

Vornic – conducătorul unui sat;

Zapis – o dovadă scrisă a un act de vânzare-cumpărare;

Zdrelă – promisiune de vânzare;

Zeciuială = dare anuală reprezentând a zecea parte din recolta de cereale, vite, etc;

BIBLIOGRAFIE

Surse arhivistice:

1. S.J.A.N. – Vaslui, Fond Primăria comunei Găgești, dos. 23/1934, dos. 24/1934;
2. S.J.A.N. – Vaslui, Fond Prefectura județului Fălciu, dos.13/1919, dos.15/1921, dos. 19/ 1921;
3. Arhivele Episcopiei Hușilor, Pachet 6, dosar 19/1854;
4. Arhiva Primăriei Vutcani, Registrul agricol pe 1949;
5. Arhiva Primăriei Găgești, dos. 3/1919, dos. 6/1919, dos. 13/1919, 3/1945, dos. 6/1948, dos. 4/1958, dos. 3/1964, dos. 26/1966;
6. Arhiva Parohiei Tupilați, Biserica Sf. Dumitru.

Volume de documente:

1. Amăriuței Mihai-Cristian și Mircea Ciubotaru, *Catagrafiile vistieriei Moldovei (1820-1845)*, vol. X, „Ținutul Fălciul”, partea I (1820), Iași, 2016;
2. Antonovici Ioan, *Documente bârlădene*, vol. III, Bârlad, 1913;
3. Caproșu Ioan și Elena Chiabura, *Însemnări după manuscrise și cărți vechi din Tara Moldovei*, vol. III, 1796-1828, București, 2009;
4. Codrescu Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iași, 1886;
5. Colescu L. , *Recensământul general al populației României din 1899*, București, 1905;
6. Clit Costin, *Documente hușene*, vol. I, Iași, 2011;
7. Clit Costin, *Documente hușene*, vol. III, Iași, 2014;
8. Clit Costin, *Documente hușene*, vol. IV, Iași, 2016;
9. Clit Costin, *Documente hușene*, vol. V, Iași, 2023;
10. Ghibănescu Gheorghe, *Surete și izvoade*, vol. II, Iași, 1907;
11. Ghibănescu Gheorghe, *Surete și izvoade*, vol. VII, „Cuzeștii”, Iași, 1912;
12. Ghibănescu Gheorghe, *Ispisoace și zapise*, vol. V, partea II, Iași, 1923;
13. Ghibănescu Gheorghe, *Surete și izvoade*, vol. XIX, Iași, 1926;

14. Holban Maria, *Călători străini prin Țările Române*, vol. IX, București, 1977;
15. Istrati Corneliu, *Catagrafia fiscală a Moldovei din anul 1831*, Iași, 2009;
16. Istrati Corneliu, *Catagrafica fiscală a Moldovei din anul 1820*, Iași, 2011;
17. Istrati, Corneliu, *Condica visteriei Moldovei la 1816*, Iași, 1979;
18. Manuilă Sabin (coord), *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, vol. I, București, 1938;
19. Panaitescu P. Petre , *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930;
20. Rosetti Radu, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*, tom I, București, 1907;
21. Scurtu Ioan, *Documente privind Istoria României între 1918-1944*, București, 1995;
22. Teodoru Cătălin-Andrei (editor) la Virgil Caraivan, *Documente răzeșești, 1932-1934*, Bârlad, 2015 (ed. anastatică);
23. D.I.R. A. Moldova, veacul XVI, 1501-1550, vol. I, București, 1953;
24. D.I.R. A. Moldova, veacul XVII, 1616-1620, vol. IV, București, 1956;
25. D.R.H. A, Moldova, vol. I, 1384-1448, București, 1975;
26. D.R.H., A, Moldova, vol. II, 1449-1486, București, 1976;
27. D.R.H. A. Moldova, vol. III, 1487-1504, București, 1980;
28. D.R.H., A. Moldova, vol. XXI, 1632-1633, București, 1971;
29. D.R.H. A. Moldova, vol. XXII, 1634, București, 1974;
30. D.R.H. A. vol. XXVI, 1641-1642, București, 2003;
31. D.R.H., A. Moldova, vol. XXVIII, 1645-1646, București, 2006;
32. *Moldova din epoca feudală*, vol. VII, partea II, Chișinău, 1975;
33. *Lucrările statistice ale Moldovei*, cap. II, „Populațiunea pe 1859-1862, Iași, 1862;

Manuscrite:

1. Iacomî Ioan, *Monografie comuna Găgești, jud. Vaslui*;
2. Rotaru Marin, *File de monografie – Găgești*;

Lucrări generale și speciale

1. Antonovici Ioan, *Monografia satului Bogdana*, Bârlad, 1906;
2. Apetrei N. Constantin, *Istorie administrației publice*, București, 2009;

3. Arbore A. Alexandru, *Informații etnografice și mișcări de populațiune în Basarabia sudică și Dobrogea în veacurile XVIII-XIX*, în „Analele Dobrogei”, nr. X, anul X, nr. 1-12, 1930;
4. Dobrinciu Dorin și Constantin Iordachi, *Țărănimea și puterea*, București, 2005;
5. Cantemir Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, București, 1973;
6. Cârcotă Vasile, *File de monografie. Județul Vaslui*, Vaslui, 1972;
7. Clit Costin, *Comuna Dimitrie Cantemir. Studiu monografic*, vol. I, Iași, 2016;
8. Coman Ghenuță, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, București, 1980;
9. Coman Ghenuță, *Murgeni. Contribuții la istoria unei străvechi așezări*, Vaslui, 1973;
10. Duminică Ivan, *Coloniile bulgarilor în Basarabia (1774-1856)*, Chișinău, 2017;
11. Ilincioiu Ion, *Țăranii, pământul și moșierii în România*, București, 1982;
12. Iacomî Ioan, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013;
13. Monu Elena, *Familia Costache. Istorie și genealogie*, Bârlad, 2011;
14. Nedelcu Vasile, *Tupilați, un sat de pe Valea Elanului*, București, 2023;
15. Neculce Necule, *Buletinul muzeului de istorie a Moldovei*, nr. X-XII, Iași, 2009;
16. Rotaru Marin și Gheorghe Gherghe, *Ghenuță Coman. O viață de dedicată arheologiei*, Vaslui, 2003;
17. Rotaru Marin, *Antichitățile Elanului*, Bârlad, 2009;
18. Stahl H. Henry, *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești*, vol. III, București, 1959;
19. Ungureanu Mihai Răzvan, *Marea arhondologie a boierilor Moldovei (1853-1856)*, Iași, 1997;
20. Zaharia Nicolae , M. Petrescu-Dâmbovița și E. Zaharia, *Așezări din Moldova de la paleolitic până în secolul al VIII-lea*, București 1970.

Articole:

1. Bacumenco – Pîrnău Ludmila și Mihai-Cristian Amărieuței, *Târgul Lăpușna în secolele XV-XVIII. Drumuri comerciale, mărfuri și negustori între Orient și Occident* în „Lăpușna. Studii de istorie și arheologie”, 2015;

2. Ciurea D, *Evoluția așezărilor și a populației rurale din Moldova în secolul XVII-XVIII*, în „Analele Institutului de Istorie și Arheologie A.D. Xenopol”, nr. 15/1997;
3. Clit Costin, Recenzie la: *Banca, așezările de pe șes, Bârlad, 2018, 202 p.*, în „Prutul”, nr. 2 (66)/2020, p. 205-210;
4. Clit Costin, *Aspecte demografice și etnice din Regiunea Bârlad la 1948*, în „Lohanul”, nr. pe octombrie 2013, p. 91-97;
5. Clit Costin, *O catagrafie a bisericilor din eparhia Hușilor de la 1827*, în „Prutul”, nr. 1-2/2022, p. 193-224;
6. Clit Costin, *O vidomostia ecleziastică din 1836 privitoare la ținutul istoric al Fălciului*, în „Lohanul”, 5/2010, p. 18-19;
7. Clit Costin, *O catagrafie ecleziastică din 1849 privitoare la ținutul Fălciu*, „Lohanul”, 5/2010, p. 20-21;
8. Clit Costin, *Învățătorii din satele județului Fălciu la 1895*, în „Prutul”, nr. 37/2004;
9. Costin Clit, *Căminele culturale din Eparhia Hușilor la 1838 (I)*, în „Meridianul cultural românesc”, an I, nr. 4/2015, p. 6;
10. Gherasim Victor, *O curiozitate etnografică*, în „Reflex”, 1923;
11. Hardon Theodor, *Emigrația bulgară și urmele ei în toponimia și antroponimia românilor*, în „Elanul”, nr. 102/2010, p. 5-6;
12. Rotaru Marin, *O importantă descoperire arheologică pentru începuturile creștinismului în Moldova*, în „Acta Moldaviae Meridionalis”, nr. XXV-XXVII, vol. 1/2004-2006, p. 43-45;
13. Rotaru Marin și Vasile Apostol, *Descoperiri arheologice pe teritoriul satului Giurcani, județul Vaslui*, în „Revista muzeelor și monumentelor”, nr. 6/1989, anul XXVI, p. 97-106;
14. Toderașcu Ciprian-Gică, *Marele Comis Ștefan Cerchez (aprox. 1630-1708)*, în „Elanul”, nr. 103/2010, p. 3-10;
15. Toderașcu Ciprian-Gică, *De la Giurgiu Negrea până la 1864. Evoluția stăpânirii funciare în satul Găgești*, în „Elanul”, 75-78/2008;
16. Tufescu V., *Târgușoarele din Moldova și importanta lor economică*, în „Buletinul Societății Române de Geografie”, tom LX, 1941;

17. Vasluianu Constantin, *Depresiunea Elanului* în „Prutul”, nr. 37/2004;
18. Vasluianu Constantin, *Depresiunea Elanului*, în „Prutul”, nr. 38/2004;

Dicționare istorice și geografice:

1. Buzescu Boian, *Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, vol. II, București, 2011;
2. Cârcotă Vasile și V. Baican, *Dicționar geografic al județului Vaslui*, Iași, 1973;
3. Chiriță Constantin, *Dicționarul geografic al județului Fălciu*, Iași, 1893;
4. Lahovari G. (coord), *Marele dicționar geografic al României*, vol. III, București, 1900;
5. Lahovari G. (coord), *Marele dicționar geografic al României*, vol. V, București, 1902;
6. Moldoveanu Dragoș (coord), *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, „Repertoriul istoric al unităților administrativ teritoriale 1772-1988”, partea a II-a, A și B, București, 1992;
7. Stoicescu Nicolae, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974;

Surse orale – persoane interviewate:

1. Borș Mihaela;
2. Crăciun Ion;
3. Ene Gheorghe;
4. Marin Ion (Cârnul);
5. Nedelcu Marin;
6. Nedelcu Dorel;
7. Goanță Maria;
8. Goraș Antoaneta;
9. Petre Iustin Emanuel;

Presă și Monitoare oficiale:

1. „Albina”, nr. 35 din 1 martie 1909;
2. „Albina”, nr. 52 din 27 septembrie 1909;
3. „Buletinul oficial”, nr. 14 din 5 mai 1953;

4. „Buletinul oficial”, nr. 21 din 31 iulie 1956;
5. „Centenar Școala Giurcani”, ziar ediție specială, 1998;
6. „Conservatorul”, nr. 271 din 6 decembrie 1903;
7. „Cronica”, nr. 23 din 9 iunie 1978;
8. „Cronica”, nr. 22 din 1 iunie 1979;
9. „Cutezători”, nr. 46 din 13 noiembrie 1980;
10. „Cutezători”, nr. 18, din 2 mai 1985;
11. „Curierul de Iași”, nr. 8 din 19 mai 1868;
12. „Curierul de Iași”, nr. 33 din 30 aprilie 1870;
13. „Curierul de Iași”, nr. 81 din 13 septembrie 1870;
14. „Curierul”, nr. 73 din 14 iulie 1882;
15. „Curierul”, nr. 78 din 26 iulie 1882;
16. „Curentul” din 3 noiembrie 1936, nr. 3146;
17. „Dimineața”, nr. 3534 din 5 ianuarie 1914;
18. „Dimineața”, nr. 8583 din 12 noiembrie 1930;
19. „Epoca”, seria a II-a, nr. 849 din 27 august 1898;
20. „Flacăra Iașului”, nr. 2972 din 16 martie 1956;
21. „Flacăra Iașului” nr. 2979 din 24 martie 1956;
22. „Flacăra Iașului”, nr. 3985 din 26 iunie 1956;
23. „Flacăra Iașului”, nr. 3043 din 7 iulie 1956;
24. „Flacăra Iașului”, nr. 3194 din 1 decembrie 1956;
25. „Flacăra Iașului”, nr. 3221 din 27 ianuarie 1957;
26. „Flacăra Iașului”, nr. 3249 din 4 februarie 1957;
27. „Flacăra Iașului”, nr. 3262 din 19 februarie 1957;
28. „Flacăra Iașului” din 4 mai 1957;
29. „Flacăra Iașului” din 19 mai 1957;
30. „Flacăra Iașului”, nr. 3522 din 22 decembrie 1957;
31. „Flacăra Iașului” din 27 august 1958;
32. „Flacăra”, nr. 3761 din 1 octombrie 1958;
33. „Flacăra Iașului”, nr. 3860 din 28 ianuarie 1959;
34. „Flacăra Iașului”, nr. 4140 din 24 decembrie 1959;
35. „Flacăra Iașului”, nr. 4259, 14 mai 1960;

36. „Flacăra Iaşului”, nr. 4309 din 12 iulie 1960;
37. „Flacăra Iaşului”, nr. 4323 din 28 iulie 1960;
38. „Flacăra Iaşului”, nr. 4329 din 4 august 1960;
39. „Flacăra Iaşului”, nr. din 18 noiembrie 1960;
40. „Flacăra Iaşului”, nr. 464 din 7 decembrie 1960;
41. „Flacăra Iaşului”, nr. 4741 din 1 decembrie 1961;
42. „Flacăra Iaşului”, nr. 5612 din 23 septembrie 1964;
43. „Flacăra Iaşului”, nr. 6197 din 13 august 1966;
44. „Flacăra Iaşului”, nr. 6637, din 16 ianuarie 1968;
45. „Lumea” din 17 noiembrie 1935;
46. „Lupta Moldovei”, nr. 510 din 5 martie 1948;
47. „Luminiţa”, nr. 10 din 1 octombrie, 1981;
48. „Gazeta de Iaşi”, nr. 17 din 11 februarie 1896;
49. „Gazeta de Iaşi”, nr. 65 din 4 iunie 1897;
50. „Gazeta de Iaşi” nr. 112, din 21 septembrie 1897;
51. „Gazeta de Iaşi” din 3 iunie 1898;
52. „Gazeta învăţământului”, nr. 569 din 10 iunie 1960;
53. „Monitorul Oficial” din 20 februarie 1914;
54. „Monitorul oficial”, nr. 276 din 11 martie 1914;
55. „Monitorul Oficial”, nr. 14 din 19 aprilie 1914;
56. „Monitorul oficial” din 19 februarie 1920, partea I;
57. „Monitorul oficial”, nr.169 din 3 noiembrie 1920;
58. „Monitorul oficial”, nr. 220 din 7 octombrie 1925;
59. „Monitorul oficial” din 10 iunie 1926;
60. „Monitorul oficial”, nr. 274 din 9 decembrie 1929, partea I;
61. „Monitorul oficial”, nr. 166 din 28 iulie 1930;
62. „Monitorul oficial”, nr. 2020 din 21 septembrie 1931;
63. „Monitorul oficial”, nr. 258 din 5 noiembrie 1932, partea I;
64. „Monitorul oficial”, nr. 90 din 19 aprilie 1939, partea I;
65. „Monitorul oficial”, nr. 137 din 17 iunie 1939;
66. „Monitorul oficial” nr. 230 din 29 septembrie 1941, partea a II-a;
67. „Monitorul oficial”, nr. 61 din 14 martie 1942, partea a II-a;

68. „Monitorul Oficial” din 27 iulie 1942, partea I;
69. „Monitorul oficial”, nr. 54, partea I, din 5 martie 1943;
70. „Monitorul oficial”, nr. 32, din 8 februarie 1944, partea I;
71. „Opinia”, nr. 941 din 1 februarie 1910;
72. „Progresul”, nr. 148 din 09 noiembrie 1864;
73. „Progresul”, nr. 4. din 17 ianuarie 1870;
74. „Rampa”, nr. 3264 din 7 decembrie 1928;
75. „Renașterea bănațeană”, nr. 883 din 25 ianuarie 1993;
76. „Românul”, nr. 87 din 17 iulie 1870;
77. „România Liberă”, nr. 3274 din 15 aprilie 1955;
78. „România liberă”, nr. 9003 din 4 octombrie 1973;
79. „România liberă”, nr. 10367 din 23 februarie 1978;
80. „România Liberă”, nr. 10511 din 11 august 1978;
81. „Scânteia Tineretului”, nr. 2270 din 19 august 1956;
82. „Scânteia tineretului”, nr. 3443 din 10 iunie 1960;
83. „Scânteia”, nr. 14034 din 4 octombrie 1987;
84. „Universul”, nr. 309 din noiembrie 1901;
85. „Universul”, nr. 23 din 29 iulie 1905;
86. „Universul”, nr. 28 din 5 august 1910;
87. „Universul”, nr. 45 din 16 februarie 1914;
88. „Universul”, nr. 129 din 11 iunie 1924;
89. „Universul”, nr. 157 din 7 iunie 1938;
90. „Vremea nouă”, nr. 169, din 9 mai 1968;
91. „Vremea nouă”, nr. 295, din 31 ianuarie 1969;
92. „Vremea nouă”, nr. 313 din 2 septembrie 1969;
93. „Vremea nouă”, nr. 1379 din 2 august 1972;
94. „Vremea nouă”, nr. 1706 din 22 august 1973;
95. „Vremea nouă”, din 28 august 1973;
96. „Vremea nouă”, nr. 1725 din 14 septembrie 1973;
97. „Vutcani”, nr. 1. 2004;
98. „Viitorul” din 18 august 1922;

Surse digitale:

1. Condrea Cristina, *Solurile județului Vaslui* accesat la <https://ro.scribd.com/document/94645219/Solurile-in-Judetul-Vaslui> în data de 02.08.2025
2. Coroliuc Alina Loredana, *Gustav Weigand și Geografia Lingvistica*, Dissertation zurgălăi Erlangung des Doktorgrades der Philosophischen Fakultät der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Juli, 2013, pp. 256 și 260, accesată la următoarea adresă: <https://vdocument.in/gustav-weigand-i-geografia-lingvistica-1-gustav-weigand-i-geografia-lingvistica.html?page=1> în data de 15.05.2025.
3. *Chevron-iștii alungați și din Găgești* în „Vremea Nouă”, 14 ianuarie 2014, accesat la următoarea adresă: <https://www.vremeanoua.ro/chevronistii-alunga-ti-si-din-gagesti/?noamp=available>, în data de 11.12.2024.
4. Chiliman Alexandra, *Biserica din Satul Mălăești, Comuna Vutcani*, articol accesat la <https://ro.scribd.com/doc/313108270/Alexandra-Chiliman-Juvara-Biserica-Malaiesti-Vaslui> la 05.07.2025
5. Tușa Enache, *Cultura politică în cadrul identităților etno-politice dobrogene*, apud Mariana Iancu, „Lazii: povestea dobrogenilor uitați. Misterul apariției unei așezări de pe malul Marii Negre” în „Adevărul” accesat la <https://adevarul.ro/stiri-locale/constanta/lazii-povestea-dobrogenilor-uitati-misterul-1333-640249.html> 11.05.2025.

